

XI. Kongres ZKJ

V torek, 20. junija, se bo v Beogradu začel XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Po uspešno opravljenih republiških in pokrajinskih kongresih Zveze komunistov bo z zveznim kongresom doživelo letošnje, po vsej pravici pravilno označeno „kongresno“ leto, zagotovo svoj vrh.

Od XI. kongresa lahko upravičeno tako jugoslovanski komunisti kot vsi delovni ljudje naše dežele veliko pričakujejo. Kajti kongres bo vsekakor na eni strani obračun dosedanjega dela Zveze komunistov Jugoslavije, hkrati pa bo tudi napotilo in vzpodbuda za delovanje komunistov v prihodnje.

Ze dosedanja bilanca dela in uspehov med X. in XI. kongresom je več kot imponantna. Samo nekaj suhoparnih statističnih podatkov o tem razdobju nam dovolj zgovorno priča o uspehih in napredku naše celotne jugoslovanske socialistične skupnosti.

Tako živi danes v Jugoslaviji 22 milijonov prebivalcev, šest milijonov več kot pa leta 1947, v prvem povojnem letu. Tudi štiri milijone več je zaposlenih Jugoslovancev, proizvodnja v Jugoslaviji pa se je od 1947. leta do 1977. leta povečala kar šestkrat, letna stopnja rasti pa je bila 6,4 %. Najhitrejši razvoj smo zabeležili od 1953. do 1964. leta, ko je bila povprečna stopnja rasti 8,6 %, tako da danes družbeni sektor proizvaja 84 % vseh dobrin.

Industrija je v tem obdobju povečala proizvodnjo za štiriinajstkrat. Naraščala je po povprečni stopnji 9,1 % in to pomeni eno najboljših svetovnih rasti razvoja. Tako imamo danes tri in polkrat več delavcev kot 1952. Na vsakih sto Jugoslovancev jih je 8,6 zaposlenih v industriji. Kmetijstvo je mehanizirano in proizvaja dva in polkrat več kot pred 25. leti.

V tem času je bilo zgrajenih tri milijone stanovanj, zgrajenih je bilo 41.000 km cest, po katerih krožita kaka dva milijona osebnih avtomobilov. Imamo tudi 16 letališč, s katerih prihajajo ali odhajajo kaki štirje milijoni potnikov, medtem ko jih je bilo 1963. leta samo 200.000.

Še bolj imponantne pa so številke, oziroma podatki, ki smo jih v Jugoslaviji dosegli med obema kongresoma. Tako smo v tem času zgradili 687 šol, 429 bolnišnic, 139 domov fizične kulture in športnih dvoran. Diplomiralo je 170.000 študentov. Na enega zdravnika pride 820 pacientov in tako smo se približali na tem področju evropskemu povprečju. V teh štirih letih med kongresoma smo zaposlili tudi 850.000 novih delavcev.

Ze teh nekaj splošnih, sicer suhih, a vendar izredno zanimivih in tudi značilnih števil, nam priča, do kam smo prišli in kako silovit razvoj smo dosegli, tako v vsem povojnem obdobju kot tudi v obdobju med obema kongresoma.

Za vse to ima nedvomno največje zasluge ZKJ in zato jugoslovanski komunisti ne bodo na svojem XI. kongresu pregledali in ovrednotili samo minulega, opravljenega dela, temveč se bodo tudi dogovorili za prihodnje delo.

Dušan Željeznov

S posodobitvijo še uspešneje v svet

Pod tem geslom se je v soboto, 10. junija letos, srečal kolektiv Iskre Industrije elementov za elektroniko na otvoritvi nove tovarne potenciometrov v Šentjerneju. Goste je že na mostu čez Krko pozdravil gozd Iskrinih zastav, ki so ponosno plapolale v vetru. Špalir državnih, slovenskih, partijskih in Iskrinih zastav je dal Šentjerneju slovesno podobo, vredno velikega delovnega uspeha.

Nova tovarna predstavlja za Dolenjsko, Slovenijo, za Iskro in Šentjernejo veliko delovno zmago. Pomeni dokončno selitev iz adaptiranih šup v supermoderno, klimatizirano funkcionalno tovarno.

Pomeni 6500 kvadratnih metrov sodobnega proizvodnega prostora. Pomeni novo tehnologijo, novo strojno opremo in nove, prijetne in delovne pogoje.

Domačini so se začeli zbirati kmalu po pol deveti uri. Parkirni prostor se je polnil z avtomobili gostov in sodelavcev iz Trbovelj, Ljubljane, Žužemberka, iz Ljubna ob Savinji in Solčave. Stotine, tisočev rok se je stezalo v pozdrav. Srečali so se delavci, ki že leta sodelujejo, pa se poznajo le po telefonu. Vsi so se zgrinjali po svečano okrašeni aleji zastav proti novi tovarni potenciometrov. Iskrina šentjernejska godba na pihala je spremljala

Slovesnost je začel Šentjernejski oktet s „Šentjernejsko himno“ Lepšga kraja ni kot je Šentjernej. Nato je z izbranimi besedami vso družino Industrije elementov pozdravil predsednik delavskega sveta TOZD Upori Franc Žičkar. Poudaril je pomen nove tovarne, še zlasti pa pomen skupnosti IEZE, ki zna z združenimi močmi in sredstvi slediti času in tehničnemu napredku. Nato je pozdravil domače in goste: predsednika

„Zrasli smo iz podgorske zemlje,“ je zatrdil v pogovoru Ludvik Simonič, direktor v TOZD Upori.

Gospodarske zbornice SRS Andreja Verbiča, slavnostnega govornika, podpredsednika skupščine SRS Ludvika Goloba, podpredsednika IS SRS Zvoneta Dragana, predstavnike občinskih skupščin iz Novega mesta in Krškega, predstavnike zamejskih Slovencev, Instituta Jožef Stefan in drugih znanstvenih ustanov iz Ljubljane, zastopnike JLA zlasti direktorja Vojnega inštituta generala Djuro Vrbance, predstavnike Kartuzije Pleterje, povabljenе gradbince, Iskraše: generalnega direktorja Jožeta Hujša, glavnega direktorja IEZE Gojmirja Blenkuša in druge. Predsednik DS Žičkar je najprej prosil za nekaj besed domačega direktorja

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pepca Udovič, (desno) delavka v Potenciometrih, je prerezala trak.

praznične korake in še povzdignila slovesne trenutke.

Na prireditvenem prostoru se je zivala množica. Eden izmed rediteljev mi je povedal, da ceni, da je vseh skupaj prek 3000. Okrog tisoč šentjernejskih delavcev, okrog tisoč sodelavcev iz drugih TOZD IEZE in okrog tisoč svojcev.

V petek, 23. junija 1978, ob 17. uri bo v prostorih Gorenjskega sejma v Kranju

PROSLAVA 30 LETNICE PROIZVODNJE ŠTEVCEV IN 32 LETNICE ISKRE ELEKTROMECHANIKE

Na proslavo so vabljeni vsi člani kolektiva Tovarne števcov in jubilariti dela iz vseh temeljnih organizacij in DS SS Elektromehanike, ki bodo ob tej priložnosti prejeli jubilejne nagrade. V kulturnem programu bo sodeloval moški pevski zbor ISKRA in recitatorji. Nastopila bo tudi Iskrina folklorna skupina. Program bo povezovala Nuša Podržaj.

Predsednik delavskega sveta TOZD Upori Franc Žičkar je pozdravil domače in goste z geslom, ki ga v Šentjerneju uresničujejo: „S posodobitvijo še uspešneje v svet.“

Stališče sindikata SOZD Iskra na seji 14. junija je bilo takole: Tudi vsi vodilni delavci TOZD, DO in SOZD Iskra se morajo udeležiti proslave dneva Iskre v Škofji Loki!

OGLEJMO SI PRIREDITVENI PROSTOR V ŠKOFJI LOKI

Prostor, kjer se bo letos srečalo 20.000 Iskrašev iz vseh temeljnih organizacij širom Slovenije, je za podobne prireditve že dobil „atest“, saj je prav na istem kraju vsakoletni Izseljeniški piknik, ki se ga navadno udeleži okrog 15.000 ljudi.

Škofjeloški grad z okolico, kjer bo letošnje srečanje Iskrašev 1. julija, je obsežno travnato področje na vrhu hriba, ki se dviguje nad starim delom Škofje Loke. Bojazen, ki je pri marsikom povzročala privoščljivo hahljanje — kje neki se bo zbralo 20.000 ljudi? — je popolnoma odveč, saj bi se na tem področju mirno zabavalo vsaj še enkrat toliko ljudi.

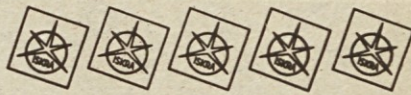
Iz gradu je lep razgled na Škofjo Loko in okolico, v samem gradu pa bo na predvečer prireditve razstava likovnih del društva likovnikov Iskre. Ni

4. julij '78

dan iskre
dan borca

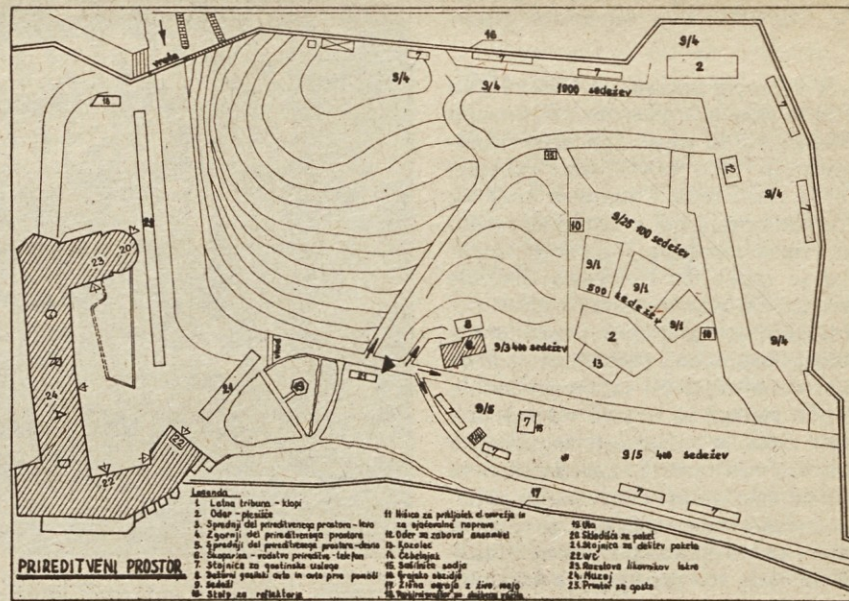
škofja loka

treba posebej poudarjati, da je v gradu tudi muzej, ki si ga lahko ogledate na dan prireditve do 15. ure. Ogled je brezplačen, velja pa za vse Iskraše s kuponom iz Vabila.

V neposredni bližini osrednjega prireditvenega prostora (tik ob Štoparici, kjer bo tudi vodstvo prireditve) bo stal dežurni avto prve pomoči in gasilski avto — prireditelji pa seveda upajo, da nobeden ne bo potreben.

SF

RAZGOVOR S PREDSEDNikom IOKOOOS SOZD ISKRA JOŽETOM ČEBELO

OKREPITI DELOVANJE

Ker se sindikati v delovnih organizacijah in tako tudi v SOZD Iskra vneto pripravljajo na 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije, nas je zanimalo, s kakšno problematiko se ukvarjajo, kaj so glede na novo organiziranost že naredili, seveda pa smo povprašali tudi za reševanje nekaterih drugih problemov, na katere ima sindikat še poseben vpliv. Tovariš Čebela nam je kratko, a izčrpno odgovarjal:

Veliko smo slišali o novi organiziranosti sindikata. Ali nam lahko na kratko poveste, v čem se kažejo prednosti in težave te nove organiziranosti?

Dejstvo je, da je že 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki je bil decembra 1974 v Celju, definiral organiziranost ter vlogo sindikata in istčasno sprejel program svojega dela, ki je bil izražen s sklepi za posamezna področja (npr. osebni dohodki, itd.). Ta kongres je bil še pred sprejetjem ustave in ostalih sistemskih zakonov. Nova zakonodaja — ustava in zakon o združenem delu — pa je sindikat zadolžila za nove dodatne naloge in obveznosti.

NOVA ORGANIZIRANOST SINDIKATA

Da pa bi vse te naloge lahko izpeljali, pa je potrebna ustrezna organizi-

ranost sindikata. Zato bo ta 9. kongres moral nove zaključke in novo organiziranost sindikata opredeliti. Doslej smo imeli strokovne sindikate in zvezo sindikatov in pri tem je marsikdaj prihajalo do dvotirnega delovanja. Zdaj pa stremimo za enotno zvezo sindikatov in bomo strokovni sindikati le kot nova oblika dela, ki bi naj se pretežno ukvarjala z reševanjem specifične problematike za posamezne panoge gospodarstva. Poleg tega je treba še posebno poudariti, da je osnovno delovanje sindikata potrebno okrepiti, predvsem v osnovnih organizacijah sindikata, ki bodo imele tudi svoje sindikalne organe kot izvršilno politična telesa; seveda pa, da bi to vlogo lahko sindikat v polni meri odigral, bi bilo treba vodstvo teh sindikatov v osnovnih organizacijah kadrovsko okrepiti.

Nova organiziranost sindikata pred-

videva ustrezno sindikalno organizacijo tudi na ravni delovne organizacije in SOZD. Nemogoče si je namreč v praksi predstavljati, da bi lahko uresničili vse naloge in obveznosti, ki jih ima sindikat, še posebej po ZZZ, v kolikor ne bi imeli ustreznih sindikalne organiziranosti, tudi na teh ravneh samoupravnih organizacij združenega dela.

Nekatere delovne organizacije, oz. TOZD SOZD Iskra niso v preteklem letu izplačevale najnižjega osebnega dohodka, kakršen je bil dogovorjen s samoupravnim sporazumom. Zakaj je do tega prišlo in kaj je sindikat v zvezi s tem ukrenil?

Na osnovi pokazateljev poročila o poslovanju v SOZD Iskra v letu 1977 je izvršni odbor koordinacijskega odbora OOS SOZD Iskra že v aprilu ugotavljal različnost politike delitve OD med posameznimi TOZD. Pri iskanju vzrokov in analizi stanja je IO ustanovil posebno komisijo, ki je prejela od vseh TOZD podatke po posebej zato pripravljenem vprašalniku. Komisija z delom še ni končala; že po prvih ocenah pa lahko ugotovimo, da je na tem področju še kako potrebna konkretna akcija sindikata za odpravo pomanjkljivosti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

S posodobitvijo še uspešneje v svet

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ludvika Simoniča, ki naj bi predstavil TOZD Upori. Ta je povedal:

Zrastli smo iz podgorske zemlje. Danes, ko odpiramo novo tovarno potenciometrov, je za naš kolektiv in kraj velik praznik. Radostni smo, da je naše dolgoletno snovanje uresničeno. Nova tovarna je za nas Iskra in kraje velika pridobitev, ko pa daje krepke možnosti za hitrejši razvoj tega kolektiva.

Investicijski program je izdelala programska služba v IEZE, gradbeni projekt IBT — projekta v Ljubljani, izvajalec projekta pa je bil GRADIS, TOZD okolica Ljubljana. Skupna vrednost investicije znaša 7 milijard. Pri realizaciji so s sredstvi sodelovali TLB Ljubljana in združena sredstva kolektivov DO IEZE. Površina objekta znaša 6.000 m². Proizvodnja pa bomo povečali od sedanjih 40 na 80 mio. potenciometrov letno, v skupni vrednosti 13 milijard. Od tega preko 90 % za izvoz. S sodobno proizvodno opremo in boljšimi pogoji razvojnega dela bomo lažje dohajali razviti svet, kajti proizvodnja je izrazito usmerjena na izvoz, kar pomeni neprekinjeno in brez predaha posodabljanje, pomnoževanje in ekonomiziranje proizvodnje.

Andrej Verbič, predsednik Gospodarske zbornice SRS, slavnostni govornik.

V sedanjih pogojih proizvodnje, ko je le-ta slonela v glavnem na zunanjih uslugah, ne bi mogli tehnično napredovati in tako obvladovati zahtevni trg, še zlasti sedaj v zadnjem času, ko je konkurenčni boj v zahodnem svetu do konca zaostren. Najmanjši spodslaj je lahko za določeno obdobje usoden. Zato bomo morali bolj kot do sedaj budno spremljati smeri tehnološkega napredka v svetu, kajti izdelek ima svoje rojstvo, vzpon in zaton. Vzpon starega in rojstvo novega le v tesni zvezi in odvisnosti zagotavljata kontinuiteto razvoja. Zavedajoč se te resnice smo že pri načrtovanju tovarne snovali nove, sodobne programe, katere bomo morali pospešeno uresničevati, kot so: proizvodnja keramičnih substratov za potenciometre in hibridna vezja, proizvodnja keramičnih cermet potenciometrov v vseh izvedenkah, proizvodnja debeloplastnih hibridnih vezij. Poleg tega nas sili nujna, da posvetimo večjo skrb vgradnji

Gojmir Blenkuš, glavni direktor, pozdravlja zbrano družino IEZE in goste.

Iskraši in gostje so pozorno sledili programu ob otvoritvi.

osnovnih izdelkov v sestavljene podsklope, to je v takozvano višjo dodelavo. To lokacijsko sicer ni pogojeno, je pa v tesni dohodkovni in programski medsebojni povezanosti.

Poizkusna proizvodnja keramičnih substratov za potenciometre in hibridna vezja teče v zasilnih prostorih v Ljubljani. Poizkusna proizvodnja debeloplastnih hibridnih vezij je dobila domovinsko pravico v novi hali potenciometrov. S tem nismo v ničemer okrnili programa na potenciometrih, kajti določen montažni del proizvodnje še vedno lahko poteka na domu.

Proizvodnji podsklopov za industrijsko elektroniko je locirana v zasilnih prostorih v Kostanjevici. Proizvodnja metal film uporov pa bomo začeli uvajati v starih zasilnih prostorih potenciometrov.

Novi proizvodni programi danes že predstavljajo preko 30 % skupne proizvodnje. Taka razvojna usmeritev je plod skupnega uspešnega sodelovanja inštitutov „Jožef Stefan“, Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko, raziskovalne skupnosti Slovenije, TLB Ljubljana in industrije, predvsem Telekomunikacij v Kranju. Sodobna elektronska telefonija je takorekoč izzvala

„Znanost, razvoj in industrija morajo z roko v roki,“ je rekel dr. Boris Frlec, direktor Inštituta Jožef Stefan.

in pospešila razvoj debeloplastnih vezij. Oba sta postala zaveznika na poti napredka. Iskra bo po svoji programski usmeritvi potencialni potrošnik hibridnih vezij. Zato je prav, da s konkretnim dogovorom s potrošniki in razvijalci pospešimo vgradnjo tam, kjer je to danes že tehnična ekonomska in komercialna nujna.

Po srednjeročnem programu razvoja planiramo vlaganja še v razširitev in modernizacijo proizvodnje uporov in navedene inovacijske programe v skupni vrednosti 7 milijard.

Z ozirom na preskromne kadrovske možnosti, bo uresničitev te naloge v treh letih zahtevala dosti korajže in trdega dela, še zlasti, če upoštevamo, da bomo kot do sedaj tudi v bodoče gradili na lastni tehnologiji. Naše ambicije pa so, da znanje in tehnologijo tudi izvažamo. Tako tečejo dogovori za razširitev proizvodnje uporov v Indiji in izgradnjo tovarne uporov v Braziliji. Tako smo s pomočjo velike Iskre tudi mi „Podgorci“ postali znani v svetu.

Na pobudo Gospodarske zbornice Slovenije, predstavnikov naših zamejcev v Italiji in Iskre smo pri osvajanju novih izdelkov navezali tesne stike s tovarno „Mipot“ v Krminu (Cormons). V duhu sporazuma o poslovno

tehničnem sodelovanju je izdelan delovni program, ki zajema financiranje in osvajanje novih izdelkov, izmenjavo tehnologije, delitev dela in skupni tržni nastop doma in v tujini. Pri uresničevanju nekaterih razvojnih nalog bomo morali pritegniti tudi inštitute. Predvsem pa je v tem trenutku važno, da napravimo inovacijski program, prospektno dokumentacijo in konkretne tržne akcije.

Iskra pomeni mnogo za Dolenjsko in Sentjerne, je rekel podpredsena SO Novo mesto Boris Gabrič.

Prepričani smo, da bo to sodelovanje omogočilo večji pretok znanja na obe strani, hitreje uveljavljanje na trgu, kar bo v obojestransko korist.

Danes, ko proslavljamo in se veselimo delovne zmage se moramo hkrati zavedati, da z novo tovarno prevzemamo tudi velike obveznosti. Namreč, to

(Nadaljevanje na 7. strani)

OKREPITI DELOVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

NAJNIŽJI NAJ BO ZAJAMČENI OD

Smatramo, da je družbeno in politično nesprejemljivo, da v Iskri obstajata dve OOZD, v katerih pravilnik o delitvi sredstev OD teoretično zagotavlja najnižji OD za polni delovni čas pri normalnem poslovnem uspehu kar 20 starih tisočakov izpod zajamčenega OD v SRS. Poleg tega je iz vprašalnika razvidno tudi to, da praktično v skoraj vseh proizvodnih delovnih organizacijah prejema večje število delavcev osebni dohodek pod 300 starih tisočakov. Nesprejemljivo, po grobem pregledu, je tudi dejstvo, da razlika v poprečnih OD med dvema proizvodnima DO znaša kar dvesto tisoč S dinarjev.

Zakaj nekatere delovne organizacije, oz. TOZD še do danes niso izplačale regresov? Kaj bo sindikat ukrenil v zvezi s tem?

Iz podatkov, ki smo jih prejeli od delovnih organizacij Iskre, ugotavljamo, da precejšnje število TOZD regresa za letni dopust ne more izplačati (gre za približno 7000 delavcev). Vzrok temu je v tem, da posamezne TOZD niso planirale ali ustvarile toliko dohodka, da bi lahko izplačale regres iz svojih skladov skupne porabe. Zvezni zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, ki je bil sprejet pred koncem lanskega leta, namreč onemogoča organizacijam združenega dela izplačevanje regresa za letni dopust iz tekočega dohodka. Republiški sekretariat predsedstva RSZSS je obravnaval to problematiko in jo posredoval v nadaljnje reševanje tudi ZSJ. Ta je sprejel naslednja

STALIŠČA:

- uresničevanje ZZD terja pri razporejanju dela čistega dohodka v organizaciji združenega dela za osebne dohodke in skupno porabo celovit pristop. To pomeni, da morajo biti sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v sorazmerju s tem, koliko so delavci prispevali k ustvarjanju dohodka temeljne organizacije združenega dela s svojim živim delom ter z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi;
- ne glede na to, da imajo nekatere temeljne organizacije združenega dela premajhne sklade skupne porabe in ne morejo izplačati regresa za dopuste, ugotavljamo, da letos marsikje ustvarjajo s povečano produktivnostjo večji dohodek. Zato sodimo, da bi lahko prišlo do resnih težav, če v omenjenih organizacijah delavci ne bi prejeli regresa za letni dopust;
- ker zvezni zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka dovoljuje v svojem 83.

členu izjemo pri regresiranju toplega obroka med delom in plačevanju prispevka za stanovanjsko izgradnjo (gre za možnost pokrivanja stroškov iz tekočega dohodka) predlagamo, da bi omenjena začasna rešitev veljala tudi v primeru regresov za počitnice;

ob tem sodimo, da bi omogočili izplačilo regresa za letni dopust le delavcem tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki so prispevali k ustvarjenemu večjemu tekočemu dohodku s prispevkom živnega dela.

Tako je torej zaokroženo v predlogu slovenskih sindikatov. Z družbenega vidika pa je nedvomno nesprejemljivo tudi dejstvo, da razne družbene institucije — naj si bo na ravni občine, republike ali federacije, tega problema ne občutijo, občutijo ga torej le delavci v gospodarstvu.

Pred nedavnimi smo gledali listo kandidatov za solidarnostna stanovanja. Velik je bil med njimi tudi delež Iskrinih delavcev. Ali torej v SOZD Iskra ne skrbimo dovolj dobro za to problematiko? Kakšno stališče je v zvezi s tem zavzel sindikat?

Že s samoupravnim sporazumom srednjeročnega programa razvoja SOZD smo se opredelili za večja vlaganja v družbeni standard. Tudi poslovna poročila izkazujejo, da posamezne OOZD v Iskri z leta v leto več vlagajo za reševanje stanovanjskih problemov svojih delavcev. Toda z ozirom na potrebe in število prijavljenih prosilcev za reševanje stanovanjske problematike vidimo, da moramo temu vprašanju v perspektivi posvetiti še mnogo več pozornosti.

ODSTOTEK OD INVESTICIJ

V sindikatu v Iskri smo se dogovorili, da ne bomo dali podpore novim investicijskim naložbam v objekte in stroje, brez ustreznih naložb za reševanje tovrstnih stanovanjskih vprašanj. Da ponazorimo s podatkom: v Iskri bomo v prihodnjih treh letih investirali okoli 600 milijard za izboljšanje obstoječih in izgradnjo novih poslovnih kapacitet; če se istočasno opredelimo in od tega zneska nekaj odstotkov damo tudi za razvoj družbenega standarda delavcev (pri tem mislim tudi družbeno prehrano in otroško varstvo), bi to gotovo kar precej izboljšalo sedanje stanje.

Zal pa za celotno Iskro vseh podatkov o stanovanjski izgradnji nimamo. Imamo samo podatke za ljubljanske občine, kjer je zaposlenih okoli 7.000 Iskrašev in od katerih je kar 212 družin Iskrašev na spisku solidarnostnega sklada mesta Ljubljane. Zato bo temu problemu potrebna večja skrb in prav tu bo moral sindikat analizirati in obdelati vzroke takega stanja in seveda s tem v zvezi tudi ukrepati.

Mara Ovsenik

PRED DNEVOM ISKRE

Prometni režim

Vsi sindikalni aktivisti, poverjeniki za zbiranje prijav udeležencev so pretekli teden prejeli poziv za zbiranje prijav. Na priloženi prijavnici je bilo med drugim zabeleženo tudi vprašanje načina prevoza — z osebnimi avtomobili, avtobusi ali vlaki — odgovori na ta vprašanja bodo služili kot okvirno pomagalo organizatorjem, točneje prometni komisiji pripravljalnega odbora, ki bo pripravila zadostno število parkirišč, po potrebi — če bo večje število povabljenecv prislo z vlaki pa bodo organizirali tudi krožni avtobusni promet od avtobusne oz. železniške postaje do neposredne bližine prireditvenega prostora.

Seveda pa akcije za urejevanje prometa, ki bo 1. julija dobesedno zasul Škofjo Loko, ne bodo stekle šele po končanem zbiranju prijav. Večina dela je namreč že opravljenega, tako da se prireditelji ne bojijo, da bi prometni zastoji ob upoštevanju navodil lahko pokvarili razpoloženje.

V prometni komisiji, le eni od mnogih, ki mrzlično delujejo znotraj pripravljalnega odbora, deluje 50 sodelavcev, ki so že temeljito pretehtali vsa vprašanja v zvezi z morebitnimi problemi na cestah, križiščih ali parkiriščih. Zagotovljena so že parkirišča, ki so na zemljevidu tudi vidno označena, za red in navodila pa bo na vsakem križišču — pa tudi drugje — skrbel redar, ki bo lahko odgovoril na vsa vprašanja v zvezi z dostopom na prireditveni prostor, parkirišče, nazaj grede pa bo poskrbel še za urejevanje gneče vozil, ki bodo po starih iz-

kušnjah hotela v domačo garažo vsa istočasno.

No, pa bolje da ne govorimo o odhodu še pred prihodom, raje se povrnimo na dan prireditve, ko bodo pričeli prihajati Iskraši iz vseh koncev Slovenije.

Na zemljevidu so jasno začrtane vse možne vpadne smeri v Škofjo Loko (iz Medvoda, Ljubljane, Kranja, Železnikov, Žirov in Cerkna), označena pa so tudi parkirišča in dohodi na prireditveni prostor v bližini gradu.

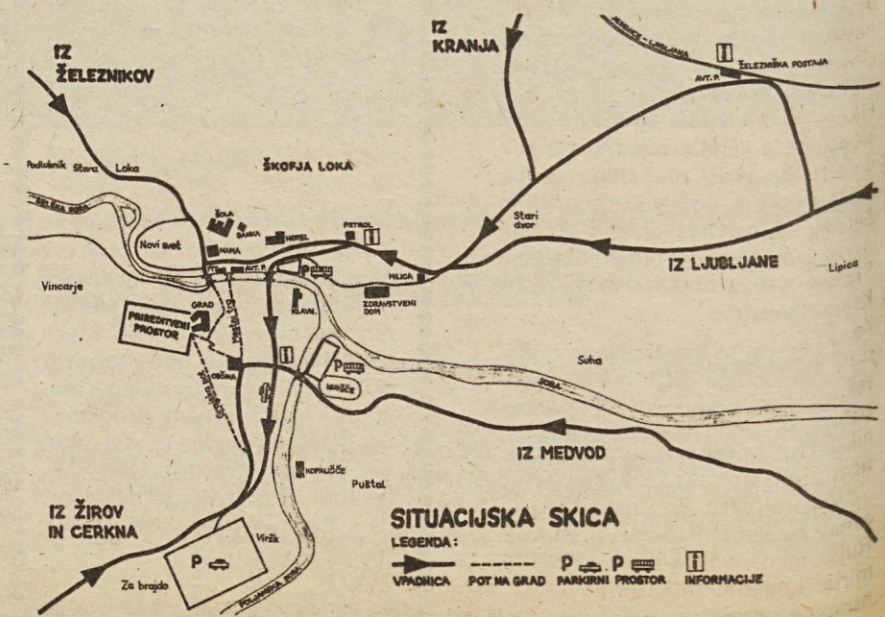
Zaradi preglednosti skice priporočamo vsem bralcem, da si jo natančno ogledajo in dobro zapomnijo vse bistvene točke — ni pa potrebno biti v skrbeh, da bi kasneje vse pozabili, saj boste vse informacije še enkrat dobili ob prijavi, na dan prireditve pa bodo

za informacije odgovorni številni redarji.

Predvidenih 20.000 Iskrašev, ki naj bi letos 1. julija prišli na srečanje v Škofjo Loko, pa vseeno ni mačji kašelj za še tako dobro pripravljene organizatorje, zato si velja zapomniti opozorilo, da upoštevajte navodila redarjev — oni so odgovorni za red, ne pa za sitnosti, ki bi jih utegnili povzročiti nedisciplinirani soferji, ki jih tudi v vrstah Iskrašev ni malo.

Organizatorji opominjajo — da pozneje ne bo vroče krvi — da dohoda na Grajsko pot z avtomobili ne bo, vendar pa vas naj to ne skrbi, saj nobeno parkirišče ni oddaljeno več kot 10 minut počasne hoje — le-ta pa bo

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zgodovinski dogodek zame

Med delegati za 11. kongres ZKJ v Beogradu je tudi Doroteja Golob, zaposlena kot poenterka v TOZD Veliki zagnjalniki DO Iskra Avtoelektrika Nova Gorica. Golobova je že osem let zaposlena v Iskri in je začela z delom naprej v proizvodnji kot navijačka rotorjev. Kljub temu, da je poročena in mati dveh otrok, je ves čas tudi zelo družbenopolitično aktivna, saj je bila predsednica mladine v TOZD, sekretarka mladinske organizacije v delovni organizaciji in članica sekretariata OO ZK TOZD. Trenutno končuje enoletno srednjo politično šolo pri CK ZKS v Ljubljani in je tik pred maturo. Na vprašanje, čemu so jo komunisti izvolili za svojo delegatko 11. kongresa ZKJ, nam je Doroteja Golob odgovorila:

„Verjetno so me izvolili za delegatko zato, ker sem družbenopolitično zelo aktivna kot mladinka, aktivna pa sem tudi na sindikalnem področju, saj sem delegatka republiškega sindikata kovinarjev Slovenije. Bila sem in sem še torej zelo aktivna in verjetno je bilo to tudi vzrok, da me je občinska konferenca ZK v Novi Gorici predlagala in izvolila za delegatko na 11. kongresu ZKJ.“

„Kako ste sprejeli to odgovorno nalogo, ko boste na kongresu v Beogradu zastopali novogoriške in tudi Iskrške komuniste?“

„Ko sem izvedela, da so me izvolili za delegatko na zveznem kongresu ZKJ, sem bila zares presenečena. Zame je to vsekakor zgodovinski pomemben dogodek, saj bo 11. kongres zagotovo pomembno dejanje v razvoju naše partije.“

„Kako se namerivate vključiti v delo kongresa in o čem boste na njem razpravljali?“

„Nameravam se vključiti v delo komisije za politični sistem in razpravljati o vlogi in delovanju zveze komunistov v krajevni skupnosti. To vprašanje se mi zdi zelo pomembno in aktualno, in skupaj z delegatom Šulinom, ki je prav tako zaposlen v Iskri, bova skupno pripravila najino razpravo za kongres.“

„Zakaj ste se odločili prav za temo delovanja ZK v krajevni skupnosti?“

„Sicer nisem vključena v delo svoje krajevnne skupnosti, vendar menim, da je delovanje in organiziranje komunistov v KS izrednega pomena za nadaljnjo organiziranost in razvoj samoupravljanja v KS, ki dobiva v sedanjih družbenopolitičnih praksi še poseben pomen. Kot se namreč sedaj odloča o vsem glede gospodarjenja na ravni tozdov, tako je potrebno o vseh drugih zadevah našega družbenopolitičnega življenja odločati tudi v krajevnih skupnostih.“

„In zadnje vprašanje: kaj pričakujete od kongresa v Beogradu?“

„Izkušnje in spoznanja s kongresa

mi bodo zelo koristno služile pri mojem nadaljnjem družbenopolitičnem in tudi vsakdanjem delu. Gotovo bo to vzpodbuda za še nadaljnje poglobljanje in razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, tako v mojem delovnem okolju, kot v KS, to je v okoljih, v katerih živimo. Zagotovo bom morda po kongresu še mnogo bolj in več pridobila ne samo na podlagi kongresnih sklepov in gradiva, temveč se bom tudi še bolj angažirala na vseh ravneh, da bom tako tudi lažje vzpodbujala in delovala med ljudmi, s katerimi skupaj delam in živim. Moja posebna skrb pa bo še naprej veljala mladini, ki mora prevzeti in že prevzema nase odgovornost za naš prihodnji razvoj in našo bodočnost.“

D. Ž.

STANISLAV DRAKSLER

STANISLAV DRAKSLER, TOZD Merilne naprave, vodja preventivnega vzdrževanja, rojen je 1945. leta. Končal je tehniško srednjo šolo, član ZK je od leta 1968, ko se je zaposlil v Merilnih napravah. Pred tem je bil vključen v mladinsko organizacijo, v kateri je aktivno deloval v šoli, na terenu in v delovni organizaciji. V OO ZK je največ delal na organizacijsko kadrovske vprašanjih in drugih področjih delovanja. Pri OK ZKS Kranj je sodeloval v komisiji za vzgojo in

izobraževanje.

Povprašali smo ga, kako se pripravljajo na kongres ZKJ.

„Delegati za kongres ZKS in ZKJ smo že imeli razgovore pri OK ZKS Kranj ter pri svetu ZK Iskre Elektromehanike. Dogovarjali smo se o področjih, za katera bomo na kongresu prispevali diskusije. V obdobju predkongresnih priprav se vsi komunisti vključujemo v razprave po osnovnih organizacijah ZK, kjer smo organizirani. Poleg tega smo pregledali zapisnike sestankov drugih OO in iz teh gradiv pripravili razprave za kongres. Tudi pri medobčinskem svetu ZK za Gorenjsko smo se večkrat sestali in se pogovarjali o pripravah na kongres ter posameznih diskusijah naših delegatov.“

Dogovorili smo se tudi, da bomo po kongresu podali vsem članom OO ZK v delovni organizaciji tako resolucijo kot zaključke kongresa in opisali vzdušje na kongresu.“

A.B.

VLADIMIR ŠULIN

Vladimira Šulina, vodjo skladiščne službe v Avtoelektriki – TOZD tovarna vžigalnih tuljav Bovec poznam že dolgo. Prijazen in zgovoren možakar je, ki nikakor ne more skriti, da je za njim že dolga prehojena pot, ki ni bila vedno rožnata, a je kljub temu polna spominov.

Vladimir Šulin je bil izbran za delegata na 11. kongresu ZKJ. „Nikoli nisem niti pomislil, da bom delegat na republiškem kongresu, še manj pa na zveznem“. To je zame velika čast, veliko priznanje. In ne samo zame. To je v ponos tudi mojemu kolektivu, in celotni Iskri – Avtoelektriki.“

Vladimirja se najbolj spominjam iz tistih težkih dni po potresu, ko je bil v svoji vasi – Žagi predsednik štaba za civilno zaščito. Dolge dneve in noči, ter nato nepozabne, hude mesece je skupaj s sovaščani premagoval nepremostljive ovire, da je danes življenje v tej vasi povsem normalizirano, dela so pretežno končana, le še 15 hiš je v tretji fazi izgradnje.

Od njegovega sprejema v SKOJ mineva 35 let, s 16. leti je odšel v partizane, spominja se, da je bilo to leto 1943, v letu 1947, ko se je reformiral

DNEVNI RED 2. ZASEDANJA DS SOZD

2. zasedanje Delavskega sveta SOZD ISKRA bo 21. junija 1978, ob 12. uri, v prostorih na Trgu revolucije 3, v sejni sobi v pritličju stolpnice obravnavalo naslednji dnevni red:

1. Poročilo o poslovanju SOZD ISKRA v I. 1977 in informacija o realizaciji plan-skih zadolžitvev za I. kvartal 1978
Poročevalec: Jože Hujs, Edvard Delopst
2. Predlog predsednika poslovnega organa SOZD ISKRA o delitvi dela članov poslovnega organa SOZD ISKRA
— Predlog razpisa za člane poslovnega organa
Poročevalec: Jože Hujs
— Imenovanje razpisne komisije
Poročevalec: Jože Čebela
3. Sklepanje o sprejetju predloga Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interne banke ISKRA SOZD Elektrokovinske industrije
Poročevalec: Anton Bukinis, Pavel Mermolja
4. Sklepanje o poročanju SOZD ISKRA za TOZ D Montaža elektromotorjev, Ildrija
Poročevalec: Anton Bukinis
5. Sklepanje o predlogu za pristop SOZD ISKRA k Samoupravnemu sporazumu za tekoči zunanjetrgovinski režim
Poročevalec: Ludvik Kranjc
6. Predlog komisije za podelitev nagrade in priznanj ISKRA za I. 1978
Poročevalec: Otmar Zorn.

PREDSEDNIK DS SOZD ISKRA:
Otmar ZORN

SKOJ, pa je bil v Bovcu sprejet v zvezo komunistov. Ves ta čas je v tovarni opravljal praktično že vse funkcije, od predsednika političnega aktiva, tajnika krajevnne skupnosti, predsednika sindikata itd., saj Vladimir ni bil varen nikoli odklanjati delovnih in političnih nalog.

„Na 11. kongres se skrbno pripravljam, saj nameravam tudi sam sodelovati s temo o: samoupravnem političnem razvoju v temeljni organizaciji in povezava tozd s krajevno skupnostjo.“

V imenu kolektiva Iskre – Avtoelektrike vam želimo kar največ uspeha in vam čestitamo k izvolitvi za delegata 11. kongresa ZKJ. M. R.

V petek, 9. t.m. so Iskrino tovarno telekomunikacij na Laborah obiskali direktorji bank dežel v razvoju.

Prometni režim

(Nadaljevanje z 2. strani)

še zlasti dobrodošla ob zaključku srečanja.

Škofja Loka s svojimi ozkimi ulicami in precej razvito gospodarsko strukturo je po naravi prehodna kraj, na nesrečo pa je 1. julij za prenekatere delovne kolektive delovna sobota – prometa bo torej veliko.

VOZNIŠKA KULTURA NA IZPITU

Naslov, ki morda zveni pretesno, nikakor ni iz trte izvit, saj bomo v soboto, 1. julija, res pokazali, kako znamo obvladati zapleteno prometno situacijo – z vročo krvjo in nestrpnostjo ali pametno, v skladu z nasveti redarjev in organizatorjev.

Prav gotovo ni potrebno posebej opozarjati, da tudi prebivalci Škofje Loke niso navdušeni nad „parfumerijo“ bencinskih hlapov, zato se v čim večjem številu pripelje z vlaki ali avtobusi, ki jih bo dovolj iz vseh smeri – še zlasti pa je ta oblika prevoza priporočljiva za tiste, ki na takih prire-

ditvah poleg kozarca soka popijejo še kozarec močnejšega. Organizatorji niso odgovorni za odvzeta voziška dovoljenja, še manj pa za ugotavljanje krivde pri prometnih nesrečah, v katerih je povzročitelj „dobro razpoložen“!

Organizatorji so se odločili, da bodo promet urejali sami, vendar pa naj nikogar ne uspava, če ne bo ravno za vsakim vogalom videl delavca Uprave javne varnosti ali uniformiranega miličnika – ti bodo poostrihi previdnost, zato naj ne bo odveč še vnovično opozorilo – ALKOHOL JE SO-DELAVEC NESREČE!

Vse pešpoti, ki so v Škofji Loki zelo prijetnega videza, lepo urejene pa tudi ne prestirne, bodo na dan prireditve še posebej vidno označene, zato le brez strahu pot pod noge. Ob zaključku vam lahko zaželimo veselo snidenje, ki si ga boste lahko privoščili brez strahu tudi tisti, ki bodo imeli jeklene konjičke parkirane v dolini – poskrbljeno je za čuvanje, da zmikavti ne bodo uspeli delati „svobodnih“ kupčij.

Stane Fleischman

DUŠAN ŽELJEZNOV

(47)

TITO V ISKRI

Tudi Ljubljanski dnevnik je v sredo, 9. januarja 1974. leta na prvi strani poročal o Titovem drugem obisku v Iskri s podnaslovom „Junaška epopeja nas navdaja s ponosom“ in podnaslovom „Tito je v razgovoru z delavci opozoril, da mora naša elektronska industrija skupaj nastopati na inozemskem tržišču.“ Hkrati s poročilom je dnevnik objavil na isti strani tudi sliko z naslednjim podpisom: „Predsednik Tito z ženo Jovanko med ogledom novega obrata tovarne Iskra na Laborah pri Kranju.“

V nadaljevanju svojega poročila o Titovem obisku piše poročevalec Dnevnika naslednje o obisku v kranjski Iskri:

„...Predsednik Tito s soprogo Jovanko se je v spremstvu Franceta Popita, Mitje Ribičiča, predsednika skupščine občine Kranj Franca Šifkoviča in sekretarja občinskega komiteja Zveze komunistov Staneta Mihaliča odpeljal nato v tovarno avtomatskih central Iskra na Laborah pri Kranju. Pred vhomom v tovarno je predsednika in njegovo soprogo ter druge goste pozdravil predsednik delavskega sveta Henrik Peternej. Predsednik Tito in njegovi soprogi je izročil zlate značke Iskre, ki jih sicer prejmejo delavci, ki so v tej tovarni 25 let.“

V spremstvu Franceta Popita, Mitje Ribičiča, Zvoneta Dragana, Henrika Peternej, glavnega direktorja tovarne Jožeta Hujsa, generalnega direktorja Združenega podjetja Iskra Vladimirja Logarja, direktorja TOZD Marjana Kristana, sekretarja osnovne organizacije ZK Bojana Klemenčiča in predstavnikov

Tito se vpisuje v knjigo vtisov.

drugih družbenopolitičnih organizacij tovarne si je predsednik Tito ogledal proizvodno dvorano te moderne tovarne, ki je začela obratovati maja lani. Potem ko so si ogledali tovarno, so se gostje zadržali v daljšem razgovoru s predstavniki delovnega kolektiva in se zanimali za proizvodne načrte, za samoupravljanje in organiziranje TOZD ter za delo družbenopolitičnih organizacij v tovarni.

Predsednik Tito je pozitivno ocenil prizadevanja in uspehe delavcev Iskre ter prodor tega podjetja na tuja tržišča. V zvezi s tem je predsednik Tito opozoril, da mora naša elektronska industrija skupaj nastopati na inozemskem tržišču, svetoval pa je tudi usmeritev na države v razvoju, kjer ima Jugoslavija kot neuvrščena država velik politični prestiž.“

Tudi kranjski „Glas“ je v svoji 2. številki v sredo, 9. januarja

1974. poročal o obisku na prvi strani, objavil na njej kar tri slike. Poročilo o obisku pod naslovom „Tito obiskal šolo Predosle in Iskra“ je napisal A. Žalar, odlomek o obisku v Iskri pa pravi:

„...Potem je predsednik Tito s spremstvom ob 11. uri obiskal novo Iskrino tovarno telekomunikacij na Laborah. Tod so ga pozdravili podpredsednik Izvršnega sveta Zvone Dragan, generalni direktor kranjske Iskre Jože Hujs in predstavniki tovarne ter Združenega podjetja Iskre. V imenu 7000-članskega kolektiva Iskre sta Titu in Jovanki izročila šopka delavca Anica Bobnar in Andrej Lapanje. Po ogledu enenajstmodernejših tovarn v Jugoslaviji se je s predstavniki Iskre dobro uro pogovarjal o proizvodnji in programu Iskre ter o gospodarskih vprašanjih. Poudaril je, da se mora naše gospodarstvo v prihodnje čim bolj povezati z deželami v razvoju. Nazadnje se je vpisal v spominsko knjigo, predsednik delavskega sveta Henrik Peternej pa je Titu in ženi Jovanki izročil darilo.“

Seveda je o tem obisku na široko poročalo tudi naše glasilo. Tako je v prvi številki 12. januarja izšlo na prvi strani poročilo Marijana Kralja pod naslovom „Obisk predsednika Tita v Iskri“ s podnaslovom: „Zelo sem navdušen nad visoko tehnološko opremo Iskrine tovarne telekomunikacij. Želim delovnemu kolektivu v prihodnjem ustvarjalnem delu še veliko uspehov!“ Seveda je naše glasilo ob tej priložnosti objavilo na prvi strani tudi fotografije tega visokega obiska.

Kolega Marijan Kralj pa je tako-le poročal pred štirimi leti: „V ponedeljek dopoldne se je na hitro razširila vest, da nas bo proti poldnevu obiskal predsednik SFRJ maršal Tito s svojo soprogo Jovanko. Ob novoletnih praznikih je namreč Tito obljubil predstavnikom našega velikega kranjskega kolektiva, da si bo ogledal našo tovarno telekomunikacij na Laborah in se tudi ob tej priložnosti pogovoril o dejavnosti Iskre in aktualni poslovni problematiki našega podjetja.“

2. zasedanje DS Elektromehanike

Na drugem zasedanju delavskega sveta Iskre Elektromehanike Kranj, 25. maja so delegati najprej obravnavali poslovno poročilo za prvo trimesečje. Obrazložil ga je direktor finančno računovodskega področja. Svoja stališča o poslovanju v prvem trimesečju so podali tudi poslovni odbor DO, gospodarska komisija sindikalne konference in svet ZK. Z njimi se je DS strinjal in jih podprl.

V razpravi o poslovnem poročilu so imeli delegati vrsto pripomb.

Andrej Koželj iz Orodjarne je opozoril, da obračun za poslovanje Orodjarne ni usklajen s podatki, ki se v tej temeljni organizaciji vodijo ročno. Delegat tudi poudarja, da morajo biti podatki v polletnem poročilu o poslovanju točni, predvsem pa pravočasno posredovani, da bo mogoče o njih obširno razpravljati.

Slavko Fatur je pojasnil, da je bil obračun za TOZD z internimi uslugami izdelan na podlagi starih cen, ker korigirane veljajo šele od 1. aprila dalje. Glede pravočasnosti oddaje poročil o poslovanju je težava v tem, da njihova izdelava sovpadajo s prazniki, pri polletnem obračunu pa z dopusti. Če bi želeli prej izdelovati periodične obračune, bi morali menjati sistem obračuna. Dokumentacija, ki je potrebna za obračune, prihaja zelo nereditno in pozno, saj pride kar 75 % dokumentacije na obdelavo v zadnjih 10 dneh v mesecu.

Resman Ažman Gredi iz Tovarne stikal je pripomnila, da bi morale biti TOZD redno obveščene o stanju na njihovih eksternih žiro računih.

Stane Ficko iz Prodajne organizacije je opozoril na neasortimanske zaloge, na neusklajeno proizvodnjo TOZD, na prepočasno proizvodnjo novih tržnih izdelkov, zlasti s področja elektronike.

Jakob Vehovec je v zvezi s tem vprašanjem o nujenosti različnih informacij dejal, da je bilo od julija lanskega leta veliko sprememb predpisov, ki se prilagajajo tudi obdelavi podatkov.

Samoupravni sporazum, ki smo ga sprejeli, prinaša povsem nov pristop k našemu obračunu in delitvi skupnega prihodka. Vse službe imajo s tem veliko več dela. Glede točnosti informacij, je poudaril J. Vehovec, bo naš sistem točen šele takrat, ko bomo podatke pravilno zajemali na mestih, kjer se podatki pišejo. Kljub sodobnemu sistemu imamo vedno problem npr. z obdelavo podatkov za osebne dohodke, ker ogromno dokumentacije pride na obdelavo v ERC zadnje dni v mesecu. Disciplinarnost in odnos do vrednosti informacij se vedno bolj slabša.

Delavski svet je sprejel na znanje poročilo o poslovanju DO v prvem trimesečju in naroča vodstvu temeljnih organizacij in strokovnim službam, naj poskrbijo za izboljšanje discipline pri izpisovanju in oddaji do-

kumentacije v ERC. Dogovorijo naj se tudi, katere informacije naj dobivajo posamezne temeljne organizacije.

DOGOVOR O ZDRUŽENJU SREDSTEV SKLADA SKUPNE PORABE

Predlog dogovora o združevanju in delitvi SSP je delegatom DS obrazložil strokovni sodelavec finančno računovodskega področja. DS je bil seznanjen s stališči sveta ZK in poslovnega odbora. Oba priporočata, naj se dogovor sprejme v predlagani obliki.

Pismene pripombe na predlog dogovora so posredovale naslednje TOZD: ERO, TSD, MSO, Števec, Orodjarna, Instrumenti Otoče in se v celoti ne strinjajo s predlogom. Tovarna telefonskih enot na Blejski Dobravi in Center za elektrooptiko v Ljubljani sta predlog dogovora že sprejela.

Pojasnili o predlogu dogovora je dal Nace Pavlin, ki je še posebej poudaril, da je treba ljudem obrazložiti namen združevanja sredstev. Tudi Ivan Cvar je pozval vodstva temeljnih organizacij in člane DS, da sprejmejo predloženi predlog dogovora, saj gre za socialno varnost in medsebojno solidarnost. Vsem TOZD vedno ne gre dobro, njihovi uspehi se zelo hitro menjajo. Združeni v DO smo dolžni pomagati drug drugemu, je poudaril direktor kadrovskega področja. Umestna je bila tudi pripomba delegata MSO, da so nekatere TOZD neodgovorno odločale in izplačale delavcem vrnjeni prispevek iz naslova sredstev za otroško varstvo, medtem ko je MSO dala ta sredstva v sklad skupne porabe.

Po razpravi so delegati sprejeli naslednje sklepe:

— predlog dogovora o združevanju sredstev SSP in njihovi uporabi v delovni organizaciji v letu 1978 je pravilen in se dopolni samo s tem, da združujejo sredstva v višini 0,5 % od izplačanih sredstev za osebne dohodke tudi temeljne organizacije: TEN, IPT, Elektrooptika in Elektronika Horjul

— delavski svet priporoča vsem delavskim svetom TOZD, da se o predlogu pozitivno odločijo

— sklepe delavskih svetov TOZD je treba dostaviti tajništvu organov upravljanja do 15. junija 1978.

ISKRINA PRIZNANJA DELAVCEM TOVARNE ŠTEVCEV

Delavski svet je sklenil, da se ob praznovanju 30-letnice proizvodnje števecv električne energije podelijo Iskrina priznanja: Tovarni števecv, Viktorju Koscu, direktorju tovarne števecv, Francu Levovniku, vodji razvoja števecv in Stanetu Kernu, vodji montaže števecv.

A. Boc

POGOVOR Z JUBILANTI TOVARNE ŠTEVCEV

Predanost Iskri

Letos mineva 30 let proizvodnje števecv električne energije v kranjski Iskri. Razvoj Tovarne števecv je tesno povezan s prizadevanji in požrtvovalnostjo pionirjev Iskre, ki so skoraj iz nič ustvarjali in dosegali vedno večje delovne zmage. Nekatere od teh vam danes predstavljamo.

MARIJA MARN, jubilatka 30-letnega dela: „Zadovoljna sem, da sem doživela jubilej skupaj s Tovarno števecv, ob tem občutim veliko zadovoljstvo. V Kranj sem prišla 1948. leta iz Poljanske doline. Najprej sem delala

na trakovih majhne serije, kasneje pa na številčniku števca. Ko so številčnik preselili v Lipnico, sem prišla v umerjalnico. Malo me skrbi, kako bo, ko se bo zmanjšala proizvodnja enofaznih števecv. Verjetno se bom morala privaditi na drugačno delo in morda celo na dvoizmensko delo.

Želim si, da bi kmalu dobili nove prostore, saj se selimo iz starih v stare. Tudi osebni dohodki bi bili po mojem mnenju lahko boljši. Sicer pa rada delam v Števcih. Upam, da bomo zdravi in mi bo tudi prihodnjih pet let minilo v slogi in zadovoljstvu.“

PAVEL PRAŠNIKAR, jubilent 25-letnega dela: „Novembra bo minilo

25 let, odkar sem v Iskri. Najprej sem bil v ročni delavnici, kasneje pa na varjenju, kar delam še zdaj. Imam nekaj težav z doseganjem norme. Mlajši lahko veliko več naredijo. Ropot v obdelovalnici števecv je verjetno pustil tudi posledice na sluhu. Hodim na redne preventivne preglede v našo obratno ambulanto. Delam namreč na stroju za točkasto varjenje, delo samo je zelo monotono. O tem, da bi ga zamenjal za kako drugo delovno mesto, še nisem razmišljal, vendar me v zadnjem času tudi noga, s katero pritiskam na stroj, ne uboga kot bi morala. Zato bom verjetno moral zaprositi za drugo delo, če ne bo bolje.

Teh 25 let mi je zelo hitro minilo. Z odnosi sem zadovoljen, tudi s plačo. Če bi se ponovno odločal za poklic, bi spet prišel v Iskro, morda bi se le za kaj drugega izučil. Želim, da bi tudi v prihodnje dosegali skupne uspehe v Iskri.“

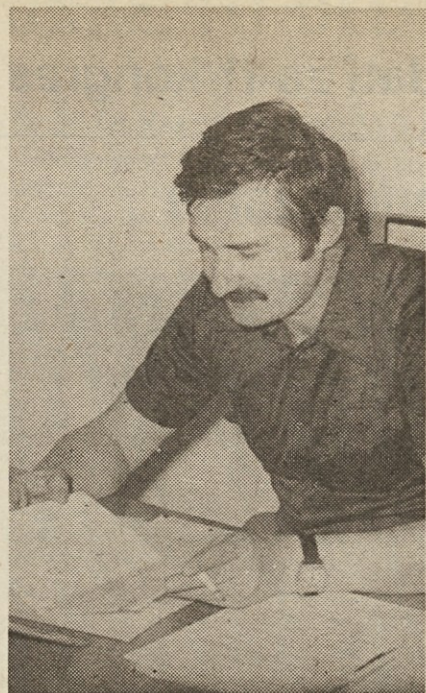

MARIJA AVSENEK, jubilatka 30-letnega dela: „Kaj naj rečem? Vesela, rada delam in želim, da bi bila zdrava. Od 1948. leta sem pri Števcih. Ropota v obdelovalnici sem že navajena, dali so nam neko vato, pa me je motila. Kot vidite je pri nas zelo vroče, če odpremo okna na strehi, imamo prepih. Odkar imam delo normirano po work faktor sistemu, moram zelo garati. Z osebnimi dohodki sem zadovoljna, normo presegam navadno z 11 ali 12 %. Mislim, da nikjer tako ne delajo kot prav v obdelovalnici, vendar nam tega ne priznajo. Vendar: če bomo zdravi, bomo vsi zadovoljni.“

MARIJA CINKELJ, jubilatka 30-letnega dela: „V Iskro sem prišla 28. aprila 1948. Doma sem z Jesenic. Najprej sem delala na zobatih kolesih za števe. Sedaj sem reparaterka, popravljam števe, ki pridejo nazaj. Kadar katere od sodelavk ni v službi, poprimem za kako drugo delo, zato delo, ki ga opravljam, nikakor ni monotono. Odkar imamo skupinsko normo po work faktor sistemu, so naši osebni dohodki višji, le delati moramo več, toda temu se človek kmalu privadi. Lepo se mi zdi, da sem toliko let preživela z Iskro. Bliža se konec delovne dobe. Veste, 30 let je dolga doba, zlasti za žensko. Rada bi šla kmalu v pokoj, čeravno je fletno v Iskri in ničesar ne pogrešam.“

NIKO BEVK, jubilent 10-letnega dela: „Ob praznovanju 30-letnice proizvodnje števecv električne energije mislim, da je naš največji delovni uspeh prav v naši neodvisnosti pri prodaji naših izdelkov, za kar so zaslužni

vsi delavci Tovarne števecv. V bodoče pa bomo morali še marsikaj storiti tudi za izboljšanje delovnih pogojev.

Kot eden od organizatorjev proslave ob jubileju Tovarne števecv želim, da bi ljudje gledali na proslavo bolj kot na svoj delovni uspeh in jubilej in ne toliko na vse drobne napake, ki se pojavljajo ob organiziranju podobnih proslav.“

MARTIN KOČEVAR, jubilent 20-letnega dela: „Včeraj je minilo 20 let, odkar sem v Iskri. Ko sem bil star

tri leta sem oslepel, rojen sem 1925. leta na Kozjanskem. Do leta 1964 sem stanoval v Skofji Loki, sedaj pa živim v Kranju.

V Iskri ves čas delam v Tovarni števecv. Delo se mi zdi veliko lažje kot pletenje v delavnici v domu za slabovidne, kjer sem delal pred tem. Stanujem v bližini Iskre (za obratno ambulanto), tako da lahko varno pridem na delo. Tudi sodelavci mi pomagajo na poti v službo.“

Alojz Boc
Foto: I. Okršlar

Proslavili so jubilate dela

JUBILANTI 30-LETNEGA DELA

TOZD Števeci: Marija Jereb, Pavla Čehovin, Stane Bajželj, Alojzija Podlipnik, Alojzija Traven, Marija Avsenek, Marija Klasek, Francka Pipan, Marija Marn, Stane Brezar, Marta Napokoj, Anica Lotrič, Marija Klun, Marija Vrečko, Ivanka Šmid, Marija Činkelj, Izidor Čarman, Kristina Udir, Ivanka Maček, Rezka Radej, Rozalija Delič;

TOZD TEA: Jožefa Trškan, Amalija Svetelj, Marija Sušnik, Marija Podrepšek, Anton Pisovec, Marija Maček, Marija Škodlar, Terezija Uranič, Angelca Ačimovič, Marija Čebulj, Marija Jenko, Angelca Mavec, Brigita Frančeskin, Milka Kariš, Pavla Košnik, Ivanka Turk, Ivanka Balažič, Nežka Pogačar;

TOZD ERO: Ana Zebec, Marija Repnik, Jože Bertalančič, Ivo Burmaz, Janez Šun, Franc Horvat, Rudolf Štirn, Stane Poušnar, Majda Bohinc, Milan Milakovič;

TOZD ATC: Alojz Kordiš, Franc Bajželj, Veronika Peter, Jožefa Okorn, Antonija Potočnik, Marija Čeferin;

TOZD Mehanizmi: Vera Pogačnik, Danica Mohorič;

TOZD Stikala: Silva Jenkole, Anica Blatnik, Marija Tratnik, Veronika Bečan, Edvard Rozman; TOZD Instrumenti: Vilibald Novak, Anica Dolenc, Anica Perne, Milan Benčič, Antonija Ješe;

TOZD Orodjarna: Anton Piber, Vladimir Klasek, Anton Čuda, Viktor Švab;

TOZD Merilne naprave: Jože Pokorn;

TOZD Vzdrževanje: Janez Hribnik, Slavko Orel, Miroslav Žakej, Ivan Perdan, Franc Bitenc, Viktor Šmid, Janez Ušeničnik;

TOZD TSD: Stanislava Mlakar, Jože Lužar, Ivanka Udovič, Marija Pavlič, Franc Šilar, Janez Kosec, Franc Košir, Jože Hrovat, Brane Vukotič, Jože Centa;

TOZD Nabava: Alojz Štefe, Stevo Krfovec;

TOZD Komerciala: Avgust Drnovšek; Strokovne službe: finančno-računovodsko področje: Slavko Fatur, Janez Tomažin;

kadrovsko področje: Marija Kastrevc; organizacijsko področje: Vera Mušič;

uprava: Marta Vidmar;

razvojno področje: Nenad Mokič, tehnološko področje: Alojz Murn, Valentin Grebenšek, Jože Fende.

JUBILANTI 25-LETNEGA DELA

TOZD ERO: Andrej Orehar, Jože Jakovec, Jožefa Ozebek, Francka Virčič, Vida Šarabon, Ludvik Vrhovnik, Kristina Kuštrin, Anka Sušnik, Marjan Slatnar, Janez Jagodic, Stevka Huskič;

TOZD TEA: Milka Bobnar, Antonija Špitalar, Trpe Sofronievski, Alojz Lampe, Ivan Peklenk, Marjan Poljanec, Marjan Ferencak, Sabina Novak, Franc Razpet, Florian Krt, Ciril Avbelj, Anton Dobrin, Marija Štular, Pavla Dovžan, Janez Pirc, Ivan Potočnik, Vladimir Žmitek, Jože Zevnik, Frančiška Hafner, Marjan Dagarin, Milan Novak, Jože Režonja, Roman Iljaš, Vera Fajfar, Rado Bremec, Kati Petek, Vida Vidic, Silva Oman, Marija Pernelj, Ivanka Bizjak, Marija Česen, Vikica Miri, Stanislava Zupan, Francka Hočevkar, Gabrijela Markelj, Ljudmila Paredoš, Ivanka Mrak, Jože Erlab, Justo Rojc, Lovrenc Kuster;

TOZD Števeci: Pavel Prašnikar, Marija Ana Žlebič, Ivanka Gyorek, Marija Kocjančič, Ivana Lužar, Stanko Dobokovič, Marija Benedik, Mihaela Klari, Angela Golja, Ema Zebec, Pavla Grdja, Marija

JUBILANTI 20-LETNEGA DELA

TOZD Števeci: Marija Špiler, Peter Ribnikar, Ferdinand Gasser, Martin Kočevkar, Ivan Cimerman, Mirko Uih, Nežka Frančelj, Fanika Kavčič, Ivana Fojkar, Francka Ramšak, Ivanka Jerkič, Marija Zar, Antonija Jakšič, Anica Božič, Marija Sajević, Ivana Prosenjak, Irma Cunk, Marija Kalčič, Veronika Gorenjc, Marija Mlinar, Nikolaj Mavrič, Marija Božič, Zofija Trampus, Jožica Kovačič, Jožefa Gantar;

TOZD ERO: Miroslav Meden, Frančiška Osterm, Marija Ažman, Stane Stare, Alojz Tabor, Pavla Gorenc, Rudi Glavič, Martin Weisen, Tone Rehberger, Marija Koželj, Anton Weisen, Gabrijela Novak, Marija Draksler, Jože Antolič;

TOZD TEA: Ana Štirn, Erika Cof, Alojz Jerše, Marija Butkovič, Marija Gotz, Miha Vidmar, Štefanija Kacin, Franc Toporiš, Amalija Turk, Valerija Josevski, Alojzija Bogataj, Viktorija Šilar, Marija Roblek, Amalija Mezek, Alojz Venc, Rajko Jereb, Ivanka Vrhovnik, Ivana Gajšek, Marija

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

Luškovec, Andrej Šavs, Pavla Vrečič, Kristina Drinovc, Ivanka Štefe, Franciška Trilar, Mihaela Zupančič, Karl Krivec, Franciška Kvas, Stanislava Osojnik, Katarina Jarc, Jože Remec, Vida Hafner, Natalija Žaler, Julijana Jerman, Petra Kokalj, Ivanka Jakovec, Milena Tratnik;

TOZD Vega: Marija Mandič, Gorazd Vilfan, Marta Hočevar, Ivan Resnik, Karolina Mahne, Sibin Andrejič, Cita Kamerlin;

TOZD MSO: Franc Papež, Mileva Nikolič, Pavla Maroša, Franc Hribar, Srečko Berčič;

TOZD ATC: Stane Florjančič, Slavka Bratina, Jožica Furlan, Ana Grilc, Magda Križnar, Anton Kern, Franciška Čebašek, Sonja Berložnik, Albina Ušlaker, Angela Valter, Francka Klavžar, Draga Brezar, Stane Debeljak, Cecilija Jerše, Magda Globočnik, Brigita Eržen, Ana Mrigole, Marija Jaklin, Ana Žibert, Antonija Žanko, Marija Jelenc;

TOZD Mehanizmi: Antonija Fortuna, Rihard Hlad;

TOZD Stikala: Jožef Planinšek, Marija Roblek, Peter Josevski, Ana Petrič, Antonija Kern, Marija Tonkli, Marija Zupanec, Ljudmila Žumer, Antonija Česenj, Marija Kolman;

TOZD Instrumenti: Niko Truhačev, Olga Kavčič, Marija Felician, Ana Jerala, Marija Meliva;

TOZD Orodjarna: Alojz Šuštar, Jože Šparovec, Marija Okršlar, Jožef Koncut, Alojz Mezeg, Stane Bernard, Janez Kozjek, Karolina Prijatelj, Franciška Rampre;

TOZD Merilne naprave: Olga Polajnar, Blanka Aljančič, Franc Jerala;

TOZD Vzdrževanje: Marija Klemenčič, Edvard Dolžan, Albina Pilar, Alojz Novak, Vincencij Žerovnik, Dako Bulič, Slavko Vesel, Franc Šimnovec, Jožef Zaplotnik;

TOZD TSD: Jožica Radanovič, Veronika Strajnar, Florjan Lombar, Ivanka Maček, Jože Svetelj, Matevž Jeraša, Martina Vurkelj, Monika Arh;

TOZD Nabava: Ivan Štirn, Vladimir Poljanšek, Marija Pintar;

TOZD Komerciala: Ivo Kovačič, Francka Komovc, Peter Gregorc, Olga Bizjak, Sonja Kompare;

finančno-računovodsko področje: Marjan Novak, Breda Anderle, Marija Bohinec, Milena Pušavec;

investicijsko področje: Marija Kramp, Miro Salej, Mustafa Beširevič, Franciška Jakovec;

kadrovsko področje: Vincenc Podobnik, Marija Zadražnik, Zofija Štefe, Karl Sedej;

področje kvalitete: Jolanda Šifer; uprava: Aleksander Mihev;

tehnološko področje: Marija Šemen; prevoz: Miha Količ, Jurij Mrak, Alojz Brenkuš, Jože Lombar.

Erjavec, Alojzij Stanislov-Oberč, Janez Rupar, Lovro Močnik, Jože Brus; TOZD Računalniki: Srečko Škrlec, Katarina Rus, Andrej Janežič; TOZD MSO: Srečo Žnidarčič, Jože Pleteršek, Jure Kosič, Božida Cvejič, Ratko Ranković, Aleksander Milošević, Marjan Mihovič, Dragan Vujetič, Martin Podvratnik; TOZD Mehanizmi: Stanislava Šiler, Anton Novak, Nataša Vidregar, Janez Košelj, Ernestina Debelak; TOZD Stikala: Cvetka Volčič, Janez Zaplotnik, Matevž Tržek, Ljuba Turuk, Matevž Kalan, Stanislav Kern, Stanislav Mirt; TOZD Instrumenti: Jože Vojk, Ana Filipovič, Nikolaja Beravs, Anton Okorn, Slavka Grašner, Marija Jensterle, Antonija Krek, Franc Novak, Anton Koselj, Nataša Rozman, Marija Vrhovnik, Radojka Cadež, Marija Lakner, Danica Terlikar, Jelka Jarm, Marinka Potočnik, Nada Škudelj, Dora Štravs, Magda Pogačnik, Miro Albinini, Elizabeta Ros, Ivica Sitar, Marija Volarič, Janez Čadež, Luka Zupan, Stane Poličar, Milan Burgar; TOZD Orodjarna: Stane Langerholc, Milan Sajovic, Rajko

Rožman, Jože Osterman, Matej Kurnik, Jože Žibert, Simon Klemenčič, Pavel Mihelčič, Alojz Vrtinik, Vladimir Pelko, Marjan Jerše, Martin Mubi, Branko Mavec; TOZD Merilne naprave: Franc Kambič, Stane Draksler, Emil Humar; TOZD Vzdrževanje: Franciška Košnjek, Ivan Mihovec, Janez Žaler, Mihael Draksler; TOZD TSD: Cvetka Mikolič, Florjan Kozelj, Franc Gorjanc, Franc Zupančič, Jože Grdja, Miran Gros, Milan Beber, Jože Zmrzlikar; TOZD TEL: Ana Hrkalovič; TOZD Nabava: Janez Lavtar, Stane Verbič, Anton Lašič, Tomislav Primožič, Milan Kočar; TOZD Komerciala: Krešo Bračič, Darinka Stražisar, Borut Ošabnik, Janez Štefe, Darko Kavčič; Finančno-računovodsko področje: Franciška Maček, Štefka Perčič, Ciril Hrnčič; Investicijsko področje: Jože Hudobivnik; Kadrovsko področje: Fani Veger, Ignac Pavlin; Organizacijsko področje: Janez Pivk; Področje kvalitete: Jolanda Šifer; Razvojno področje: Ana Gasser, Alojz Remic, Majda Šarc, Pavel Verbič; Tehnološko področje: Milan Bernik, Davorin Dolar, Olga Ručigaj, Franc Jelovčan, Anton Grčar, Vinko Režun; Prevoz: Jože Krničar.

Iskra na 6. sejmu opreme in sredstev Civilne zaštite

Letošnji sejem opreme in sredstev civilne zaštite, ki je bil v začetku junija v Kranju, je opravičil sloves edine tovrstne specializirane prireditve v državi. Na tokratni sejemski prireditvi je blizu 200 domačih in tujih proizvajalcev ter specializiranih trgovskih organizacij razstavilo opremo in sredstva civilne zaštite za:

- zaklonišča za zaščito prebivalstva in materialnih dobrin;
- protipožarno zaščito;
- prvo pomoč, splošno medicinsko pomoč in preventivno medicinsko zaščito za delo v izrednih situacijah;
- prvo pomoč, splošno medicinsko pomoč in preventivno medicinsko zaščito za delo v izrednih situacijah;
- osebno in kolektivno zaščito;
- detekcijo, dozimetrijo in dekontaminacijo;
- prečiščevanje vode;
- zatemnevanje;
- odstranjevanje ruševin, reševanje zasutih oseb in njihovo odkrivanje;

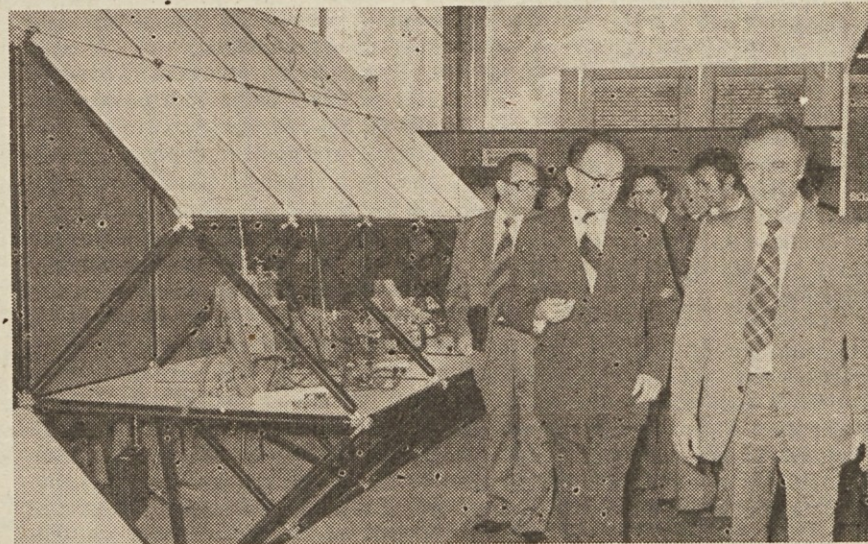
Generalpolkovnik Dragoman Radojčić — Stambolija med pogovorom z novinarko.

— prvo veterinarsko pomoč.

Nadalje smo si lahko ogledali sredstva in opremo za začasno bivanje in oskrbo prebivalstva v vojni in ob velikih nesrečah, sredstva in opremo za potrebe službe opazovanja, javljanja, obveščanja in alarmiranja ter strokovno literaturo in učila za vsa področja CZ.

Sejem je spremljalo okrog 700 jugoslovanskih strokovnjakov s tega področja. Večina se je udeležila tudi strokovnega seminarja o oskrbi ogroženega in prizadetega prebivalstva v vojni in ob velikih nesrečah. Udeleženci seminarja so si v začasno postavljenem naselju na zunanjih razstaviščih Gorenjskega sejma ogledali demonstracije z razno opremo in sredstvi CZ.

Poglejmo, katere so najbolj zanimive novosti v proizvodnji opreme in sredstev CZ, ki so bile razstavljene na letošnji prireditvi. Jugoslovanski proizvajalci so letos do-

Ob našem razstavnem prostoru so se dolgo zadržali tudi gostje-republiški in pokrajinski sekretarji za ljudsko obrambo.

kazali, da so sposobni doma narediti vse, kar potrebuje CZ. Prav gotovo je med njimi vodilna Iskra, ki lahko pokrije večji del jugoslovanskih potreb, poleg tega pa proizvaja tudi za izvoz.

Ko je lani organizator sejma podeljeval posebna priznanja najboljšim razstavljalcem, je eno najvišjih priznanj dobila tudi Iskra. Letos smo na Iskrinem paviljonu lahko videli še več, kar pomeni, da je bil naš razstavni prostor za slučajnega obiskovalca napolnjen s povsem novimi izdelki.

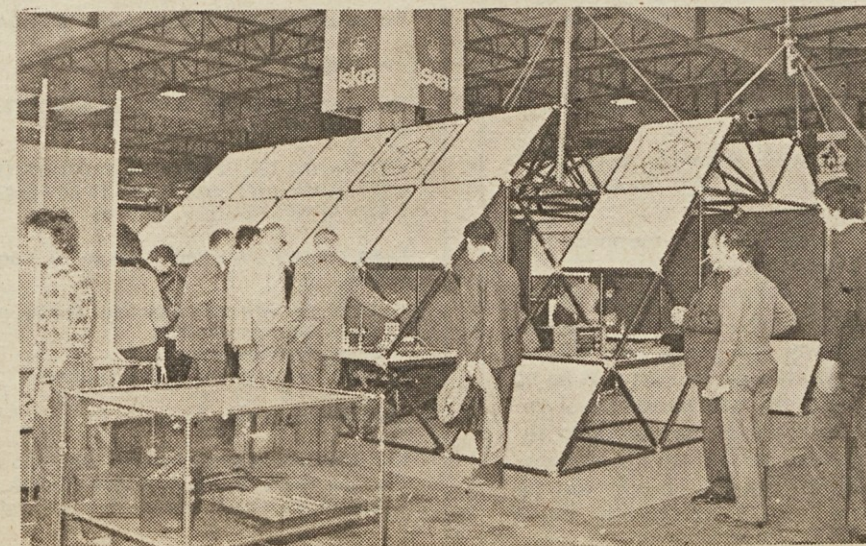
Letošnji razstavni program Iskre lahko razdelimo glede na namembnost izdelkov v naslednje skupine:

- radijske zveze s profesionalnimi antenami,
- razne telefonske aparature,
- radio-relejne zveze
- razna merilna oprema,
- napajalne naprave, idr.

Sistem občinskih radijskih zvez RT 10 — 12 se je tehnološko bistveno izboljšal, zlasti zaradi večje uporabe hibridnih mikroelektronskih vezij. Poleg tega je v tem programu tudi nova ročna telefonska centrala.

Iskra si prizadeva v vse svoje izdelke s področja telekomunikacij vnašati vse več novih dosežkov, ki zagotavljajo večjo kvaliteto izdelkov. Ob tem pa se še vedno postavlja vprašanje enotnejših meril pri izdelavi telekomunikacijskih zvez, saj je do enotnejše proizvodne politike na tem področju elektronike še dolga pot.

Če primerjamo podatke o razširjenosti radijskih zvez v naši državi z razširjenostjo le-teh drugod po svetu, ugotavljamo, da smo v velikem zaostanku. Iskra je do začetka letošnjega sejma opreme in sredstev CZ v Kranju seznanila vse odgovorne ljudi v jugoslovanskih občinah z delovanjem sistema občinskih radijskih zvez. Približno 120 občin Kosova, Bosne in Hercegovine, Vojvodine, Črne gore, Slovenije in tudi Srbije ima že svoje radijske mreže, ki jih je izdelala in montirala Iskra. To pomeni, da ima vsaka peta jugoslovanska občina že urejeno radijsko povezavo med občinskimi središči

Zanimanje za Iskrine izdelke na letošnjem sejmu je bilo veliko.

Iskra je v letu 1977 sklenila z ameriško računalniško firmo CDC pogodbo o poslovno-tehničnem sodelovanju. V okviru sodelovanja med Iskro in CDC je, poleg proizvodnje računalnikov v Iskri, skupnega razvoja in vlaganj v projekte, predvidena tudi skupna ponudba nekaterih zanimivih računalniških sistemov na jugoslovanskem in na nekaterih tujih tržiščih. Na demonstracijah (12., 13. in 14. 6. v tovarni ATC) dveh računalniških sistemov TRACNOTECH in PLATO bodo predstavniki firme CDC predstavili široke možnosti uporabe teh aplikacij. Prvi sistem je namenjen posredovanju izmenjave tehnologij, drugi pa izobraževanju. Več v prihodnji številki.

Tekst: Alojz Boc
Foto: Ivan Okršlar

Nekatere delovne organizacije se posnaajo z izvozom svojih izdelkov. Mednje spada tudi novi gasilni aparat za gašenje požarov na občutljivih napravah, poštinih in drugih telefonskih centralah, elektronskih aparatih, ipd, ki ga v različnih velikostih izdelujejo v Vatrospremu.

Med zanimivosti letošnjega sejma sodi tudi pribor za osebno zaščito prebivalstva pred biološkimi, radiološkimi in kemičnimi bojnimi sredstvi ter orožji, ki ga je predstavila zagrebška Banija. Podoben pribor morajo imeti vsi občani v enotah teritorialne obrambe.

V četrtek, 1. junija so sejem obiskali republiški in pokrajinski sekretarji za ljudsko obrambo. Vodil jih je pomočnik zveznega sekretarja za ljudsko obrambo generalpolkovnik Ivan Dolničar. Ob tej priliki smo nekatere od njih povprašali, kaj menijo o letošnjem sejmu opreme in sredstev CZ:

IVAN DOLNIČAR, pomočnik zveznega sekretarja za ljudsko obrambo je povedal naslednje: „Letošnji sejem je prav gotovo najboljši doslej. Pomembno je, da je iz leta v leto večji, bogatejši z opremo in številom razstavljalcev. Zanimiv se mi zdi prikaz novosti s področja sanitete. Tudi oprema za zaklonišča, ki jo razstavlja mariborski Kovinar, me preseneča. Gasilska zveza Slovenije je za letošnji sejem pripravila koristno razstavo Osebna in kolektivna zaščita delovnih ljudi in občanov pred požari in drugimi velikimi nesrečami v gospodinjstvih, stanovanjskih zgradbah, javnih objektih in delovnih organizacijah. Na njej so prikazana zaščitna sredstva, ki morajo biti na razpolago v vsakem objektu, kjer ljudje živijo in delajo, za zaščito njihovih življenj in premoženja.“

DRAGOMAN RADOJČIČ — STAMBO-LIJA, republiški sekretar za ljudsko obrambo SR Srbije: „Dosti je že proizvajalcev opreme in sredstev za potrebe CZ, ki bi jih morali vključiti v prihodnje seje in s tem povečati asortiman razstavljenih artiklov. Pomembno vprašanje, ki ga bo treba kmalu rešiti, je dogovor o standardizaciji opreme in sredstev CZ v Jugoslaviji. Proizvajalci in uporabniki bodo slej ko prej morali najti skupen jezik.“

Tekst: Alojz Boc
Foto: Ivan Okršlar

S proslave ob 25-letnici krvodajalstva v Kinu Center, na kateri je nastopil tudi MPZ iz Doberdoba.

25 let krvodajalstva

Letos praznujemo 25. obletnico organiziranega krvodajalstva na Slovenskem. Potem, ko je organizacijo krvodajalstva pri nas prevzel rdeči križ, se je med prostovoljne krvodajalce vpisalo že 600.000 občanov in delovnih ljudi, ki so vsaj enkrat že darovali svojo kri. Po vojni smo imeli le okrog 6.000 krvodajalcev, konec 1952. leta pa že čez 20.000. Danes

beležimo nad 10.000 odvzemov krvi letno.

Pri občinskem odboru rdečega križa v Kranju so se že zgodaj odločili za zelo uspešen način izvedbe krvodajalskih akcij, ki se je in se še razlikuje od dela drugih občinskih odborov: vso težo zbiranja prijav za udeležbo v krvodajalskih akcijah so prenesli na

(Nadaljevanje na 6. strani)

Predlog delovnega programa delavske kontrole

Program dela odbora samouprave delavske kontrole DO Iskre Elektromehanike za obdobje 1978/79 temelji na dosedanjem delovanju odbora in bodočih nalogah, ki jih mora delavska kontrola reševati v navedenem obdobju.

Pravice in obveznosti samouprave delavske kontrole izhajajo iz določil ustave in zakona o združenem delu. Samoupravno delavsko kontrolo uresničujejo delavci neposredno po organih upravljanja in po odborih delavske kontrole.

Pristojnosti odbora v delovni organizaciji morajo izhajati iz obsega delovanja DO, podobno tudi pravice, ki so določene za temeljno organizacijo. Odbor bo obravnaval tudi zadeve, ki jih bodo posredovali odbori delavske kontrole temeljnih organizacij. Zahteve posameznikov iz TOZD ali DS SS odbor daje najprej v obravnavo pristojnemu organu temeljne organizacije.

Odbor delavske kontrole na ravni DO ima predvsem koordinativno vlogo, kar se izraža v tem, da se ugotovitve v eni temeljni organizaciji prenašajo na druge tozde in se tako preprečujejo negativni vplivi.

Odbor naj bi postopno obravnaval naslednje:

- izpolnjevanje planskih zadolžitvev (stalna naloga po vsakem periodičnem obračunu),
- rezultate poslovanja (predlog ukrepov, ugotavljanje elementov, ki vplivajo na poslovni rezultat: stroški, cene ipd.),
- odškodninske zahtevke, ki so naslovljeni na DO,
- pritožbe, prošnje in zahteve za varstvo pravic delavcev,
- pogodbe z zasebnimi kooperanti in delavci Iskre, ki imajo pomen za več temeljnih organizacij,

- izplačila za nadurno delo režijskih neproizvodnih delavcev za DO,
- izpolnjevanje sklepov organov upravljanja (določitev postopka v zvezi s tem),
- koriščenje fonda delovnega časa (izhodi, prihodi in odhodi z delovnega mesta),
- izvrševanje sklepov delavskega sveta in drugih organov,
- zaposlovanje na delovne naloge brez potrebnih pogojev (strokovne izobrazbe in delovne sposobnosti),
- službena potovanja doma in v tujino (skupna odsotnost posameznikov, prevozni stroški in uporaba službenih avtomobilov),
- izvrševanje skupno dogovorjenih osnov v DO oz. izvršitev le-teh,
- informacijski procesi in obveščanje delavcev,
- manjki v skladiščih, škode ipd.,
- zamude pri izpolnjevanju pogodb, kjer nastane škoda,
- odnosi do zunanjih proizvodnih organizacij,
- sodne kazni in stroški,
- programi dela odborov v temeljnih organizacijah,
- sporočanje stališč odbora SDK DO odborom tozдов,
- predlaganje uvedb postopkov zaradi kršitev delovnih dolžnosti,
- zahteve, ki jih na odbor naslovijo organi in organizacije izven Elektromehanike,
- obveščanje delavcev o delu odbora samouprave delavske kontrole.

Odbor delavske kontrole DO bo obravnaval zlasti tiste zadeve, dogodek in pojave, ki imajo širši značaj. Za obravnavo posameznih problemov pa so odgovorni odbori SDK v TOZD in DS SS, ki jim bo odbor DO to problematiko tudi odstopal.

Predsednik odbora SDK DO

Jovan Damjanovič

Ekonomika varstva pri delu II

V prvi fazi razvoja so se ekonomske raziskave na področju varstva pri delu nanašale izključno na ugotavljanje ekonomskih posledic, ki so jih povzročali nezadostni ukrepi varstva pri delu. Take posledice so se kazale v obliki izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb pri delu vseh stopenj, poklicnih obolenj in invalidnosti. Vse to je brez dvoma predstavljalo velik napredek za teorijo in prakso. Ekonomske posledice poškodb in zdravstvenih okvar zaradi dela in vsled teh izgubljeni delovni dnevi pa predstavljajo le en del stroškov.

Sodobna ekonomika terjaja širši predmet raziskovanja. Predvsem je treba tradicionalne poglede razširiti na investicijsko področje, na to, kako se investicijske naložbe odražajo na področju preprečevanja poškodb in zdravstvenih okvar zaradi dela. Razumljivo je, da so nameni investicijskih vlaganj različni. Najpogostejše se investira zaradi doseganja večjih učinkov na tržišču, redko pa zaradi boljšega varstva pri delu. Toda za najoptimalnejše investicijske naložbe so se pokazale tiste, ki vzporedno s sodobnimi tehnično tehnološkimi rešitvami

mi najdejo in uveljavijo tudi sodobne rešitve varstva pri delu.

Temeljna kriterija za klasifikacijo investicij na področju varstva pri delu (avtor dr. Nikola Kljusev) sta čas naložbe in način naložbe. Glede na čas naložbe se investicije na področju varstva pri delu delijo na predhodne (preventivne) investicije in naknadne (dodatne) investicije. Predhodne investicije so tiste, ki vključujejo ukrepe in normative varstva pri delu že v fazi projektiranja in izgradnje investicijskega objekta kot tudi pri organiziranju tehnološkega procesa. Te investicije omogočajo t.i., „vgrajeno varnost“, s katero so ustvarjeni varni delovni pogoji, kar je tudi cilj vseh investicij na področju varstva pri delu.

Kljub pomembnim preventivnim ukrepom se pogosto izkaže, da se delo še vedno izvaja pod zelo neugodnimi pogoji in da je rizik za poškodbe in zdravstvene okvare še vedno zelo visok.

V takih razmerah zelo hitro lahko pride do poškodb in zdravstvenih okvar, kar je razlog za dodatne investicijske naložbe. Te investicije so naknadni in dodatni ukrepi varstva pri delu navadno dražji in manj učinkoviti, zanje pa se odločimo navadno šele takrat, ko že pride do nesreč s hujšimi posledicami (npr. smrtna ali kolektivna poškodba).

Investicije na področju varstva pri delu se lahko delijo tudi po namenu naložb. Tako razlikujemo dve temeljni skupini investicij: v neposredno varnost in v družbeni standard. Investicije v neposredno varnost zajemajo vse tiste naložbe, ki imajo nalogo, da vplivajo oz. bolj učinkovito preprečujejo poškodbe in poklicne bolezni. Ta skupina se potem dalje deli na tehnično, zdravstveno, osebno ipd. varstvo.

Zanimivo je vključevanje družbenega standarda v področje varstva pri delu. Investicije v družbeni standard obsegajo področje stanovanj, odmorov in rekreacije, izobraževanja, prehrane in prevoza delavcev. Tako široki pogledi na dejavnost varstva pri delu kažejo na pomembnost in širino varstva pri delu in pomenijo argument več za podporo in nadaljnje oblikovanje celovite doktrine varstva pri delu, ki jo v zametku najdemo v prvem členu republiškega zakona o varstvu pri delu („delovno okolje in delovne ter življenjske razmere“).

Poleg težav, ki se pojavljajo pri izračunavanju ekonomskih učinkov zaradi preventivne karakteristike varstva pri delu, se kažejo težave tudi zaradi preskopega raziskovanja posledic nesreč (poškodb) in obolenj zaradi dela. Brez takih podatkov je praktično dokazovanje potrebnih preventivnih ukrepov neučinkovito. Neargumentirani in zgolj „besedni“ zaključki so nezadostni dokaz za upravičenost ukrepov.

S takimi težavami se srečujemo dnevno. V Elektromehaniki, kjer so v zadnjem obdobju strokovni timi na ravni delovne organizacije in na ravni temeljnih organizacij intenzivno delali (in še delajo) na investicijskih elaboratih, je zadrega zaradi pomanjkljivih argumentov s področja varstva pri delu kar občutna.

P.P.

OBVESTILO

Koristnike vozniških kart obveščamo, da vozniške kart za čas dopustov ni potrebno vračati, ker vključno od 17. 7. 1978 do 1. 8. 1978 niso veljavne. Samoprispevek bo odbit. Kdor želi, lahko karto vrne 1. 7. 1978. S tem odpade samoprispevek.

Prevozni oddelek
Iskre Elektromehanike

UPOKOJENI V MAJU

V maju so se v DO Iskre Elektromehaniki upokojili naši naslednji sodelavci:

Miklavčič Vida, samostojni kontrolor iz TOZD TEA, st. upok.,

Sitaš Štefka, sestavljalka elektronaprav iz TOZD TEA, inv. upok.,

Protič Amalija, sestavljalka števca iz TOZD Števci, inv. upok.,

Keše Viktor, terminar iz TOZD ERO, st. upok.,

Želimo jim veliko prijetnih dni v zaslužnem pokoju. Pošiljali jim bomo naše glasilo, v kolikor ga kdo od njih ne bi prejel naj nam sporoči svoj naslov, in sicer na centralno redakcijo glasila Iskra, Ljubljana, Prešernova 27. To velja tudi za vse ostale upokojene člane SOZD Iskra, ki morda ne prejema našega glasila. Urednik

Ugodna ocena

Na občnem zboru kranjskega občinskega sindikalnega sveta so ocenili delo sindikata v preteklih štirih letih in po bogati razpravi sprejeli smernice za delo v prihodnjem mandatnem obdobju — Novi predsednik je Vinko Šarabon, sindikalni delavec iz Iskre.

Na občnem zboru občinskega sveta Zveze sindikatov v Kranju so minulo sredo ocenili delo v preteklem mandatnem obdobju. Ocena dela je ugodna, čeprav vse še ni bilo dodelano tako kot bi bilo treba. V tem času je namreč sindikat z novo ustavo in ZZD dobil vrsto novih nalog. Zlasti v zadnjem času je bilo pomembno uresničevanje zakona o združenem delu.

Ko so sprejemali programske zasnove za prihodnje obdobje, so pouda-

rili, da bo tudi v bodoče ena najbolj pomembnih nalog sindikata uresničevanje samoupravljanja in razvijanje dohodkovnih odnosov v združenem delu ter spodbujanje dinamičnega razvoja gospodarstva v občini. Prav slednje bo zahtevalo posebno pozornost, saj v Kranjski občini ugotavljajo, da razvoj gospodarstva ni usklajen, zlasti zaostajajo terciarne dejavnosti in malo gospodarstvo. Razvoj trgovine, gostinstva in turizma ter obrti pa ni le problem Kranja ali Gorenjske, temveč slovenski problem in zato se bo treba zavzemati za sistemske rešitve na teh področjih.

Po končanem občnem zboru se je sestal občinski svet, ki je za novega predsednika izvolil Vinka Šarabona, sindikalnega delavca iz Tovarne ATC na Laborah, za podpredsednico Angelco Rozman, sindikalno delavko iz Merkuja. Za sekretarja je bil ponovno izvoljen Miran Štefe. Glas, 9. junija

Udeleženci republiškega seminarja za kulturo med literarnim večerom v Delavskem domu.

DNEVI STRAŽIŠKE MLADINE

Pred kratkim so mladi v krajevni skupnosti Stražišče pri Kranju pripravili dneve mladine. Posegli so na športno, kulturno in zabavno področje. Tako je vsak našel kaj zanimivega. Namen dnevov mladine je popestritev življenja v tej krajevni skupnosti.

Ob tej priložnosti so mladi spet izdali glasilo OO ZSM Stražišče. Na prireditve so povabili tudi delegacijo prijateljev iz Trsta — člane mladinskega krožka, ki se jih žal niso mogli udeležiti. V OŠ Lucijan Seljak so odprli razstavo likovnih del njihovih mladih ustvarjalcev. Na igriščih OŠ so bila športna

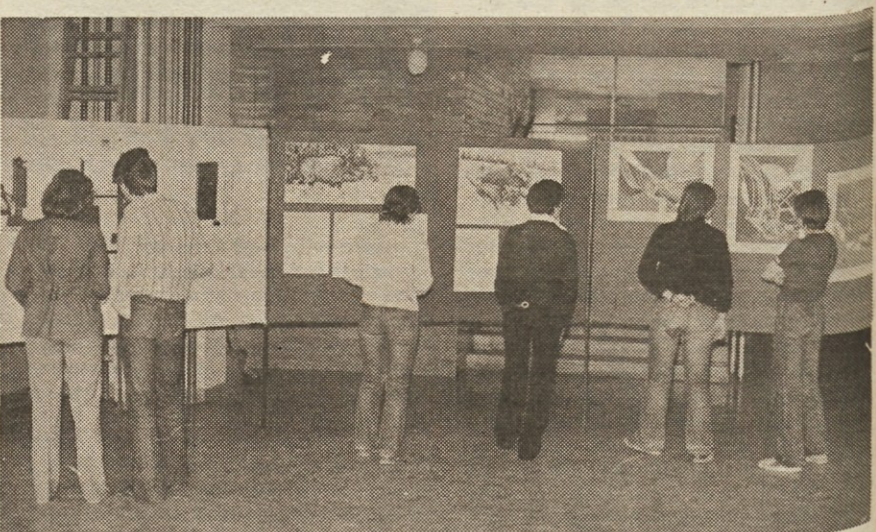
Mladinke so se pomerile v košarki in namiznem tenisu.

tekmovalja v namiznem tenisu, malem nogometu in košarki. Pripravili so tudi literarni večer, na katerem sta se mladim predstavila člana Kluba literatov Kranj Doris Tudor in Miha Štefe s svojimi pesmimi.

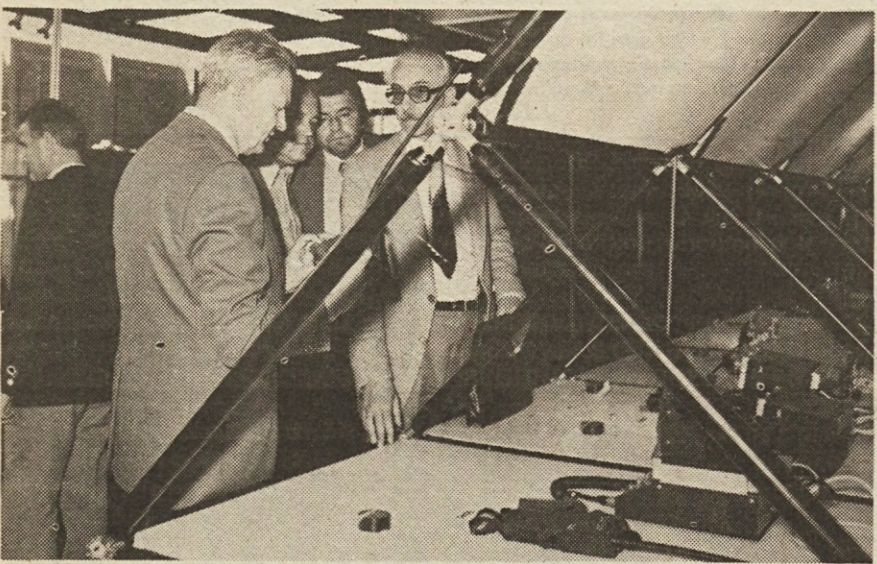
Mladi, ki so pripravljali dneve stražiške mladine, želijo v OO ZSM pritegniti tudi ostale mlade Stražišane, ki še niso vključeni v nobeni družbenopolitični organizaciji. Pri tem velja omeniti, da mladinska organizacija v tej KS zelo dobro sodeluje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami. Pri pripravah na letošnje volitve so se mladi dobro odrezali, kar se bo nedvomno odražalo tudi pri nadaljnjem sodelovanju. Boc

Borbena igra mladih Stražišanov.

V osnovni šoli Lucijan Seljak so odprli razstavo del mladih likovnikov.

Iskra je tokrat presenetila s številnimi novostmi na področju telekomunikacij in opreme za CZ.

(Nadaljevanje s 5. strani)

krajevne odbore rdečega križa in na njihove aktiviste. S tem pa so se izognili zbiranju prijav po delovnih organizacijah.

Ob dnevu krvodajalcev so bile tudi v gorenjskih občinah proslave.

V kranjski občini načrtujejo 200 odzivov dnevno. Načrt vedno izpolnjujejo in ga že vrsto let presegajo za 20%, v redni akciji sodeluje okrog 3.600 krvodajalcev, skupaj z izrednimi akcijami pa 4.000 krvodajalcev letno.

Ob dnevu krvodajalcev so bile tudi v gorenjskih občinah proslave. V Kranju so za to priložnost povabili v kino Center moški pevski zbor iz Doberdoba v Italiji, ki je zapel več partizanskih, narodnih in umetnih pesmi. V programu so sodelovali tudi znani operni solisti ob spremljavi Milana Štanteta in recitator Janez Rohaček. Program je povezoval Ladko Korošec. Po proslavi je bilo v Domu JLA družabno srečanje krvodajalcev in aktivistov rdečega križa. Ob tej priliki so 300 krvodajalcem in aktivistom RK podelili posebno republiška priznanja ob 25-letnici krvodajalstva in značke za zasluge za krvodajalstvo.

Tekst in foto:
Alojz Boc

MIRJAN GRUDEN

PERSPEKTIVA RAZVOJA ELEKTROTEHNIKE

PERSPEKTIVA RAZVOJA ELEKTROTEHNIKE

Ko ob današnji pomembni obletnici gledam na prehojeno pot in na smeri bodočega razvoja elektrifikacije Slovenije, imam v mislih elektrifikacijo v najširšem pomenu besede: kot zmagovit pohod elektrike v vse kotičke narodnega telesa, od energetike do elektroindustrije in do telekomunikacij.

Začel bom z letom 1945 prvič, ker je razmere do te zgodovinske prelomnice dosti na drobno zajela knjiga „Razvoj elektrifikacije Slovenije“ in drugič, ker se je s to letnico začel zelo nagel vzpon prodiranja elektrike v vsakodnevno življenje slehernega med nami.

Pred vojno pomembnejše elektroindustrije pri nas praktično ni bilo. V razmeroma kratkem obdobju po vojni se je pa razvila do prav neslutelih razsežnosti. In če se vprašamo, kaj je pravzaprav sprožilo tak živahen razvoj, je prav, da se spomnimo dejstva, da so bili temelji te današnje velesile položeni že v Tehničnih delavnicah v Starih žagah in v drugih središčih Partizanske tehnike. Človek bi komaj verjel, da bi lahko takratne improvizirane razmere posredno rodile današnje industrijske gigante, ki uživajo velik mednarodni ugled, ne samo v razvijajočih se deželah, marveč tudi tam, kjer se ponašajo s prastaro industrijsko tradicijo.

In vendar je takol!

Naše največje in najpomembnejše industrijsko podjetje so začeli graditi na razvalinah okupatorjevih dislociranih obratov prav tisti fantje, ki so med narodnoosvobodilno vojno skrbeli, da je imel štab, kamorkoli se je preselil, tam tudi že pripravljen električni generator, ki ga je improvizirano poganjalo staro mlinsko kolo.

Prav ti fantje so prinesli v sebi tak navdušen polet, da je moral potegniti za sabo slehernega dobro mislečega tehnika, da je z njimi in s podobnim navdušenjem začel graditi takorekoč iz nič.

In iz teh začetnih naporov je nastalo to, kar danes občudujemo, kar danes z nami vred občuduje ves svet.

Res je sicer, da so se zamisli med tem razvojem dostikrat menjale, da so se spreminjali načrti in usmeritve, vendar pa je ostalo isto temeljno načelo, in isti temeljni cilj: usposobiti se, da stopimo v isto vrsto z industrijsko razvitimi državami, zagotoviti našemu delovnemu človeku take delovne pogoje, da bo lahko pokazal, kaj zmore. Saj smo se od vsega začetka dobro zavedali, da temeljna gospodarska dejstva narekujejo usmeritev naše industrije v tako vejo, kjer ne bomo rabili dosti surovin in veliko energije, pač pa, kjer lahko z bistrim umom in s spretnostjo delovnih rok tekmujeemo s katerokoli razvito državo.

Ne bi vas rad dolgočasil s številkami, ki bi jih tako ali tako pozabili še preden se bomo razšli. Vendar si ne morem kaj, da ne bi popestril slike te rasti z dvema konkretnima podatkom. Iskra je leta 1945 začela s skromno peščico sodelavcev. Čez leto dni jih je bilo 800, danes jih pa šteje preko 27.000. In ta obseg je dosegla v glavnem že po prvih 15 ali 20 letih.

Toda ne zamerite mi, če sem se v tem uvodu nekoliko dlje pomudil pri Iskri. Omenil sem jo predvsem zato, ker je njen razvoj najznačilnejša slika tega, kaj lahko ustvari peščica navdušencev, ki so se prekalili v borbi za obstanek.

Dobro vemo, da Iskra danes že davno ni več edina predstavica naše elektroindustrije. Kaj kmalu so na mnogih koncih in krajih naše ožje odmovine, od Maribora do Primorja naši ljudje spoznali, kakšne možnosti se nam ponujajo. In morda prav zato, ker se je Iskra neprestano borila z najraznovrstnejšimi težavami in jih — pa čeprav so se večkrat že zdele nepremostljive — tudi premagovala, so se ti lotili še drugih in sorodnih vej elektroindustrije in so svoje zamisli tudi uspešno izpeljali. Danes imamo v slovenskem prostoru že celo vrsto zelo uspešnih industrijskih organizacij, ki so vse nastale iz nič, samo iz navdušenja nad delom. Ne da bi našteval vso dolgo vrsto, naj kot primer omenim samo Gorenje, Elektrokovino, Hidromontažo, Elcom, Tovarno stikalnih naprav in tako dalje.

S podobnimi naglimi koraki kakor elektroindustrija, je napredovala tudi elektrifikacija. Zgrajena je bila cela veriga elektrarn na Dravi, in tudi na Savi ni več dosti neizrabljenih priložnosti. Zgradili so se daljnovodi in pravkar se dovršuje povezava z drugimi republikami in daljnovodom najvišje napetosti.

Toda v zvezi s prej omenjenim dejstvom, da je za naše kraje najprimernejša take vrste industrija, ki se naslanja na umsko delo in na spretne roke, pri tem pa ne računa z velikimi naravnimi bogastvi in z obilico razpoložljive energije, se je kmalu pokazala tudi potreba po lastnih delavnicah za umsko delo. Vzporedno z naglo rastočo Elektrotehnično fakulteto naše Univerze so začeli rasti tudi znanstveni inštituti. Ti so se sprva sicer še naslanjali na univerzo in na njene specializirane organizme, kmalu pa so se začeli bolj in bolj osamosvajati. Tu naj omenim Inštitut za elektriško gospodarstvo, ki ga je ustanovil Milan Vidmar, in nosi zdaj tudi njegovo ime. Dalje Inštitut Jožef Stefan, ki mu je bil oče Boris Kidrič, pa Inštitut za elektrovezve, ki mu je dal temelje prav tako Boris Kidrič in ki je kasneje prerastel deloma v razvojno organizacijo za Iskro, delno pa se je osamosvojil v zelo uspešno raziskovalno in proizvodno organizacijo. Ne bi našteval še naprej, важно je, da so vsi ti inštituti in raziskovalnorazvojne organizacije od vsega začetka bile zelo življenjsko usmerjene v oporo industriji in gospodarstvu.

Vse pravkar omenjene znanstvene institucije so si pa zastavile poleg pomoči industriji in gospodarstvu še drugo, morda še pomembnejšo nalogo: vzgajati in izpopolnjevati strokovnjake. Elektrofakulteta je na primer dala od ustanovitve pa do osvoboditve okoli 170 diplomiranih inženirjev, po vojni pa do današnjega dne že skoraj 2.400. Pridružila se ji je v zadnjem času še mariborska Univerza, ki je že prej v svojih zametkih kot Tehniška visoka šola dosti pomagala pri ustvarjanju potrebnih strokovnjakov za prakso. Seveda so se tudi v gori omenjenih raziskovalnih inštitutih izpopolnjevali vrhunski strokovnjaki in jih je tako dolga vrsta doktorirala ob delu na teh inštitutih.

Tako smo si ustvarili takorekoč brain trust naše mlade elektrotehniške in danes s svojimi deli ti strokovnjaki pomembno prispevajo k razvoju naše vede tudi v svetovnem merilu.

Pot, ki smo jo ubrali od vsega začetka, se je pokazala zdrava in v tem smislu morajo teči naporu tudi v bodoče. Ves naš napredek namreč sloni na strokovnjakih, ki se razvijajo v naših znanstvenih ustanovah v vsej njihovi pestrosti, od strogo znanstvenega raziskovalnega inštituta pavse dotaknih, ki svoje izsledke neposredno prenašajo v prakso. Za skladen razvoj so potrebne vse vrste in vse stopnje strokovnjakov, naloga operativne pa je, da jih pravilno usmeri v skupen napredek.

Ko takole gledamo na prehojeno pot in se zadovoljni oziramo na dosežene uspehe, mi misli kar same od sebe uhajajo v prihodnost, v bližnjo in v daljnjo.

Pri tem ne mislim sklepati na podlagi ekstrapolacije, niti linearne, niti eksponentne. Priprčan sem namreč, da izhajajoč iz današnjih razmer tako ne bi dobili niti približno pravilne slike tega, kar nas, pravzaprav naše zanamce, čaka.

Le pomislimo na primer, kako si je predstavljal današnje življenje mogočen lastnik čezoceanskih ladij, ki je živel sredi prejšnjega stoletja, torej še pred kratkimi! Takrat so skušali na vse kriplje skrajšati potovalni čas po morju. Bodisi med Evropo in Ameriko, bodisi med Evropo in Blžnjim in Daljnim vzhodom.

Zato so na vse načine izboljševali in „frizirali“ jadrnice, jih prelepo oblikovali in jim dodajali več in več jader. Nastali so takoimenovani kliperji, jadrnice, ki jih še danes z podobenjem gledamo. Vendar se je pri vseh teh naporih potovalni čas skrajšal komaj na polovico.

Naraščajoče zahteve je lahko zadovoljila samo povsem nova usmeritev, o kateri takrat niti sanjali niso. Roditi se je moralo letalo, ki je skrajšalo potovalni čas kar v razmerju ena proti sto, ali pa še bolj.

Iz pestre množice takih preobratov, ki se mi ponuja, sem vzel samo en primer in že ta nam nazorno kaže, da se nove usmeritve, nove poti v razvoju pojavijo vedno takrat, ko jih človeštvo z vso nujnostjo zahteva.

Ali pa pogledjmo telekomunikacije. Medcelinske! Pred sto leti je bil nesluten trijumf tehnike, ko so lahko telegrafirali borzna poročila in tiralce za bančnimi roparji po kablju čez Atlantik.

Za današnji medcelinski telekomunikacijski promet bi pri takrat znanih tehničnih možnostih morali položiti prek Atlantika toliko kablov, da bi največji bakreni rudnik takorekoč preložili na morsko dno. Prišla pa je o pravem času nova tehnična rešitev — satelitski prenos — ki ne prenaša samo gospodarskih in političnih obvestil, ampak kot postranski produkt tudi razveseljuje mnoge med nami, ki v navdušenjem spremljajo na primer nogometno tekmo onkraj luže hkrati, ko se tam odigrava.

In kaj porečete k razvoju elektronike? Mislim, da bi nekdo, kdorkoli že, moral o pravem času iznajti transistor in iz njega izvedeno integrirano vezje, če ne drugače, že zaradi zahtev nastajajočega računalništva. Saj bi si ne mogli niti misliti računalnikov malo večjih zmogljivosti, če bi bili ostali pri elektronkah.

Kaj tedaj sledi iz teh skromnih primerov? Pri iskanju novih, koristnih naravnih zakonov človeštvu, človeškemu razumu in napredku, ni meja, ali pa so še zelo zelo daleč. Ni je stvari, kibi se rodila v še tako bujni domišljiji, pa bi zanjo morali reči: Stoj! Tega pa človek nikoli ne bo zmogel! Le pomislimo, da človek kolikor toliko smotno izrablja znane naravne zakone šele nekaj stoletij, ne tisočletij in, da je to doba, ki v razvoju vesolja pomeni manj kot trenutek v človekovem življenju.

Pred duhom vidim dva možakarja iz kamene dobe, kako ogledujeta svoji kamniti sekiri in z žalostjo ter zagrenjeno ugotavljata, da so pred njima že vseiznašli tako, da za njiju ni ostalo prav nič več, s čimer bi lahko pomagala sebi in rojakom. Nikar ju torej ne posnemajmo in ne gradimo slike bodočnosti na tem, kar danes vemo, kar danes znamo.

Predvsem je zdaj, že zdaj, tolikšna stiska z energijo, da je nujno — poudarjam nujno — najti popolnoma nove tehnične možnosti. Saj če ne bi bilo drugih razlogov, je zadosti to, da človeštvu, da našemu planetu grozi prej kot v sto letih pri današnji tehnologiji entropijska poguba. Le premalo se zavedamo, da z izrabljanjem fosilnih goriv ogrevamo našo rodno Zemljo.

Naj pojasnim, kaj imam pri tem v mislih. Vsi dobro vemo, da se v končni posledici vsa električna energija, ki jo kakorkoli ustvarimo in porabimo, pretvori v toploto. Le silno neznaten del, v celoti morda kak delec promila, se začasno skriva v endotermičnih reakcijah.

Kadar gre za vodno energijo, je bilanca izravnava. Sonce je s svojim sevanjem dvignilo vodo, njegova dodajana energija se je začasno skrila v potencialno. Nato smo jo z večjimi ali z manjšimi toplotnimi izgubami pretvorili v električno in ta se je naposled spet vrnila v toplotno energijo. V zemeljski toplotni bilanci se ni nič izgubilo in nič dodalo. Bilo je tako, kot da vodne energije sploh ne bi bili izrabili; v tem primeru bi bile reke pač za kako desetino s opojneje toplejše, (420 m padca ogreje vodo namreč za 1 stopinjo).

Vse drugače pa je, ko uporabljamo fosilna goriva, nafto ali premog. Tu sproščamo toplotno energijo, ki je bila poslana od sonca na Zemljo pred milijoni let. Takrat se Zemlja ni tako ogrevala, kakor bi se, če se sončna energija ne bi kopičila v rasti organizmov in rastlinja, ki ga danes izrabljamo kot fosilno gorivo. Zdaj torej ogrevamo Zemljo s sončno energijo, ki se je pred milijoni let potuhnila, ne da bi dvigala temperaturo zemlje. To so vsakomur razumljiva dejstva. Nanja so najprej opozorili znanstveniki zbrani v Rimskem klubu (Club of Rome).

Gre le za to, da pomislimo, ali gre tu za majhne ali za pomembne, upoštevanja vredne reči. Če vemo, da Sonce pošilja na Zemljo v poprečju 50 do 200 kWh energije na kvadratni meter na mesec, lahko izračunamo s približno ocenitvijo, da z vsakim koščkom premoga, z vsako kapljo nafte vrnemo ozračju toploto, ki jo je Sonce podelilo naši Zemlji v teku pol dneva na kvadratnem metru površine.

Seveda smo veseli, da tako lahko krijemo svoje energetske potrebe, vendar bi pri boljšem izkoriščanju fosilnih goriv ne zavrgli skoraj dveh tretjin razpoložljive energije v nepotrebno ogrevanje okolice. Ne glede na to, da tudi koristna električna energija v končni posledici prav tako ogreva ozračje, bi pri idealnem izkoriščanju goriv pri isti porabi električne energije ogrevali ozračje skoraj trikrat manj, kot pri sedanjem procesu.

In s tem sem se že dotaknil druge, prevažne naloge za naše bodoče rodove. Zdaj poznamo v glavnem le en proces za pridobivanje električne energije iz kemičnega prek toplotnih procesov. Prepričan sem, da bodo morali znanstveniki v ne tako daljnji bodočnosti iznajti načine, da bodo izrekli iz goriva 90 in več procentov koristne energije.

Moje globoko prepričanje je namreč tako, da človeštvo vedno najde rešitev, če je potreba dovolj velika. In prav v energetskem pogledu se ta potreba kaže že zdaj z vso silovitostjo.

Toda, če je pretvorba kemične energije v električno še zelo pomanjkljiva, je naravnost otroško neobgleno shranjevanje električne energije. Današnji akumulatorji niso dosti boljši od prvih galvanskih členov, s kakršnimi so se ubadali naši predniki pred sto leti. Skoraj vse druge vse elektrotehniko so se med tem zelo uspešno razvijale, le akumulator je običal tam, kjer je bil na začetku. Ali ne kaže prav to dejstvo, da je že

blizu tisti nujni skok, ki se mora pojaviti. In sicer ne kaka izboljšava za 20 ali 50 %. To mora biti skok za razmerje sto ali tisoč. Če ima današnji akumulator specifično kapaciteto okrog 50 Wh/kg, bo moral novi shranjevalnik energije imeti vsaj 10 kWh/kg. In tako bo tudi lahko postal ostra konkurenca nafti, ki ima (pri današnjem slabem toplotnem izkoristku) kake 4 kWh/kg. Pri tem bi tako izboljšan tehnološki postopek za shranjevanje energije pomenil skok, ki bi bil še vedno dosti manjši od do sedaj znanih skokov, ki so navadno dvignili kvaliteto kar za dva ali tri velikostne razrede.

Pri tolikanj izboljšani specifični kvaliteti shranjevalnika se bomo pa kajpada že tudi vprašali, ali sploh še potrebujemo daljnovode, ki že danes pri tako skromni stopnji elektrifikacije zadosti kajzijo pokrajino. Ali ne bo takrat ugodneje prenašati energijo nakopičeno v takih akumulatorjih po običajni transportni poti od proizvajalca do porabnika. Že danes se dobro zavedamo, da proces, ki porabi okrog 20 kWh energije za kilogram izdelka ni rentabilen, če moramo električno energijo voditi na kraj procesa, ker je že danes bolj gospodarno prepeljati surovino k izvoru energije. In v istem smislu se bo gibalo naše gospodarsko razmišljanje, ko bo imel shranjevalnik energije specifično kapaciteto 10 ali več kWh/kg.

Toda tudi v razdobju, ko tako uspelih akumulatorjev še ne bomo imeli, se bo najbrž rast daljnovodne mreže, pa če je danes še tako potrebna in zaželena, verjetno umaknila v korist kabelskih povezav pod zemljo. Ne bojmo se pri tem prevelikih izgub, ali umetnih rudnikov bakra pod zemljo! Poskusi s supraprevodnimi kablji so že tako napredovali, da si od njih že v nekaj letih obetamo boljše rešitev prenosnih problemov.

Poraba električne energije, ki je vsaj sedaj najzlahtnejša med vsemi energijami, kar jih človek ume izkoriščati, bo pri nas, posebno pa v svetu, nedvomno bolj in bolj naraščala. Pomislimo samo na ogromno populacijo dežel v razvoju in na dejstvo, da bodo tudi ti narodi zahtevali primeren delež električne energije, pa nam mora postati jasno, da se morajo pojaviti novi načini za njeno pridobivanje, postopki, ki bodo ob boljšem izkoristku manj kvarno vplivali v ekološkem pogledu.

Ponovno poudarjam, da danes še nihče ne ve, da si nihče niti predstavljati ne more, kako bo do tega prišlo, vendar bi vas le rad spomnil na dejstvo, da pred dobrimi sto leti tudi še nihče na svetu ni poznal elektromagnetnih valov, pa čeprav so obkrožali našo Zemljo že milijone in milijone let. Ali pa pomislimo, da je resonanca v vseh svojih prebogatih oblikah vladala na Zemlji že davno, davno preden jo je v svoje slikovite poskuse vpregel Nikola Tesla.

Ali ni verjetno, še več, ali ni gotovo, da so tudi danes še premnogi koristni naravni zakoni skriti našim očem, a jih bo človeški um vpregel v svoj prid, ko bo sila največja.

Nihče ne ve, ali je taka revolucionarna novost že blizu, ali bomo pa nanjo čakali še leta in leta. Zavedamo se sicer, da do nje mora priti, vendar pa danes moramo računati samo s tem, kar imamo trdno v rokah in to moramo z vsemi silami skušati vpreči v skupno korist.

Zatorej poglejmo najprej, kaj lahko pričakujemo ob logičnem razvoju sedanjega stanja tehnike, da bomo videli v bodočnost vsaj za toliko let naprej, kolikor let traja ta naš nagli vzpon od osvoboditve do danes. V teh letih je elektrotehnika ne samo pri nas, v vsem svetu, doživela tako veličasten razvoj, da si ga nihče niti v najbližnji domišljiji ni mogel predstavljati. Kaj lahko na podlagi tega, kar smo sami doživeli, pričakujemo v neposredni bodočnosti.

V zadnjih tridesetih letih smo v mnogih vejah elektrotehnike tako napredovali, da smo že v prvih vrstah borbe za napredek, seveda če smiselno upoštevamo maloštevilnost našega naroda. Pa tudi če se zdi, da smo na tem ali na enem področju še bolj ali manj v zaostanku, se moramo zavedati, da poteka razvoj vsepovsod hkrati po eksponentnem zakonu in da se med dvema eksponentnima krivuljama pri določeni medsebojni premaknjenosti v smeri abscise nujno veča razlika v ordinatah. Prav ta pojav se večkrat kaže in tudi napak razlaga ob primerjavi razvitih z deželami v razvoju. Če ju loči razlika v startu komaj za nekaj desetletij, se bo razlika v razvitosti vsak dan večala, razen, če s posebnimi ukrepi ne pospešimo rasti tistega, ki je kasneje začel. Seveda pa so vsa taka predvidevanja zelo idealizirana, saj ne morejo upoštevati rušilnih vplivov naravnih nesreč ali pa s človekovo zaslepljenostjo izzvanih katastrof.

Ko sem maloprej rekel, da je skoraj nemogoče predvidevati, kaj nam bo prinesla bodočnost, imamo pa vendarle vsaj na enem področju elektrotehnike nekoliko lažje stališče, v mislih imam polprevodniške tehnologije in posebej mikroelektroniko. To področje je namreč že zdaj v fazi revolucije, ki jo primerjajo s tisto ob iznajdbi parnega stroja. Prav tako namreč, kot iznajdba parnega stroja ni prinesla tehnične rešitve samo

pri črpanju vode, čemur je bil prvi parni stroj pravzaprav namenjen, marveč je pomagala vsej širni pestrosti tehnike od kovinsko-predelovalne, prek tekstilne in če hočete od urarske do čevljarke industrije, prav tako iznajdba integriranega vezja ni posega samo v telekomunikacije, ampak je prinesla odrešenje tudi računalništvu, avtomatiki in prek nje v sleherni vejo tehnike in celo v vsak trenutek našega vsakdanjega življenja.

Z vso pravico tedaj trdimo, da je področje mikroelektronike že sedaj v fazi tehnične revolucije in ne da bi pričakovali novih fenomenalnih odkritij lahko s precejšnjo verjetnostjo prerokujemo, kaj nas čaka v smislu logičnega nadaljnega izpopolnjevanja. O tem, takorekoč naravnem razvijanju imamo na razpolago precej študij, objavljenih od strokovnjakov, ki skrbno zasledujejo vse tendence razvoja.

Predvsem prerokujejo, da bo že v zelo bližnji prihodnosti izginilo stikalo z mehanskimi kontakti in se umaknilo polprevodniški izvedbi. In to ne samo pri bolj zahtevnih napravah, ampak tudi pri navadnih stenskih in drugih stikalih za vsakdanjo rabo. Saj so vsa taka mehanska stikala bolj ali manj podvržena obrabi, polprevodniška kombinacija pa je večna. Seveda taka stikala ne bodo imela nobenih gibljivih delov več. Prožil jih bo rahel dotik in že bodo s svetliko oznanjala, da so aktivirana. Taka stikala že danes vidimo v malo bolj zahtevnih aplikacijah, ko so pa z množičnostjo padala njihova cena, bodo nedvomno zamenjala vse mehanske izvedbe. V istem smislu obetajo še gibljive mehanske stikalnike, torej pri raznih programatorjih, stikalniških in kombiniranih avtomatih in tako dalje.

Nadaljevanje razvoja v prav takem smislu, kot pravkar omenjeni primer, se obeta tudi v avtomobilski industriji. Tu so smeri razvoja že tolikanj jasno zarisane, da o kakem prerokovanju sploh ne moremo več govoriti. Že danes pripravljajo vse pomembnejše avtomobilske firme vozila z vgrajenim računalnikom, ki nezahtevno opravlja širok spekter nalog: Poleg brzine vozila in števila obratov motorja kaže tudi trenutno in kumulativno porabo goriva, nadmorsko višino, brzino vzpenjanja, predvideno možnost poti pri sedanjih brzini in pri trenutni rezervi goriva, predviden čas prihoda v namembno lokacijo in seveda tudi natančen lokalni čas. Povrh vsega tega pa še neprestano skrbi za najekonomičnejše doziranje goriva in če hočemo še za konstantno potovalno hitrost, če jo nastavimo po želji in glede na kakovost in razmere na cestišču. Seveda skrbi ta tihi in zanesljivi služabnik tudi za pravilno nastavitve elektronskega vžiga, upoštevanje zunanjo temperaturo, zračni tlak, obremenitev in število vrtljajev. Prihodnje leto sicer še ne bodo tako opremljena prav vsa vozila, toda v najkrajšem času lahko pričakujemo tolikšno znižanje cene integriranih vezij, da ne bo več dvoma o umestnosti vgraditve mikroročunalnika, saj bo najcenejši del celotnega vozila.

In čeprav se zdi stikalo le malo pomemben element, bo v končni posledici prehod od mehanskih na polprevodniške izvedbe lahko zelo usodno prizadel nemajhen del naše industrije.

Prav tako se kaže vpliv mikroprocesorja, izdelanega v polprevodniški tehnologiji, pri gospodinjstvih aparatih za vsakdanjo rabo, od pralnega stroja, prek pomivalnika posode do štedilnika in mikrovalovne pečice. Povsod bodo že v najkrajšem času izginili mehanski kontaktiki in programatorji ter se umaknili elektronskim polprevodniškim nadomestkom, ki so predvsem dosti bolj zanesljivi, nudijo pa še neprimerno več možnosti.

O elektroniki na področju radija in televizije skoraj ne kaže več izgubljati besed; tam je skoraj že dosegla stopnjo nasičenja. Dobro še pomnimo, da je ob osvoboditvi imel najbolj množičen sprejemnik 3 do 5 elektronk, pa poglejmo kolikšno število ustreznih elementov pa se sedaj skriva v sodobnem sprejemniku. In pri tem ne moremo mimo resnice, da je danes v svetu med pomembnejšimi proizvajalci polprevodniške elektronike zelo malo bivših producentov elektronk! V tem se tudi jasno kaže, da gre tu za resnično revolucijo, za popolnoma novo področje tehnologije, ki ni mogla pognati korenin na tehnologiji vakuumu in stekla in, ki je zato tudi nihče ni mogel prerokovati, kaj šele z gotovostjo predvidevati.

V uvodu sem omenil, da bistven napredek vedno prinese samo taka iznajdba, ki čez noč zasenči dosedanje tehnološke možnosti. In to se je, kot sem že bežno omenil, zgodilo z iznajdbo tranzistorja in iz njega razvitih integriranih vezij. Ta sicer v določnem pogledu že predstavljajo samostojno iznajdbo, vendar jih vsaj za sedaj še povezuje z iznajdbo tranzistorja, čeprav je ta predstavljal le prvi korak v neslutnem razvoju elektronskih aparatov, s prehodom na integrirana vezja.

Najbistvenije so integrirana vezja posegla vsaj ob začetku, na področje komunikacij v najširšem pomenu besede, od žičnih do brezžičnih in satelitskih ter naposled tudi do zabavne elektronike.

Zato si na primeru komunikacij oglejmo malo nadrobneje, kaj nam obeta neposredna bodočnost, če logično dopolnimo danes znane možnosti.

Vse do pred kakimi 15 leti je bila elektronika še vodilna aktivna komponenta v elektronskih vezjih, ki obvladujejo delovanje komunikacijskih sistemov. Omejene elektronske zmožnosti so se pokazale šele ob eksplozivnem naraščanju potrebnih, neobhodno potrebnih zvez preko telefona in radija. Zdaj se je pokazalo, da je elektronika dosti preglomazna, da porabi dosti preveč moči sama zase in kar je najvažnejše, pokazalo se je, da je le premalo zanesljiva, da bi lahko zadovoljevala potrebe velikih sistemov, saj ti združujejo zelo veliko število naprav za vsakovrstno obdelavo podatkov v zelo zapletenih vezjih, ki seveda morajo delovati dan in noč povsem zanesljivo.

Elektronika ima pa, kakor vemo, razmeroma kratko življenjsko dobo, ki jo sicer pri skrajno skrbni in dragi izdelavi lahko podaljšamo na dva — ali trikratno življenjsko dobo navadne elektronke.

Zavedati se moramo, da bi v sistemu, ki ima 100.000 elektronk pri običajni življenjski dobi ene elektronke 2.000 ur, morali v statističnem poprečju zamenjati vsako uro obratovanja 50 elektronk. In s takimi težavami so se resnično tudi borili prvi računalniki na elektronke. Sam sem videl velik računalnik, (za tisti čas), kjer je na vsakih osem ur obratovanja bilo potrebno 12 ur servisiranja.

Integrirano vezje je pa z enim samim mahom odpravilo s svojo neomejeno življenjsko dobo vse te težave, zraven pa še znižalo porabo moči na kak promil prejšnjih vrednosti, torej za dva velikostna razreda, življenjska doba se mu je pa podaljšala skoraj v nedogled, ali pa zanesljivo vsaj tisočkrat.

Toda, in to je glavno, pri vsem tem je bilo integrirano vezje neprimerno cenejše od ustreznega števila elektronk. Pri fabrikacijskem procesu, ki je danes v rabi, izdelamo v eni operaciji milijone transistorjev in drugih veznih elementov. In prav z gotovostjo lahko pričakujemo, da bo šel razvoj v tem smislu še naprej. Dosedanji rezultati v smislu vse hitrejšega naraščanja elektronskih komponent na posameznem čipu kažejo še izrazito eksponentno naraščanje. Če smo leta 1970 imeli okoli 400 komponent na enem čipu in jih je bilo lani 3000, se letošnji prototipi ponašajo že z 10.000 komponentami na enem samem čipu. Hkrati je pa v enaki meri padala tudi cena in sicer, kar je razumljivo, tem hitreje, čim več komponent je vseboval posamezni čip. Pri pomnilniku s kapaciteto 1 kbit je bila cena še približno pol centa za bit, pri današnjem pomnilniku za 65 k bitov, je pa padla že na 0,05 centa za bit s sigurno tendenco, da bo čez pet let padla po 0,02 centa za bit. Posebno pomembno je dalje dejstvo, da z današnjimi tehnologijami v integriranih vezjih ne gradimo samo tranzistorjev, ampak hkrati tudi vse potrebne pasivne komponente, upore in kondenzatorje v enem procesu.

V komunikacijskih napravah, pa prav tako tudi v računalniških sistemih, ki so s komunikacijskimi zelo tesno povezani, imajo izredno važno vlogo takoimenovana „logična vrata“. Z njimi upravljamo in vodimo tok informacij tako, da dobimo zanje ustrezno prosto pot samo takrat, kadar so vsi vhodni signali taki, kakor smo jih vnaprej predpisali. S tem osnovnim elementom, z vrati torej gradimo velike sisteme za obdelavo podatkovnih signalov. Potemtakem je razumljivo, da ima cena logičnih vrat odločilen vpliv na končno ceno komunikacijske naprave v celoti, pa tudi njenih obrobni enot, kakor so terminali, razni vmesniki in pretvorniki, ki oblikujejo vhodne in izhodne signale tako, da so prilagojeni potrebam prenosne poti. In kakor je padala cena posameznega elementa, prav tako je padala tudi cena posameznih logičnih vrat. Pri elektronkah je znašala nekako 10 dolarjev na vrata, v integriranem vezju je že zdaj padla na 1 cent, torej v razmerju tisoč proti ena in vse kaže, da bo v kratkem padla še pod 0,1 cent na vrata.

Toda dasiravno je nizka cena gotovo zelo zaželena, vendar ne more biti odločilni faktor. Še dosti važnejša je zanesljivost. In tudi tu vzemimo logična vrata za prepričljiv primer. Že logična vrata s tranzistorji so bila približno 1000-krat bolj zanesljiva od vrat

z elektronkami. Sodobna logična vrata pa so vsaj še 1000 krat zanesljivejša od takih, ki so bila zgrajena s posameznimi transistorji.

Poglejmo si na primer večje telefonske stikalne centrale, kaj taka visoka stopnja zanesljivosti pomeni. Taka naprava upravlja hkrati kakih 100.000 telefonskih vodov hkrati. Otipava vhodne poti in takoj zazna, če kateri naročnik zahteva uslugo (s tem, da je dvignil slušalko z vilic), nato sprejme to, kar pove izbiranje s številčnico ali s tipkami. Nato zveze kličočega s poklicanim (si zapomni, koliko mu treba za pogovor plačati in naposled prekine zvezo), ko kličoči obesi slušalko.

Možgani te naprave so elektronski procesor, ki ga v glavnem sestavljajo osrednja kontrolna enota, in več takih sestavov, ki se v njih shranjujejo podatki. Sodoben procesor pa opravlja še druga, dosti zapletenejša dela. Med drugim takoj zaznava nastale napake in avtomatsko poišče take obhodne poti, da nastala napaka ne moti pravilnega delovanja, ali pa v primeru naravnih katastrof, ko bi zaradi silne množice istočasnih pozivov centrala ne mogla pravilno opravljati svoje važne naloge, vzpostavi po naprej določenem programu samo tiste zveze, ki so vitalnega pomena za varnost prebivalstva.

Jasno je tedaj, da mora biti taka upravljalna enota nadvse zanesljiva. Kot tipičen primer zahtevamo od nje, da bo privsej naštetih množici sestavnih elementov počivala v 40 letih samo 1 uro. In še ta nezaten oddih pripisujemo v glavnem napakam, ki jih povzroči nepazljivosti ali pa višja sila, ne pa temu, da bi odpovedala kaka elektronska komponenta.

Zanesljivost kake elektronske komponente merimo z enotami, ki nosijo mednarodno kratico FIT. Ta pomeni, da bo dotična komponenta imela eno napako v 10⁹ urah (v tisoč milijonih ur). Vzemimo na primer procesor v večji stikalni napravi, ki ima v svoji osrednji krmilni enoti 40.000 vrat. Zadovoljni bomo, če bodo v njem odpovedala ena vrata na 10¹¹ ur. Za vrata tedaj zahtevamo zanesljivost 0,01 FIT. Napake v vezjih so seveda naključni pojavi in jih ni mogoče predvidevati, zato moramo pa računati z zelo veliko stopnjo zanesljivosti, da bo vse potekalo tako, kot je treba. In tolikšne stopnje zanesljivosti si še pred desetimi leti niti predstavljati nismo mogli.

Seveda visoke stopnje zanesljivosti res ne dosežemo zlahka. In tudi tu nam pomagajo vezja z obsežno stopnjo integracije še na drug izviren in zelo uspešen način. Njihova cena je tako nizka, da se lahko brez oklevanja odločimo in vnaprej predvidimo več obvoznih možnosti, ki jih bo centralna procesna enota sama izbrala brž, ko bo zaznala, da je na kaki od vitalno pomembnih regulacijskih poti kaj narobe. Seveda bo to hkrati tudi javila strežniku, da bo napako odpravil. Taka redundanca ohranja celoten sistem v nemotenem delovanju, hkrati pa ne zahteva prevelikega povečanja stroškov.

Toda zanimivo je, da je tehnika integriranih vezij posegla v telekomunikacijski tehniki še dosti globlje, kakor samo s tem, da se je teža in cena samega aktivnega elementa tako občutno znižala s tem, ko je elektrono zamenjalo integrirano vezje.

Poglejmo na primer še, kaj je ta zamenjava elektronke z integriranim vezjem prinesla pri osnovnem sklopu, na katerem sloni vsaka telekomunikacijska aparatura pri električnem filtru. Kakor vemo, so taki filtri posebno pomembni v sistemih, ki uporabljajo eno samo žico za več pogovorov hkrati. Skoraj 50 let so bili taki filtri grajeni iz velikih in dragih tuljav in kondenzatorjev.

Bistveno izboljšanje je prineslo spet integrirano vezje. Uporaba integriranih ojačevalnikov je omogočila gradnjo aktivnih filtrov, ki so bili neprimerno manjši in cenejši od prejšnjih s pasivnimi elementi, kondenzatorji in tuljavami. Sedaj je ta tehnika že tako napredovala, da bo filter, ki je prej zavzemal kakega pol kubičnega decimetra prostornine in bil tudi ustrezno drag, zavzemal komaj še kaj več kot komaj vidno liso na paleti integriranega vezja. Na tem primeru vidimo, da integrirano vezje ni nadomestilo samo elektronk, ampak da je do dna spremenilo tudi kombinacije pasivnih veznih elementov.

Velikost in teža naprav sta ozko povezana med seboj. Obe ti dve lastnosti sta nadvse pomembni pri vesoljskih komunikacijah. Niti predstavljati si ne moremo, kako bi mogli izpeljati vesoljski program brez majhne teže, brez majhnih dimenzij in brez velike zanesljivosti, ki so nam jih ponudila integrirana vezja. Komercialne komunikacije prek satelitov so se začela leta 1965 (Intelsat, Early Bird). Predvideno je bilo, da bo tak satelit deloval 18 mesecev, pa je brez napake delal 4 leta in je utihnil samo zato, ker so

mu postarale baterije. Sedanji sateliti prenašajo po zaslugi integriranih vezij po 6000 govornih kanalov hkrati, pri tem pa so še lažji od prejšnjih in imajo skoraj neomejeno življenjsko dobo. To nam tudi pojasnjuje, zakaj so za prve satelite uporabljali tako nesorazmerno močne nosilne rakete.

Danes je na svetu 42 satelitskih komunikacijskih sistemov, od katerih ima vsak po več posameznih satelitov. Nekateri med njimi bodo delovali nepretrgoma še več desetletij popolnoma zanesljivo, saj napake tam zunaj v pravem pomenu besede ne moremo popraviti. Lahko pa z zemlje sprožimo vse potrebno, da se v primeru okvare vzpostavi ena ali druga rezervna pot, ki jo je konstrukter predvidel že vnaprej. Tako si moramo tudi predstavljati tista „popravila“, o katerih beremo, da so jih na satelitu opravili strokovnjaki z zemlje, ko je bil oddaljen milijone kilometrov.

Vse to je omogočila tehnika integriranih vezij.

Toda pri vseh lepih lastnostih, ki sem jih doslej zadosti naštel imajo integrirana vezja tudi še slabo stran, ki je vsaj v doglednem času ne bo mogoče odpraviti. Zaradi izredno majhnih dimenzij, saj navadno merijo komaj nekaj kvadratnih milimetrov, ne zmorejo obdelovati in posredovati kaj prida velikih moči. Občutiti pa je znaten pritisk tudi v tej smeri, da bi se kakorkoli, morda s supraprevodnostjo ali kako drugače ustvarila polprevodniška vezja za višje napetosti in za večje moči. S precejšnjo gotovostjo si lahko že v bližnji prihodnosti obetamo izboljšanje tudi v tej smeri, vendar za sedaj še čakamo na odrešilno izvirno izdajo, na popolnoma novo iznajdbo.

Kaj nam bo v pogledu telekomunikacij ta tehnologija v bodoče prinesla za vsakdanje življenje? Predvsem je verjetno, da bo število telefonskih povezav izredno hitro narastlo, saj je telefon za slehernika toliko zanimivejši, čimveč naročnikov lahko z njim doseže. Dalje je zelo verjetno, da bo telefonski aparat, posebno pa še njegova povezava s centralo v kratkem bolj smotno izrabljena, kot je bila doslej.

Telefonska linija namreč sama na sebi tudi predstavlja zelo veliko investicijo, leži pa večji del časa brez dela. Ponekod jo že dlje uporabljajo za stalno prenašanje glasbe in poročil. Oboje se prekine, ko aparat želimo uporabljati kot telefon. Toda obetamo si lahko še dosti več! Telefonskemu aparatu bo v bodoče priključen pisalnik, ki bo z vgrajenim spominom lahko silno obogatil vlogo samega telefona, saj se bo naenkrat spremenil v teprinter, ki bo lahko sprejemal vsa mogoča obvestila med našo odsotnostjo in, ki se bo lahko povezal tudi z mestno banko podatkov, ali z računalniškim sistemom. Take in podobne možnosti za boljšo izrabo obstoječih investicij so v prototipih že razvite in nam jih bo bodočino prav gotovo nudila.

Če se namreč danes še upravičeno pritožujemo, da je, vsaj pri nas, razvoj telefonije prepočasen, si lahko obetamo bistveno izboljšanje predvsem zaradi velikih možnosti in nizke cene mikroelektronskih naprav.

Mnenja sem, da sem se tako dovolj dolgo in predolgo mudil pri tem, kaj nam je prinesla mikroelektronika v vse veje elektrotehnike. Vrnil se bom pa k temu še, ko bom govoril o vodenju in upravljanju velikih elektroenergetskih sistemov.

V pogledu energetike moramo predvsem ugotoviti, da je prerokovanje dosti težje in manj zanesljivo. Ne vidimo še, kaj nam bo prinesla kaka nova iznajdba, ki bo na mah spremenila vse dosedanje razmere in odpravila vse težave, ki nas peče.

S fosilnimi gorivi si bomo lahko pomagali še nekaj desetletij in pri tem vsaj pri sedanjem tehnološkem stanju pripravljali ekološko katastrofo, toda z vso gotovostjo pričakujemo, da mora že prej priti do nečesa novega, da se bodo ohranila fosilna goriva za dosti koristnejše izrabljanje v karbokemiji in v petrokemiji.

Pomagali si bomo seveda, kakor doslej in še v dosti večji meri z nuklearno energijo. Do leta 1983 predvidevajo še enote s po 1500 MW in predvidevanja se ujemajo na vseh straneh, da bo leta 1985 že dve tretjini celotne svetovne porabe proizvedeno v fisijskih reaktorjih. Vendar imamo tu poleg toplotnega problema še prav tako usoden problem odstranjevanja radioaktivnih odpadkov, ki še ni povsem zadovoljivo rešen. V Sloveniji bi moral biti instalirana moč elektrarn leta 1980 že 1900 MW in leta 2000 že celo 7600 MW, če se bo rast nadaljevala v dosedanjem tempu. Toda tudi bolj skromne cennitve razvoja predvidevajo še vedno skoraj 5000 MW ob koncu stoletja. Pri takih perspektivah se bomo srečevali v Sloveniji s silnimi težavami in le skrajna smotnost in previdno planiranje nas bo obvarovalo nesreč.

Koncentracija velikih moči v centrih za proizvodnjo je v mnogih pogledih neugodna in verjetno se bomo morali vse bolj zatekati k manjšim, lokalnim centralam. Posebno še, če se bodo obnesla prerokovanja glede gorivne celice, ki ima dosti boljši izkoristek toplote tudi pri manjših enotah. Tehnica se tudi nagiblje k manjšim tipiziranim

turbinskim sklopom za najmanjše moči, okrog nekaj sto kW, ki tudi lahko izdatno razbremene naše napore glede električnih omrežij.

Strokovnjaki predvidevajo namreč, da v nekaterih primerih lahko z računalniškim vodenjem in smotrnim odklapljanjem manj pomembnih porabnikov izdatno zmanjšamo potrebno moč daljnovodov, ki bodo dajali samo v primeru odpada lokalne centrale energijo samo za najnujnejše porabnike. Tudi tu si obetamo velike prihranke z računalniškim avtomatskim vodenjem večjih sistemov. V bodoče bo mogoče tako nadzirati prav vsak korak procesov in jih tudi smotno voditi z intenzivno uporabo mikroprocesorjev. Velik elektroenergetski sistem bo potrebno v pogledu vodenja urediti kot sistem z lastno notranjo organizacijo, ki bo sam iskal v lastnem okviru alternativne rešitve ob uporabi teorije regulacij za mešane diskretno-zvezne sisteme.

Tak sistem bo tudi avtomatsko ohranjal izkušnje in jih sam v sebi uporabljal ob različnih kombinacijah izpadov in nepredvidenih dogajanj. Računalniško vodenje bo omogočilo decentralizacijo funkcij na posamezne nivoje in tako približalo elektroenergetski sistem organizaciji živih bitij z minimalnim pretokom podatkov med avtonomnimi nivoji avtomatiziranega vodenja. Seveda bo moral slej ko prej v ozadju stati človek, ki bo nadzoroval delovanje samo po globalnih kazalcih in bo vskočil samo v popolnoma nepredvidljivih primerih.

S tako smotno uporabo teorije velikih sistemov bo ob uporabi računalnikov in lokalnih procesorjev lahko doseči najugodnejšo uporabo elektroenergije, ki bo bolj in bolj cenjena in dragocena.

Omenil sem, da si težko predstavljamo, kam bomo šli z odpadno toploto, pa tudi če bomo nehali uporabljati fosilna goriva. Zato ne bo odveč, če pogledamo na koncu še tiste izvore, ki so sicer — vsaj za sedaj, še bolj skromni, pa vendar zaradi svoje skladnosti z okoljem dragoceni. V mislih imam sončno energijo, energijo vetra in morja in zemeljsko toplotno energijo. Poglejmo torej, kaj nam obetajo ti „čisti“ izvori moči:

Vodno energijo smo uspešno izrabljali in nekaj časa nam bo še lahko pokrivala velik del rastočih potreb. Sodobna tehnologija in posebno še nagel razvoj avtomatike nam tu rišejo povsem nove možnosti posebno pri majhnih enotah. Vsaka vodna moč, pa tudi če je manjša od 100 kW, celo če je komaj kakih 10 kW je dobrodošla, posebno še, ker je v eksploataciji zastonj in v sodobni izvedbi ne potrebuje nikakršnega nadzorstva. Treba je le izdelati nekaj tipiziranih enot in začetna investicija se bo kmalu izplačala. Naj omenim, da bo tudi v teh primerih mikroprocesor imel prevažno vlogo. Saj bi take mikrocentrale bile povezane tudi z omrežjem, le da bi mikroprocesor skrbel, da bi se avtomatsko odključili vsi porabniki, razen najpotrebnejših, ko bi mikrocentrala kakorkoli izpadla. Skrbela bi torej le za lokalne potrebe in omrežja ne bi bilo ogroženo z nepredvidenimi obremenitvami.

Drug tak vir električne energije predstavljajo generatorji na veter. Čeprav se zdi to področje sprva morda še otročje in malenkostno, vendar kaže razvoj v svetu, da bo tudi ta veja proizvodnje električne energije lahko v posebnih pogojih silno dobrodošla. Že danes teko generatorji, ki proizvajajo 100 do 200 kW moči in že čez deset let bosta stekla v ZDA dva taka sistema po 1,5 MW. Spet nas presenečajo načrti, katerih izvedbe so že v teku. 1985 pričakujejo v ZDA, da bo z vetrom proizvajano 1 GW moči, leta 2000 naj bi se ta številka povzpela na 20 GW in leta 2020 na 60 GW moči. Ti podatki se sicer nanašajo na večje enote (predvidevajo take po 10 MW in celo 100 mW), vendar sem pa mnenja, da tudi manjše enote ne bodo ostale brez pomena.

Pri sončni energiji, ki obeta postati tudi važen prispevek elektrogospodarstvu, moramo ločiti dve področji: zgolj toplotno izkoriščanje (solar-terminalno) in sončno-električno (photo-electric). Prva je v precejšnjem merilu že v teku, celo pri nas so prvi poskusi že narejeni. V svetu in posebno v področjih z intenzivnejšim sončnim obsevanjem pa so rezultati že kar pomembni. Poskusi z napravami do 5 MWth moči že teko in načrti za naprave do 10 MWth so izdelani. Že leta 1980 je predvidena gradnja več enot po 10 MWth ter izdelava načrtov za enote po 100 MWth, te bodo pa spetoma proizvajale še 20 % električne energije. Že leta 1985 pričakujejo obratovanje takih enot po 100 MWth, ki bodo dajale hkrati še 20 MW električne moči.

V celokupni proizvodnji električne energije v ZDA, se predvideva 1985 že 50 MWe, leta 2000 20 MWe in leta 2020 do 70 MWe električne energije, dobljene s sonca.

Tudi toplotna energija oceanov je v zadnjih letih, ko je splošna energijska stiska vse večja, postala spet predmet intenzivnih raziskav. Mnoga področja oceanov imajo temperaturne razlike med vrhno vodo in globinskimi plastmi od 17 do 220 °C in to pri tolikšnih množinah skoraj neomejenih množinah vode, predstavlja veliko megavatov

potencialne moči. V glavnem so izdelani načrti za take plavajoče centrale v zalivskem toku, pri čemer se predvideva prenos energije na kopno s kablom, ali pa, kar obeta celo boljši izkoristek, na samem plavajočem otoku postavitev predelovalne industrije, ki bi zahtevala dosti električne energije za kilogram produkta. Take so predvsem aluminijasta elektroliza ali pa produkcija vodika in kisika. Sedaj je sicer proizvodnja električne energije pri tako majhnih temperaturnih diferencah še zelo problematična, vendar glede na popolno neškodljivost za okolje take vrste naprave niso brez ugodnih perspektiv. V ZDA računajo, da bodo leta 1985 tako proizvedene predvsem v poskusnih napravah 100 MWe moči, leta 2000 naj bi ta številka narasla na 10 GWe in leta 2020 že na 40 GWe, pri čemer velja upoštevati, da je taka naprava lahko 24 ur na dan polno obremenjena.

Če tako povzamemo in seštejemo vse, kar nam sonce sedaj lahko nudi pri današnji tehnologiji upoštevajoč morsko vodo, veter, sončno toploto in sončne celice, bi dobili za leto 1985 v ZDA 1,3 GW, leta 2000 80 GWe in leta 2020 že 250 GWe. Pri tem seveda vodne moči niso upoštevane, saj le-te sicer tudi pod to, kar nam sonce neposredno daje, vendar je pa to že klasična oblika predelovanja in že danes prekaša pravkar našete nove načine pridobivanja energije.

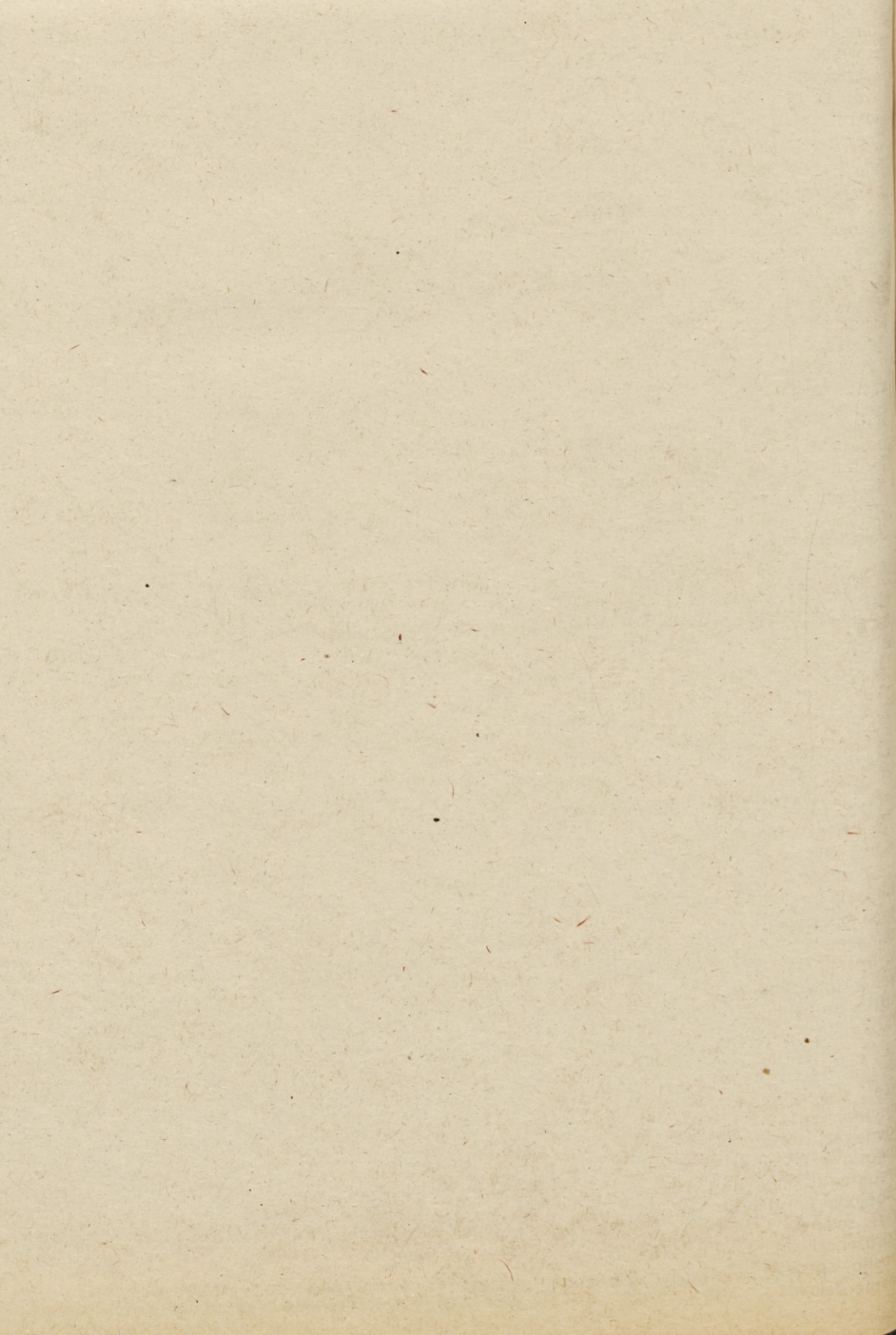
Obrnimo se še k poslednji od bolečin današnje elektrotehnike, k baterijam in akumulatorjem. Že v uvodu sem omenil, da so ostale v glavnem tam, kot pred 100 leti, ko je začel z njimi uspešno delati Leclanche. Z največjimi napori so jim sicer nekatere lastnosti popravili, vendar na stroške visoke cene in občutljivosti. Leclanchejev člen je že danes pravzaprav najuporabnejši in tudi najširše uporabljen. Njegova energijska gostota je bila sicer majhna, komaj 50 Wh/kg in sodobni specialni členi so že precej lažji, najboljši litijevi členi imajo že 480 Wh/kg, vendar le pri zelo slabotnem odjemu. Prihajajo tedaj pri razmeroma visoki ceni v poštev za vir energije samo tam, kjer se ne vprašamo za ceno in nam je na srcu le majhna teža. Teh elementov ne moramo večkrat polniti, imajo pa specifično večjo energijo, kot katerikoli znani akumulator.

Tudi pri pravih akumulatorjih smo za sedaj še tam kot pred začetkom tega stoletja. Prvotni svinčeni mokri akumulator je imel specifično kapaciteto okrog 20 Wh/kg in to so danes tudi že presegli, vendar ne revolucionarno. Najlažji, oz. najuspešnejši je še srebrnozinkov akumulator, ki ima že 132 Wh/kg, ima pa vrsto slabih lastnosti, med njimi visoko ceno in omejeno število ponovnih polnjenj. Za vozila si danes obetajo še največ od železovo-nikljevih akumulatorjev, ki skoraj že prihajajo v poštev za pogon dostavnih vozil za mestni in obmestni promet, kjer jih lahko v kratkih razdobjih polnimo takorekoč v staji.

Raziskave za bodočnost, ki so po mojem mnenju v nekaki slepi ulici, se ukvarjajo v glavnem z akumulatorji, delujočimi pri visokih temperaturah 400–4500, kot na primer sistem natrij-žveplo, ali tekoči linijev klorid in kalcijev klorid.

Tako torej leži pred nami zaokrožena slika bližnje in daljnje bodočnosti naše stroke. Vidimo, da perspektive niso preveč črne in, da bodo naši nasledniki imeli priliko delovati na zelo zanimivih problemih. Vsekakor pa mislim, da govorim v imenu vseh navzočih, če želim vsem našim elektrotehnikom v bodoče vsaj tak vzpon in tolikšen napredek, kot smo ga doživeli v zadnjih 30 letih.

Na koncu bi se še rad zahvalil vsem, ki so me hrabрили, da sem se lotil tega predavanja, vsem, ki so mi obljubili svojo pomoč, posebno pa tistim, ki so mi postregli s konkretnimi podatki iz našega elektrogospodarstva.

S posodobitvijo še uspešneje v svet

(Nadaljevanje z 2. strani)

je naša najbolj obsežna in kompleksna investicija. Naša praksa v preteklosti je bila, da smo izgrajevali proizvodne zmogljivosti postopno. To je dalo razmeroma dobre rezultate pri uporih, ko smo vzporedno razvijali tudi lastno tehnologijo in izvajali mehanizacijo proizvodnega procesa. Dočim je bilo pri potencimetrih nujno postaviti močne strojne, orodjarske zmogljivosti. Le na ta način je možno hitro osvojiti nove oblike in asortimane, katere zahteva trg. Zavedamo se, da to na začetku ne bo lahko, računati je treba tudi na težave, ki po navadi spremljajo vsak napredek. Nobena pridobitev na poti napredka ni poklonjena. Zato se je treba z znanjem in trdim delom boriti.

Z izgradnjo tovarne potencimetrov smo ustvarili tudi pogoje za hitrejšo napredovanje v izgradnji

To rezultate ste lahko dosegli le ob hkratnem sodelovanju krajanov in oblikovali tako delovno organizacijo, ki danes zaposluje več kot tisoč delavcev, ki so s svojim delom preobrazili ta kraj in ga v resnici postavili ob stran mnogim drugim razvitim področjem. V svojem boju in hotenju za boljše rezultate dela in razvoja naše družbe ste nadaljevali s partizansko tradicijo, ki je venomer zagotavljala uspehe, zaradi resnične volje, požrtvovalnosti in nenapovedi tudi žrtev.

To je toliko pomembnejše, ker gre za izključno rezultate vašega dela, saj je ta kraj veljal za nerazvit, brez ustreznega kadrovskega zaledja, bil je brez industrijske tradicije. Vse, kar ste dosegli in ustvarili, je zraslo domala iz nič in le kot rezultat vaše želje in sposobnosti, da spremenite družbene in ekonomske odnose na tem področju.

Množica pred novo tovarno potencimetrov.

samoupravnih odnosov. Nove proizvodne dejavnosti postajajo zaokrožene ekonomske celote. Njihov razvoj bo tem hitrejši, če bodo delavci in strokovnjaki imeli neposreden vpliv na gospodarjenje in samoupravljanje v svoji temeljni enoti. Pri tem je treba imeti vedno pred očmi, da se posamezne ekonomske celice lahko razvijajo le, če so sestavni deli širšega družbenega interesa.

Tudi dohodkovne odnose bo treba hitreje razvijati in slediti primeru dohodkovne povezave Upori — Kermika Vižmarje, ko delimo dohodek po vloženem delu na osnovi priznane in realizirane tržne vrednosti.

Dovolite, da se na koncu zahvalim vsem, ki so dali svoj prispevek za realizacijo investicije: Temeljni ljubljanski banki, IBT-ju projekta Ljubljana, Gradisu — TOZD Ljubljana okolica, še posebej direktorju Zajcu in njegovim fantom, kooperantom IMP, Novomontaži ter kolektivom DO IEZE in vsem, ki so kakorkoli pripomogli k izgradnji tovarne.

SLAVNOSTNI GOVOR PREDSEDNIKA SLOVENSKE GOSPODARSKE ZBORNICE ANDREJA VERBIČA

Tovarišice in tovariši!

Vaš direktor je že pred menoj povedal, kaj vse boste še naredili, kakšne naloge vas čakajo in kaj načrtujete, dovolite, da bom povedal o vas to, kar iz skromnosti ne poveste. To bi rad povedal ne le Šentjernejčanom, ampak tudi vsem drugim, kar ste dosegli in dosegate!

Z zadovoljstvom sem sprejel povabilo, da ob otvoritvi nove tovarne potencimetrov izrečem delavcem vaše temeljne organizacije združenega dela, v imenu Gospodarske zbornice Slovenije in v svojem imenu, iskrene čestitke ob tem velikem delovnem uspehu.

Pot in delovni rezultati, ki ste jih dosegli od leta 1951 dalje, mora prevzeti slehernega, ki pozna vašo zgodovino, vaše prizadevanje in vaše delovne rezultate, tako pri nas kot v širši jugoslovanski skupnosti. Vedeti je treba za dejstvo, da ste z ustvarjalno močjo osmih delavcev pričeli oblikovati sedanjo temeljno organizacijo združenega dela, z izredno požrtvovalnostjo, sposobnostjo in zaupanjem v lastne delovne in umske sposobnosti.

Ti rezultati, ki ste jih dosegli, so prispevali k temu, da ste prejeli priznanje slovenskega gospodarstva in slovenske družbe za gospodarske dosežke, kar pomeni hkrati s priznanjem in podelitvijo nagrade Borisa Kraigherja, direktorju Ludviku priznanje za dolgoletno uspešno delo in razvoj družbeno-ekonomske rasti vaše temeljne organizacije združenega dela.

Dovolite mi, da opozorim na nekaj dejstev in podatkov, predvsem zato, kar bi bilo neskromno, da na te rezultate in dosežke vašega dela opozarjate sami. Ta dejstva, ki zadevajo kolektiv, ki je prejel priznanje ob podelitvi Kraigherjeve nagrade v preteklem letu, so naslednja:

— v poslednjih desetih letih je temeljna organizacija združenega dela uporov in potencimetrov dosegla izredno dinamične gospodarske in družbene rezultate;

— fizični obseg proizvodnje se je vrednostno v teh letih povečal od 44 milijonov dinarjev na 188 milijonov dinarjev, kar pomeni povečanje za 326 %;

— celotni prihodek se je predvsem zaradi velikih dosežkov v kvaliteti proizvodov povečal za 678 %;

— kvaliteta uporov in potencimetrov je dosegla v tem obdobju evropsko raven in vam omogočila domala izjemne rezultate na področju izvoza, ki so skoroda neprimerljivi v slovenskem gospodarskem prostoru;

„Jezejevci“ so se zavrteli ob veselih vižah v Brezju.

Jože Hujs, generalni direktor, med pozdravom.

— več kot 85 % svoje celotne proizvodnje usmerjate na zunanja tržišča;

— rast izvoza se je v tem obdobju povečala za več kot 20,15 %, saj je izvoz porasel od 5,7 milijonov dinarjev v l. 1968 na 120,3 milijone dinarjev v preteklem poslovnem letu;

— zmanjšali ste uvoz reprodukciskega materiala skoraj na najmanjšo možno mero, ki dosega komaj 12 % vrednosti izvoza.

Vse to je lahko za zgled mnogim drugim organizacijam združenega dela, še posebej, ker smo v srednjeročnem programu naše gospodarske politike odločno začrtali pot, da se mora gospodarstvo intenzivno vključevati v mednarodno delitev dela.

Še posebej želim opozoriti na dejstvo, da je proizvodnja uporov in potencimetrov zrastle iz lastnih laboratorijev in da proizvodnja teče tudi na strojih in opremi, ki so izdelani doma in na podlagi domačega znanja in vašega dela. Skratka, v Šentjerneju ste izdelali vrsto avtomatskih strojev in celih proizvodnih linij, ki so prek kvalitete in velikoserijske proizvodnje dokazali svojo veljavo. Ti dosežki so se odrazili tudi v izvozu celotnega znanja s področja tehnologije, opreme in organizacije proizvodnje uporov v tujino, v Indijo. Želim povdariti, da nam je taka opredelitev v slovenskem gospodarskem prostoru še kako potrebna in da morajo vašim vzgledom slediti tudi druge organizacije združenega dela.

Vaše ustvarjalno delo ste uspeli uspešno povezati tudi z znanstveno-raziskovalnimi institucijami, ki so sodelovale pri razvoju in osvajanju novih tehnologij in proizvodnih postopkov. Gre za sodelovanje z Inštitutom za elektroniko in vakuumsko tehniko, pa inštitutom Jožef Stefan in Boris Kidrič ter drugimi. V praksi ste pokazali, kako se je treba povezovati, kako je treba združiti interese proizvodnje in znanja. Gospodarski in poslovni rezultati izhajajo iz skupnega interesa in so resničen pokazatelj tega, kako je treba delati. Naj za primer navedem le eno dejstvo, da je rezultat takega skupnega sodelovanja tudi v tem, da ste proizvodnjo avtomatizirali do te mere, da ste v poslednjih letih skrajšali čas proizvodnje upora od 90 na nekaj manj kot 4 sekunde.

Vaša temeljna organizacija združenega dela je vključena v veliko družino Iskre, ki je rastle podobno kot vi in ki je v poslednjih letih dosegla resnično velik razvoj. Ne le, da se je povečalo število zaposlenih, število visoko kvalificiranih strokovnih in znanstvenih kadrov, v tem času so se odločno povečali tudi gospodarski rezultati. Celoten razvoj te velike družine ne temelji zgolj na tem, da smo zapisali, da ima ta panoga v srednjeročnem obdobju prioritete naloge, ampak predvsem v tem, da je s svojim delom,

ustvarjalno sposobnostjo, uvajanjem novega znanja, delitvijo dela, odprla možnost razvoja tudi drugim gospodarskim dejavnostim, kar zagotavlja po eni strani ne le razvoj drugih panog gospodarstva, ampak tudi vključevanje v gospodarstvo vedno novih kadrov, ki se usmerjeno izobražujejo, da bi prispevali k našemu celovitemu razvoju.

Izkoriščam to priliko, da povem, da slovensko gospodarstvo odločno podpira orientacijo Iskre in smatra, da je Iskra tista, ki se v jugoslovanskem prostoru dogovarja o delitvi dela z drugimi sličnimi organizacijami.

Družina Iskrinih delovnih organizacij je ta trenutek pred novo odločitvijo. Vključuje se v razvoj in izvrševanje srednjeročnih obveznosti z proizvodnjo računalništva, mikroelektronike in optoelektronskih izdelkov. Vse to temelji na razvoju lastnega znanja. V naslednjih letih pričakujemo vsi na tem področju nove dosežke in predvsem, da nas te delovne organizacije v izvrševanju svojih srednjeročnih usmeritev ne bodo razočarale. Ob izpolnjevanju že zastavljenih programskih nalog pa se v delovnih organizacijah porajajo tudi nove pobude, kot na primer s proizvodnjo hibridnega debeloplastnega vezja, ki se je komajda pričela.

Proizvodni rezultati, ki jih dosegate, pomagajo tudi uvajanju sodobne tehnologije in proizvodnje v druge organizacije združenega dela. Ustvarjajo na vseh področjih nujno po usposabljanju kadrov za modernejšo proizvodnjo na podlagi novih tehnoloških rešitev, ki omogočajo večjo produktivnost in boljše rezultate dela.

Nova tehnologija predvsem zahteva delitev dela in združevanje strokovnih kadrov. Pri gospodarjenju moramo odločilno koristiti znanje strokovnih kadrov in to je garancija za naš razvoj, za razvoj delovnih organizacij in za razvoj slovenske družbe.

S svojimi dosedanjimi delovnimi rezultati ste ne le prispevali k razvoju vaše delovne organizacije, ampak prispevali tudi k razvoju celotnega področja, pri čemer so bili interesi delavcev in krajanov ustvarjalno in integralno povezani.

Ob otvoritvi nove tovarne potencimetrov, ki bo omogočila podvojitve proizvodnje in še enkratno pove-

je Iskra ustvarila s svojim znanjem in ugledom v svetu. Na to računamo v celotni Iskri tudi še v bodoče. Kajti bolj kot kadarkoli prej, se danes v Iskri zavedamo, da smo drug drugemu potrebni. Eden ni nobeden, vsi skupaj pa nekaj pomenimo v svetu in doma.

Obenem pomeni ta objekt nekaj, kar smatram, da ni na zadnjem mestu: Pomeni izboljšanje delovnih pogojev. Za vse nas, ki delamo, je delovno mesto drugi dom po času, ki ga prebijemo na njem. Tudi s tem objektom smo ujeli korak potreb in časa.

Še enkrat čestitam k delovni zmagi in želim še mnogo delovnih uspehov.

ČESTITKE INŠTITUTA JOŽEF ŠTEFAN

Nato je v imenu Inštituta Jožef Stefan, ki tesno sodeluje pri raziskovalnem in razvojnem delu za TOZD Upori, pozdravil delavce Elementov in posebej kolektiv Uporov dr. Boris Frlec, direktor Inštituta:

Na Inštitutu Jožef Stefan se skupaj z vami veselimo vaših delovnih uspehov. Vaš uspeh je naš uspeh. Če kje, potem je naš Inštitut v Iskri, v IEZE, posebej pa v Šentjerneju uspel uresničiti enega svojih glavnih prizadevanj, da dela kot neločljiva in nedeljiva sestavina združenega dela, da svoja znanja raziskave in razvoj poveže z znanjem in potrebami gospodarstva. Ta povezava je prav v vaši tovarni dala lepe sadove. Tako kot vsak začetek, je bil tudi naš težak. Od leta 1969, ko smo objavili delo s področja keramičnih kondenzatorjev osnovi debeloplastne tehnologije smo se vsa leta trudili, da bi ta razvojna dognanja v sodelovanju z vašimi strokovnjaki prišla v proizvodnjo. Od leta 1975 naprej pa je šlo zelo hitro naprej in danes z zadovoljstvom ugotavljam, da bo dobršen del vaše nove kapacitete posvečen prav proizvodnji, ki smo jo na Inštitutu in v vaših laboratorijih razvili.

Mislím da je prav, da omenim, da oblike sodelovanja z Iskro iz leta v leto dopolnjujemo in tako se sodelovanje širi. Za naš Inštitut je Iskra naravno industrijsko ozadje iz katerega Inštitut raste, za Iskro pa je Inštitut vse bolj potrebna in racionalna razširitev razvojnih in raziskovalnih zmogljivosti.

V želji in prepričanju, da se bo

Med ogledom tovarne — montaže potencimetrov.

čanje produktivnosti, ter s tem tudi vaših izvoznih rezultatov, vam iskreno čestitam, v prepričanju, da bodo vaši rezultati tudi vzgled mnogim drugim delovnim organizacijam v naši republiki.

Imel sem namen opozoriti le na nekaj dejstev, namreč, naj bodo delovni rezultati in uspehi v tej organizaciji združenega dela vzgled drugim, vzgled pri povezovanju s strokovnimi in znanstvenimi institucijami, vzgled povezovanja strokovnih in znanstvenih kadrov in nenapovedi tudi povezovala v okviru krajevnih skupnosti.

POZDRAV IN ČESTITKE GENERALNEGA DIREKTORJA JOŽETA HUJSA

DRAGI ISKRAŠI, dragi gostje! Dovolite, da vas kratko pozdravim v imenu celotne Iskre in njenega poslovnega odbora in vam čestitam k tej delovni zmagi.

Ta novozgrajeni objekt ni samo vaš uspeh, je tudi eden od kamnov, temeljnih kamnov v programu srednjeročnega razvoja Iskre v tem petletnem planu. Ta pridobitev je v skladu z našimi skupnimi cilji, s ciljem, ki je napisan tu nad odrom: „S posodobitvijo še uspešneje v svet.“ To pomeni našo večjo kvaliteto in ustvarjanje večje konkurenčnosti v svetu.

Vaša temeljna organizacija je eden od temeljnih kamnov v zgradbi, ki jo

naše sodelovanje tudi v bodoče razvijalo in se širilo skupaj, vam v svojem imenu in imenu sodelavcev Inštituta Jožef Stefan k vašim uspehom čestitam in želim obenem še nadaljnjih uspehov.

POZDRAV GOJMIRA BLENKUŠA, GLAVNEGA DIREKTORJA DO IEZE

SPOŠTOVANI GOSTJE, TOVARIŠICE IN TOVARIŠI SODELAVCI!

Dovolite mi, da v imenu naše delovne organizacije ISKRA IEZE pozdravim vse naše goste, v posebno zadovoljstvo pa mi je, da danes, tu v Šentjerneju lahko pozdravim vso zbrano družino IEZE.

Prvič se je kolektiv naše delovne organizacije srečal tako številno. Vsak dan se srečujemo, ob delu in opravi, vendar je današnje srečanje ob naši veliki delovni zmagi še posebej pomembno. Z združenimi močmi nas vseh je nastala nova moderna tovarna potencimetrov. Vsa velika družina IEZE je upravičeno ponosna na ta uspeh.

Iskra je s srednjeročnim načrtom SRS prešla celo vrsto pomembnih

(Nadaljevanje na 8. strani)

S posodobitvijo še uspešneje v svet

(Nadaljevanje s 7. strani)

nalog. Med najpomembnejšimi pa je naša obveznost pri avtomatizaciji in modernizaciji naše industrije, profesionalizaciji izdelkov in uvajanju v proizvodnjo modernih tehnologij. Velik korak na tem področju smo naredili z izgradnjo te tovarne potenciometrov. Delovni kolektiv Tovarne uporov je z vso pravico ponosen, da mu je z lastnim znanjem in s pomočjo strokovnjakov iz inštituta Jožef Stefan uspelo osvojiti to zahtevno in sodobno tehnologijo. Še bolj pa je pomembno dejstvo, da so dosegli tako visoko raven tehničnega napredka in proizvodnje prav tu v Šentjernej, saj se pred kakimi dvajsetimi leti ne bi upali niti v sanjah zamisliti takega tehničnega napredka. Zato iskreno čestitam vsemu kolektivu Tovarne uporov, zlasti strokovnjakom, čestitam tudi vsej veliki družini ISKRA IEZE-ja ob tej pomembni delovni zmagi. Hočemo in moremo veliko. To smo si dokazali s dosedanjim delom. Zato lahko samozavestno in s ponosom pogledamo nazaj in z gotovostjo v bodočnost. Je pa prav, da smo uspehov veselili, saj nam bodo prav ti velika spodbuda pri bodočem delu. Čakajo nas še velike naloge. Srednjeročni plan, ki smo si ga zadali, nam diktira hiter tempo dviga proizvodnje, posodabljanje in avtomatizacijo tehnologije dela in velika vlaganja združenih sredstev za doseg te ciljeve. Prav danes praznujemo enega velikih dosežkov ki smo jih načrtovali za srednjeročno obdobje od leta 1976 do 1980. Mnogo dela, snovanja in sredstev smo vložili v to tovarno. Največ so seveda prispevali delavci Tovarne uporov. Še več pa je vredno, da so toliko dosegli z lastnimi silami, z lastnimi strokovnjaki in na lastno spodbudo. Že danes predstavlja Šentjernejska Iskra skoro tretjino vrednosti proizvodnje DO IEZE in 60 odstotkov izvoza v naši delovni organizaciji. Zato smo še toliko bolj veseli napredka tega delovnega kolektiva. Tako boste v Šentjernej lahko šli naprej s sodobno boljše tehnologijo potenciometrov. Lahko boste izvažali še več in tako prispevali k še večji in hitrejši rasti svoje tovarne, delovne organizacije, ZP Iskre in vse naše samoupravne družbe.

Teče tretje leto srednjeročnega programa. Lahko smo veseli uspeha, saj smo po načrtu že lani zaključili rekonstrukcijo Tovarne ter danes odpiramo tovarno potenciometrov, prav zdaj zaključujemo gradnjo Mikroelektronike, smo pred zaključkom investicij in posodabljanja proizvodnje v Polprevodnikih v Trbovljah in v Keramičnih kondenzatorjih v Žužemberku. Zares velik uspeh. Čaka pa nas še cela vrsta novih načrtov. Investicije v Magnete, Keramike, Elektrolite in SEM. Doseženi uspehi so nam porok, da bomo z združenimi močmi zmogli vse to. Toda le s skupnimi močmi, enotno voljo do dela in skupnimi cilji.

Za glavnim direktorjem IEZE Gojmirom Blenkušem je govoril podpredsednik SO Novo mesto Boris Gabrič, kratko in jedrnat je povedal, kaj pomeni Iskra za novomeško občino in Dolenjsko:

ZGLED SODELOVANJA KRAJA IN TOVARNE

CENJENE TOVARIŠICE IN TOVARIŠI, DRAGI GOSTJE,

v prijetno dolžnost mi je, da vas lahko v tem svečanem trenutku za šentjernejsko dolino in vso občino Novo mesto pozdravim v imenu občinske skupščine in družbeno političnih organizacij občine Novo mesto.

Ob tej veliki zmagi marljivega kolektiva tovarne upornih elementov in pogledu na to novozgrajeno moderno halo, mi nehote bežijo misli nazaj v polpreteklo obdobje, ko so na tem mestu bile njive in „farovski hlevi“. Peščica ljudi je takrat začela uresničevati drzni načrt, da bo tu nekoč stala moderna tovarna. Želje teh ljudi so se uresničile in kakor mnoge naše

tovarne, se je tudi ta samoniklo razvijala na področju elektronike, za katero pa vemo, kako zelo je zahtevna.

Šentjernejska Iskra nam je lahko vzgled sodelovanja med krajem in tovarno. Tovarna ni dajala samo osebnega dohodka delavcem zaposlenim v njej, ampak je znala prisluhniti vsakokratnim potrebam kraja. V pravem smislu besede je razvila to dolino v ekonomskem oziru iz nerazvite v razvito. Vsaka hiša čuti utrip dela tovarne. Uspela je poistovetiti pojma občan — delavec. Delovni ljudje te temeljne organizacije lahko s ponosom pokažejo na pridobitve doline in Šentjerneja. Vodovod, kanalizacija, stanovanjski bloki, asfaltirane ceste, šola, vrtec, igrišča, cestna razsvetljava, pomoč kulturnemu društvu in knjižnici, telovadnemu društvu itd., vse to so pridobitve v katerih nastanek in razvoj so delavci tovarne dali svoj bistveni prispevek.

Prav tako nam je Iskra Šentjernej, kot ji radi po domače in na kratko pravimo, vzgled sodelovanja z lokalno samoupravno oz. krajevno skupnostjo. Delovni ljudje so v vsem obdobju svojega obstoja bili aktivni samoupravljalci v bivši občini Šentjernej in v krajevni skupnosti Šentjernej. Skoraj redno so s svojim delom pokazali voljo do dela in sposobnost, da so jih občani izvolili na najodgovornejše samoupravne in politične funkcije v kraju. Te svoje naloge so izredno uspešno opravljali, zato je tudi kraj hitro napredoval.

Tovarišice in tovariši — delavci tovarne upornih elementov dovolite mi, da se vam v imenu občinske skupščine Novo mesto zahvalim za vse, kar ste doslej naredili za našo dolino in občino kot celoto.

Novozgrajena tovarna v Šentjernej pa je dokaz moči naše samoupravne socialistične družbe. Zgrajena je z združevanjem sredstev različnih temeljnih organizacij in ljubljanske banke. Torej je dokaz, da za nastanek in izgradnjo posameznih objektov ni potrebno imeti centralnih skladov, ker se za smotrne in pametne investicijske programe kmalu najdejo zainteresirani, ki združijo svoja sredstva, pri tem pa vsak vlagatelj vidi sebe in svoje

interese. To je prava pot pri uresničevanju zakona o združenem delu. Ob tej priliki sem se dolžan zahvaliti v imenu občinske skupščine Novo mesto vsem temeljnim organizacijam in temeljni ljubljanski banki, ki so združili sredstva za izgradnjo te tovarne.

Vsem spoštovanim gostom želim prijetno bivanje v Šentjernej z željo, da se bi radi vračali med nas. Vsem skupaj pa veselo tovariško srečanje.

OTVORITEV NOVE TOVARNE POTENCIOMETROV

Po občuteno zapeti slavnosti pesmi Šentjernejskega okteta je predsednik DS Franc Žičkar povabil vse udeležence proslave h glavnemu vходу v novo tovarno. Godba je zaigrala in med donenjem fanfar je delavka Pepca Udovičeva, ki najdlje dela v proizvodnji potenciometrov — celih 23 let, prerezala trak. Gostje so se vsuli v novo tovarno, ki je delala s polno paro.

Strojni oddelek je z oglašajočim hrumom štanc in drugih strojev bruhal stotisoče odsečkov. Montaža pa je s pesmijo dvesto parov rok dokončevala delo. Orodjarna z najmodernejšimi stroji na Dolenjskem je lahko v ponos vsej Iskri.

Ustavili smo se tudi v menzi. Pri 50 novih mizah je 200 sedežev v sodobni jedilnici. Za točilno mizo pa dobiš nealkoholne pijače, kavo in prigrizek. Povsod je bilo po neznosni vročini prijetno hladno. Klimatske naprave združujejo enakomerno temperaturo 22 stopinj. Res prijetno delovno okolje.

V gozdiču Brezje pri Šentjernejem hipodromu nas je pozdravila glasba Veselih Zasavcev. Prvi pari so se že vrteli. Za vse delavce IEZE in goste so bile v senci mize. V ličnih skodelicah z napisom: Srečanje delavcev IEZE, Šentjernej 10. VI. 1978 in šentjernejskim grbom — petelinom na sredi, so nam postregli z golažem. Vsak je dobil tudi liter vina, posebno štručko kruha in žličko z napisom: Šentjernej 10. 6. 1978.

Pozdravom, veselim srečanjem, plesu, pesmi in rajanju ni hotelo biti konca. Družina IEZE se je pomešala med seboj. Direktorji, snažilke, montažne delavke, tehniki, kovinarji in električarji so se pomešali v veselem vrvežu. Mladina pa je v modernih domačih vižah zasedla plesišče.

Enotna želja vseh pa je bila: drugo leto nasvidenje, naj postane dan IEZE dan naše enotnosti, pripadnosti Iskri in dan skupnega — tradicionalnega veselja ob ponovnem srečanju.

Zapisal, pripravlil in slikal F. Kotar

Finančna služba posega v vse dejavnosti

Delo gospodarsko finančne ga področja je gotovo zelo zamotano in zahtevno, vendar nas vse zanima, kako se ti posli opravljajo. Zato sem postavil direktorju področja Jožetu Šurcu nekaj vprašanj, na katera mi je rade volje izčrpno odgovoril.

Katere funkcije opravljate na nivoju delovne organizacije?

Naša služba šteje 37 delavcev. Večina tvori računovodstvo, ostali del pa finance. Tudi podatek, da je od vseh zaposlenih kar 35 žensk velja omeniti in poudariti. Narava dela je takšna, da zahteva poleg strokovnega znanja še veliko natančnost, ažurnost in po-

trežljivost.

Že sam kodeks poklicne etike računovodske in finančnega delavca zahteva vrsto pravil po katerih se moramo ravnati pri opravljanju svojega poklica.

Vsi delavci od prvega do zadnjega so vestni in pridni tako, da ni naloge, ki jo ne bi mogli združeni opraviti za temeljne organizacije združenega dela. Služba že od obstoja delovne organizacije, ki se je sicer menjala, opravlja vse računovodske in finančne posle za vse temeljne organizacije razen seveda tistih funkcij, ki spadajo v temeljne organizacije združenega dela in ki se po logiki in praktičnosti morajo opravljati na mestu samem.

V samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci združenih temeljnih organizacij in delovne skup-

nosti skupnih služb smo zapisali, da opravljamo predvsem te naloge: od izdelovanja periodičnih in zaključnih računov, evidenc sredstev in virov, obračuna osebnih dohodkov, saldakontija do računovodskega načrtovanja, analize in revizije poslovanja, prav tako pa finančne naloge kot so preskrba finančnih sredstev za financiranje celotnega poslovnega procesa, opravljanje plačilnega prometa, urejanje tekoče likvidnosti vseh računov, spremljanje investicijske in poslovne sposobnosti skratka vse naloge, ki jih mora opravljati posebna finančna služba.

Delo je pravzaprav zelo pestro in zanimivo, saj pomeni vpogled v celotno življenje temeljne organizacije in delovne organizacije, dobre in slabe strani, uspehe in neuspehe, vendar pa stalno spreminjanje predpisov, težke kazenske sankcije in velika odgovornost do družbe, ljudi ne privabljajo v ta poklic, ki je obenem še slabo stimuliran. Zato bo potrebno na tem področju nekaj več ukreniti, ker se lahko zavedamo kaj pomeni dobra finančna in računovodska služba.

Kako je pri vas s prelivanjem sredstev?

Vse naše temeljne organizacije so dislocirane po vsej Sloveniji. Ni ene matične tovarne, ki bi imela vpliv, da bi se v njo prelivala sredstva ostalih tovarn. To omenjam prav zaradi odločilnega pomena, da do tega pojava ni prišlo. Že od leta 1964, ko še ni bilo temeljnih organizacij, ko je bila še enotna delovna organizacija, vodimo za vse tovarne posebno evidenco sredstev in virov, za vsako izdelujemo poseben plan, vse bilance uspeha in stanja, tako da v tem pogledu do prelivanja sploh ni moglo priti. Točno se ve, kateri strošek je nastal in kje, za kateri izdelek in katero delovno mesto. Prav geslo „čisti računi, dobri prijatelji“ je branžo elementov še posebno trdno združevalo. Omenil bi le težko likvidnostno stanje pred uvedbo dolžniško upniških razmerij. Skrb za premostitev likvidnosti vseh tovarn je narekovala, da smo morali vzdrževati poprečno likvidnost temeljnih organizacij, to se pravi premoščati likvidnost drug drugemu. Delovna organizacija je imela skupen žiro račun, tako da je bila skrb za račun obdržati likviden ne glede za katero od tovarn. Moram poudariti, da je zmotno mnenje, da pomeni premoščanje likvidnosti prelivanje sredstev. Prelivanje sredstev je lahko samo prelivanje kvalitetnih sredstev, to pa je bilo pri nas urejeno kot združevanje sredstev z vsemi nadomestili in samoupravno odločeno.

Je združevanje sredstev doseglo svoj namen in kako je z akumulacijo?

Za vse temeljne organizacije velja neomejena subsidiarna odgovornost. To lahko po domače razumemo kot veliko odgovornost druga do druge, ta pa zahteva tudi sto-procentno združevanje sredstev. V vsem obstoju de-

lovne organizacije in temeljnih organizacij je vladalo odlično razumevanje, saj so vse dosedanje rekonstrukcije, modernizacije in sanacije plod združevanja sredstev. Zgrajeno je bilo veliko novih objektov, proizvodnja je strmo naraščala in ta ekspanzija se bo še ostreje nadaljevala. Srednjeročni cilji so visoki, dosegli pa jih bomo le z združenimi močmi in sredstvi. Združevanje je bilo torej do sedaj uspešno, vendar ga moramo z dohodkovnimi odnosi še poplemeniti. Tu se nam odpirajo nove možnosti, ki bodo resnično najbolj čvrsto povezovale temeljne organizacije med seboj.

Problem, ki se bolj izrazito kaže kot prej je ta, da pri vse večji produktivnosti, akumulaciji, ki ostane temeljni organizaciji, občutno pada. Ta pojav ima lahko za posledico slabšo voljo do združevanja. Tu bo potrebno v širšem družbenem prostoru reševati pravilnost in uravnovešenost delitve celotnega prihodka in dohodka. Imamo več predlogov, ki bi bili sprejemljivi in koristni, z vidika temeljne organizacije in celotne družbe. Naše temeljne organizacije so še preveč odvisne od bančnih in ostalih kreditov, čeprav smo še vedno kreditno sposobni in sposobni odplačevanja vseh obveznosti.

Kaj lahko pričakujemo od Iskrine banke?

Glede finančne funkcije mislim, da smo jo do sedaj v vseh branžah odlično opravljali. Korak v novo kvaliteto pa vidim prav v interni banki Iskre, vendar pod pogojem opravljanja vseh finančnih funkcij za vse temeljne oz. delovne organizacije. Vse finančne službe, kjer koli se nahajajo bi morale postati del interne banke Iskre, ker smatram, da lociranost zaposlenih v tej stroki sploh ni toliko pomembna kot mislimo. Samoupravni sistem je jasen in se ve, kdo upravlja s sredstvi, strokovno administrativni del pa bi moral biti enotno organiziran z lastnim mehanografskim centrom, ki je sposoben vsega opravila, ki ga banka nudi svojim članicam.

Enoten nastop pred družbo, pred temeljnimi bankami in narodno banko ter drugimi institucijami bi pomenil kvalitetnejši odnos do družbenih sredstev. Delna koncentracija strokovnega kadra bi pomenila tudi korak naprej v pogledu opravljanja finančne funkcije. Večkrat se dogaja da denar mrtev leži, da ga hote ali ne hote ne združujemo, to za posamezno temeljno organizacijo mogoče ne pomeni velikega stroška, če pa vse skupaj seštejemo za celo Iskro pa gre le za lepe denarje.

Še in še bi lahko naštevali prednosti, ki se ponujajo in ki se bodo še pokazale, vendar smatram, da bi lahko interna banka Iskre imela status temeljne banke, kar bi pomenilo dokončen korak zbližanja vseh finančnih odnosov do delavca, ki bo v celoti obvladoval finančni in bančni sistem.

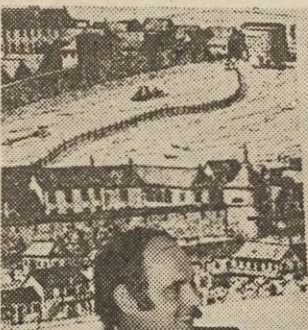
Razgovor vodil F. Kotar

Mladi v TOZD Specialni elementi v Kotnikovi v Ljubljani so med odmori stisnjeni v ozko dvorišče. Pa vseeno ne mirujejo. Bližanje s ploščicami razgiblje čas po malici in vesele minute na svežem zraku napolnijo pljuča. Laže in lepše je potem v delavnicah.

DANICI V SLOVO

Kako ljubila si pomlad in cvetje,
v prijateljstvih iskala si zavetje,
z rokami, srcem rada pomagala,
koristi zase nisi nič iskala.
Le zdravja sebi si želela,
tožila nisi, vse molče trpela.
Ko zjutraj sonce se je skrilo za oblak,
zagrnil Te je večni mrak.
Odšla si; minilo je trpljenje,
cvetoče ugasnilo je življenje.
Zdaj v mislih vedno boš med nami,
a Ti mirno počivaš v črni jami.
Za vse, kar si nam nesebično dala,
iskreno kličemo Ti v Zmaju — hvala!
Sodelavci

Jože Šurc (v sredini) na kolegiju zagovarja svoje stališče.

Avtomatika na sejmih

V mesecu maju in juniju so bili v Beogradu in Zagrebu trije sejmi: v Zagrebu od 15. do 20. maja mednarodna razstava varilne opreme, od 15. do 20. maja v Beogradu 22. mednarodni sejem tehnike in od 5. do 10. junija v Zagrebu BIAM '78. Naša delovna organizacija Iskra-Industrija za avtomatiko je sodelovala na vseh treh, saj se zavedamo, da sta modernizacija industrije in mnogih drugih gospodarskih panog pa tudi sam razvoj industrijske družbe v tesni povezavi s stopnjo avtomatizacije.

NA SEJMU TEHNIKE V BEOGRADU

Od 15. do 20. maja je bil v Beogradu 22. mednarodni sejem tehnike, katerega se je udeležila tudi naša delovna organizacija Iskra - Industrija za avtomatiko (PPB-AI) in sicer v okviru jugoslovanskega združenja za avtomatizacijo UNIMATIK, ki ravno letos praznuje 15-letnico obstoja. To poslovno združenje, ki je bilo maja 1963. leta ustanovljeno v Beogradu, združuje v svojem sestavu več članic - delovnih organizacij, ki se ukvarjajo z razvojem podsklopov, sklopov in sistemov merjenja, regulacijo in avtomatskim upravljanjem. Obenem sodeluje pri vseh večjih investicijah, usklajuje in navezuje nastop članic tako na domačem kot na tujem trgu, predvsem z grupacijami SEV-a itd. V času sejma je naša delovna organizacija prejela tudi plaketo-zahvalo za uspešno poslovno sodelovanje in za doprinos k razvoju združenja.

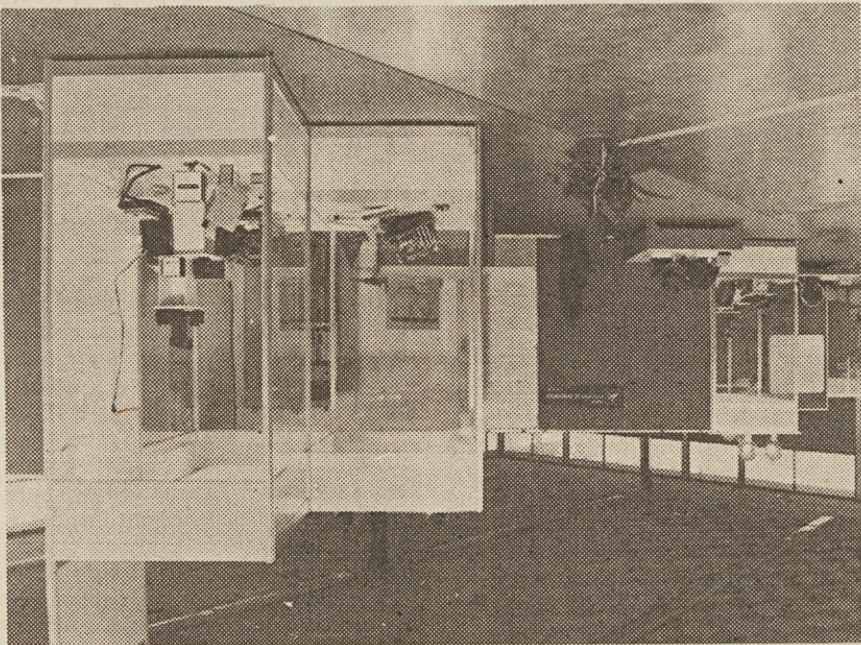
Ce se povrnemo k sejmu so bili razstavljeni naslednji naši izdelki:

- kompletni elektro motorni pogon (tiristorski regulator TCD-3360 z enosmernim motorjem „Rade Končar“)
- elektronska večkomponentna tehtnica s simulacijskim modelom
- merilni instrumenti - merno regulacijske tehnike
- regulacija za električna vozila
- sistem vtičnih panelov in omar TMO

Cilj razstave in demonstracij je bil,

stem avtomatskih betonarn. Po konceptu gradnje so ene najsodobnejših izvedb, saj so grajene v modularnem sistemu. Ravno s to praktično demonstracijo na konkretnem objektu, ki je estetsko in funkcionalno zelo dovršen (prav tako tudi demonstracijski model na samem razstavnem prostoru), smo interesantom predstavili dejanske možnosti uporabe.

V času sejma je bilo opravljenih še več razgovorov, ki bi nam v bližnji bo-

Razstveni prostor Avtomatike na sejmu.

da bi zainteresirali potencialne kupce za sistem elektronskega tehtanja krmilnih sistemov in reguliranih pogonov. Imeli smo tudi ugodno priložnost, da smo na demonstracijskem modelu prikazali tudi praktično uporabo elektronskih tehtnic in način vgradnje merilnih doz na betonarni s kompletno krmilno avtomatiko (pult, jakotno opremo in krmilno logiko v Simatic sistemu). Demonstracijo smo izvedli skupaj s kupcem „Itas“ Kočevje, s katerimi smo razvili nov si-

dočnosti nudili možnosti za intenzivnejše vključevanje v industrijske potrebe v gradbeni, živilski in kemični industriji.

Organiziranih je bilo tudi več posvetovanj z referati, ki so nakazali marsikatero nove ideje in rešitve v tehniki merjenja, regulaciji in upravljanju. V okviru programa je s predavanjem „Elektronske tehtnice in njihova uporaba v industrijskih procesih“ sodeloval tudi ing. Plevnik Franc. Š. D.

Specializirana razstava varilne tehnike v Zagrebu

V glavnem mestu sosednje republike je bila v času od 16. do 20. maja mednarodna razstava varilne opreme, na kateri je okoli 150 razstavljalcev iz 13 držav Evrope in Severne Amerike prikazalo kaj zmorejo.

V času trajanja razstave je bil organiziran tudi mednarodni simpozij o visokokvalitetnih varjenih konstrukcijah, kjer je sodelovalo več domačih in tujih strokovnjakov.

Na sejmskem prostoru smo pokazali standardne varilne naprave za polavtomatsko (MIG-MAG in TIG) varjenje v zaščiti plina, avtomatsko varjenje pod praškom (EPP) ter elemente za sestavljanje avtomatov (Baukasten), kar še posebno predstavlja novost na našem tržišču.

Sejmski prostor smo delili z Železarno Jesenice, ki proizvaja vse potrebne vrste dodatnih materialov za naprave, katere izdelujemo.

Standardne varilne naprave so v celoti rezultat lastnega razvoja, pri nekaj napravah pa v razvojnem in komercialnem smislu sodelujemo z Madžari, kar lahko znova potrdi znano resnico, da se druge lažje dogovorimo kot doma, kjer je sklenjen dogovor o poslovno tehničnem sodelovanju le z Rade Končarjem. Pred-

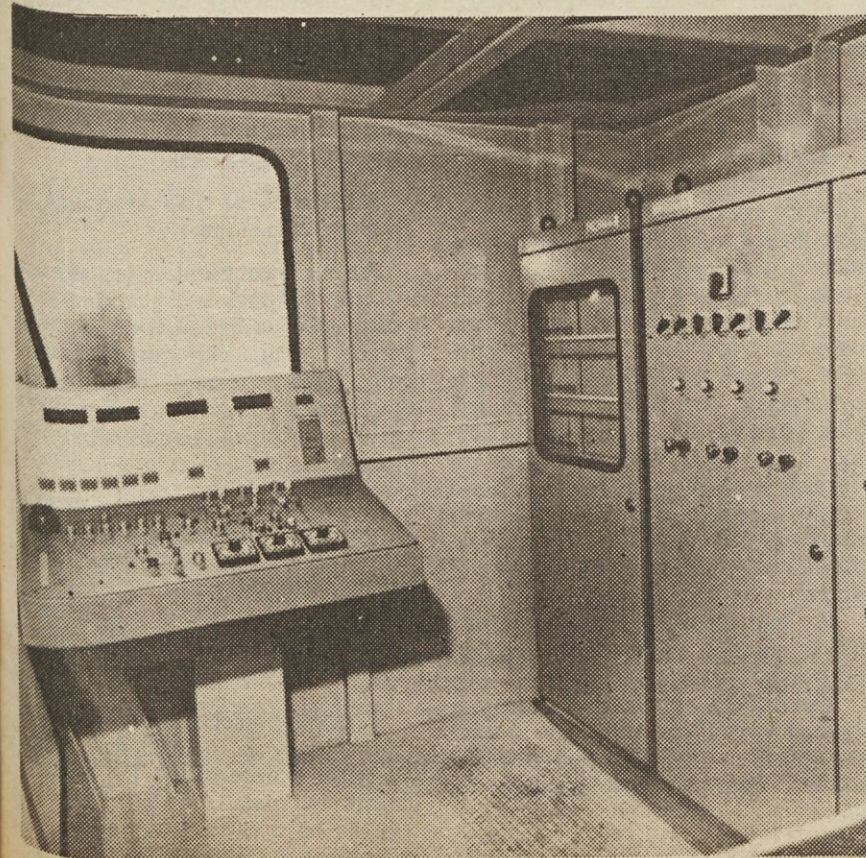
vsem je največ pozornosti vzbujala doma razvita familija gorilnikov za varjenje v zaščiti CO₂, katere bo moč vgraditi tudi na naprave tujih proizvajalcev. Za obliko gorilnikov smo dobili tudi mednarodno priznanje „Die gute Industrieform“.

Pri avtomatu za varjenje pod praškom smo prikazali novo izvedbo, ki lahko vari hkrati z dvema glavama (tandem), nismo pa uspeli pravočasno dokončati eksponata za navarjanje po EPP postopku s trakom.

V zadnjem času je velik poudarek dobila mehanizacija vseh varilnih po-

BIAM '78

Od 5. do 10. junija je bil v Zagrebu BIAM '78. Zagrebški velesejem je organiziral to prireditev v sodelovanju s sestavljenimi organizacijami združenega dela in strokovnimi združenji, s Poslovnim združenjem jugoslovanske industrije MASINOSAVZ in ALAT, z organi republiških zbornic, fakultetami, Društvom orodjarjev Jugoslavije in koristniki orodnih strojev in orodij. V okviru programa omenjene prireditve je bilo organiziranih tudi mnogo mednarodnih seminarjev, med katerimi bi omenili: strokovno predavanje BIAM '78, predavanja razstavljalcev, poslovno srečanje komercialistov, tehnologov in drugih strokovnjakov, razstava strokovne in znanstvene literature iz programa razstave itd. Tokrat objavljamo fotografijo iz razstavnega prostora Iskra-Avtomatike, drugič pa kaj več o nastopu Avtomatike na BIAM-u.

Komandni pult - v kabini avtomatske betonarne.

stopkov, zaradi tega je Iskra pravočasno pristopila k razvojni nalogi (ki jo financira tudi raziskovalna skupnost Slovenije), da se razvijejo elementi za mehanizacijo po sistemu stavnice (baukasten), kateri omogoča, da s kombinacijo in sestavljanjem relativno enostavnih elementov sestavimo v izredno kratkem času avtomat z veliko stopnjo avtomatizacije.

Da je bila takšna usmeritev pravilna, dokazuje izredno veliko zanimanje obiskovalcev ravno za elemente mehanizacije.

Tudi na področju elementov mehanizacije bo potrebna delitev dela med domačimi proizvajalci. Razgovori so vodeni že z mariborsko Metalno, ki naj bi proizvajala elemente težke mehanizacije.

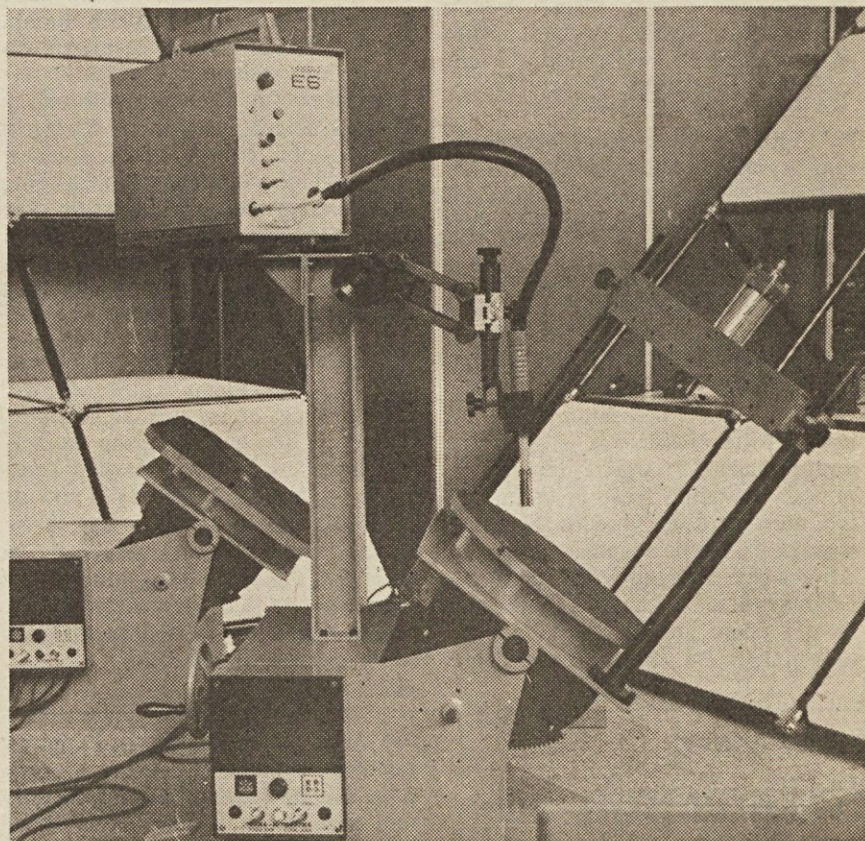
Sejem si je ogledalo tudi manjše število delavcev iz Avtomatike, od katerih smo slišali mnenje, da bi bilo potrebno v bodoče organizirano izvesti ekskurzije za delavce, ki delajo na tem področju, da bodo lahko videli materializirane rezultate svojega dela in poleg tega jih lahko primerjajo s konkurenčnimi.

Na koncu moramo izreči priznanje

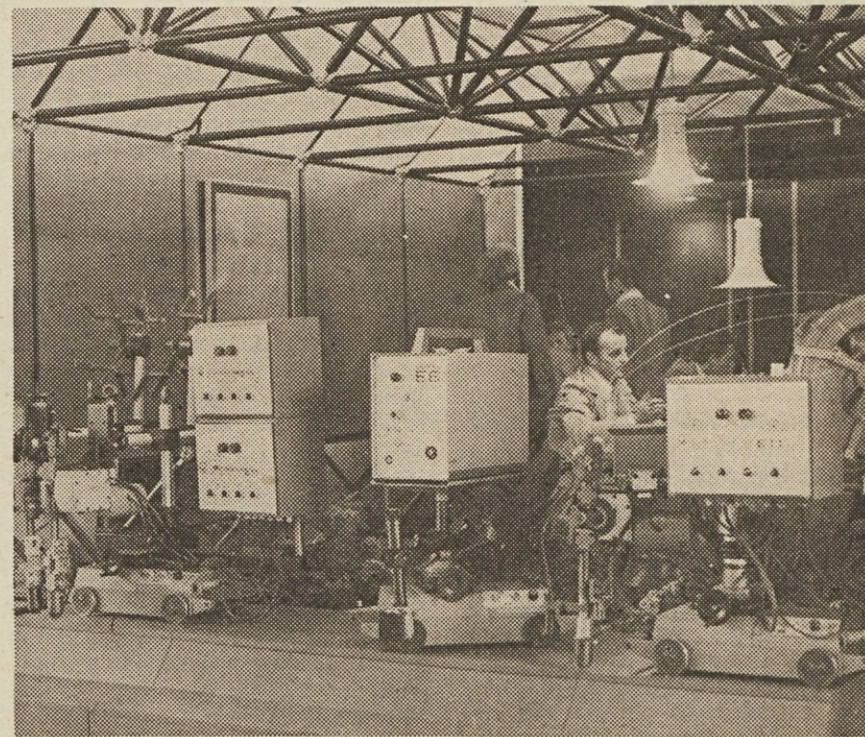
Zbori delavcev, še korak do referenduma

V prejšnji številki našega glasila smo v nekaj besedah že poročali, da so delegati delavskega sveta delovne organizacije ISKRA - Industrija za avtomatiko na svojem 12. rednem zasedanju 6. junija, družbenopolitične organizacije pa dne 5. junija ugotovile, da sta delovni osnutek samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranju delovne organizacije in elaborat, ki pojasnjuje razloge za spremembe v organiziranju skrbno pripravljena. Na seji družbenopolitičnih organizacij je bilo tudi predlagano delavskemu svetu delovne organizacije, da ta dokument določi kot osnutek predloga s vsemi pripombami, ki so bile dane na seji. Povedali smo tudi, da je sindikalna organizacija sprejela načrt organizacije razprav na zborih delavcev, katerih prvi krog poteka ravno v tem času (prvi krog zborov bo trajal od 8. do 15. junija). Sklicatelji zborov, ki se vršijo v delovnih enotah, deljenih že po novi organizacijski strukturi, so predsedniki delavskih svetov TOZD, oz. delovne skupnosti, medtem ko so nosilci obravnave izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata s pomočjo družbenopolitičnih organizacij. Pri časovni razporeditvi zborov je bilo upoštevano tudi to, da bi na vsakem prisostvovalo nekaj ustvarjalcev elaborata in osnutka samoupravnega sporazuma, ki bi prisotnim delavcem lahko podrobneje obrazložil vsebino aktov, po potrebi pojasnili in obrazložili nekatera poglavja in odgovarjali na morebitna vprašanja. Stališča do predlogov, ki jih bodo dali delavci na zborih, bodo družbenopolitične organizacije v obliki skupnih stališč posredovale delavskemu svetu Avtomatike. Le ta bo na svojem zasedanju 16. t. m. določil končni predlog samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranju Avtomatike. Drugi del javnih razprav, ki bodo prav tako potekale na zborih delavcev od 21. do 27. junija, bo namenjen seznanjanju delavcev s predlogom omenjenega sporazuma.

Zavedamo se, da so prav ti zbori delavcev po posameznih delovnih enotah eden od najbistvenejših delov v postopku priprave na referendum. Menimo, da je tak način podajanja informacij o dveh aktih, ki bistveno vplivajo na bodoči razvoj Avtomatike najprimernejši, saj se lahko prav vsak delavec v obliki razgovora, dajanja predlogov, mnenj, pripomb ali vprašanj lahko seznani s programsko usmeritvijo in samoupravno organiziranostjo Avtomatike. To pomeni, da bo 30. t. m. na referendumu prav vsaka delavčeva odločitev pogojena s temeljitim poznavanjem predlaganih sprememb v organiziranju DO.

Na razstavi je bil prikazan tudi varilni aparat, sestavljen iz elementov mehanizacije.

Razstveni prostor Iskra - Avtomatike.

tudi našim sodelavcem iz Marketinga, kateri so zopet dobili priznanje s strani prireditelja za najlepše urejen sejmski prostor. Iskra Avtomatika je dobila priznanje za dolgoletno sodelovanje in prispevek k razvoju varjenja v Jugoslaviji, podobno priznanje pa je dobilo še nekaj naših delavcev.

Na žalost ugotavljamo, da v Iskrih tovarnah vse premalo uporabljajo sodobne varilne postopke, kljub temu ni bilo s te strani praktično nikakršne-

ga zanimanja, kar smo še posebno pogošali.

Mimogrede: ali veste, koliko se zmanjšajo stroški, če transformatorska jedra zvarite namesto dosedanjega križnega zlaganja?

Janez Gale

TOZD ORODJA IN NAPRAVE

Samoupravljam, dograjujemo, izpopolnjujemo

Težnja Zakona o združenem delu je, da bi manjše zaključene celote odločale, razpravljale in gospodarile. Le tako bo prišla do izraza volja, sposobnost in prodornost posameznika. Kako oživlja, izvaja in uresničuje to načelo majhen kolektiv – 55-članska TOZD Orodja in naprave?

Pogovarjali smo se z Janezom Frankom, ključavničarjem in sekretarjem OO ZK, z Marjanom Trtnikom, tehnologom in predsednikom OO sindikata in Robertom Delorenzom, orodjarjem in predsednikom OO ZSMS.

Kako v vašem kolektivu sodelavci sodelujejo v razpravah in kakšna je možnost odločanja v vaši TOZD?

Trtnik: Lahko rečem, da pri nas sodelujemo vsi, saj tudi moramo. Pri razdelitvi funkcij v samoupravnih organih ima vsakdo najmanj eno funkcijo, nekateri pa celo po več. Tako je vsakdo že nekako „postavljen pred dejstvo“, da bolj ali manj po dolžnosti funkcije pove svoje mnenje. Tudi na odločitve ima vsakdo od nas resno možnost vplivati, a tudi igrati ne more naših odločitev nihče, saj je manevrski prostor za to premajhen.

Franko: Mislim, da v naši TOZD res tvorno sodelujemo v razpravah na zborih. Taka oblika razprave, mislim v manjšem kolektivu je po moje boljše, tudi laže je uskladiti mnenja in poleg tega v taki ozki sredini ni treme, zaradi katere se v večjih skupinah marsikdo ne upa oglasiti k razpravi.

Delorenzo: Res je v manjšem kolektivu laže uveljaviti voljo posameznika, toda tudi v taki manjši sredini včasih lahko ostaneš zelo sam. Mislim pa, da manjša TOZD navzven teže uveljavi svoja stališča.

Po treh letih izkušenj z „branžami“ smo se zopet sporazumeli za združitev skladno z Zakonom o združenem delu. Kaj je po vaše prinesla združitev pozitivnega?

Trtnik: Združevanje v DO in SOZD je nedvomno pozitivno, saj le tako lahko dosežemo mnoge cilje, ki bi jih razdrobljeni ne dosegli. Tu mislim zlasti skupen nastop navzven. Na svetovnem trgu nedvomno pomeni nastop Iskre čisto nekaj drugega, kot nastop majhne tovarne. Potem nam je prinesla združitev cele vrste funkcij tudi možnost dobre zasedbe služb, kar si vsaka TOZD ne bi mogla privoščiti. Združevanje v DO in SOZD pa je pozitivno tudi zato, ker tudi v proizvodnem procesu znotraj Iskre mnogo sodelujemo. Ne smemo pa pozabiti

tudi na večjo socialno gotovost v gigantu Iskrinega formata.

Franko: Brez združitve v DO in SOZD si razmaha naše proizvodnje in prodaje niti zamisliti ne moremo v današnjem obsegu. Vse funkcije združeni lahko opravimo bolje, bolj strokovno, uspešneje in ceneje. Ob težjih zastojih pa solidarnostno pomagamo eden drugemu.

Delorenzo: Ne bi še enkrat ponavljal znanih prednosti združevanja, škoda se mi zdi le, da tako počasi uvajamo in preciziramo dohodkovne odnose, ki bodo nedvomno mnogo pripomogli k rešitvi mnogih nesoglasij.

Kako Zakon o združenem delu zaživlja v praksi in kaj je v vašo TOZD prinesel novega?

Trtnik: Vsako novo stvar v začetku sprejememo kritično in z obotavljanjem. Tudi ZOZD smo sprejeli tako. Zlasti pa je pri njem pomembno to, da je uredil dohodkovni odnos tudi med posamezniki. Vsakdo si mora pogledati v oči in si realno priznati: takle sem, toliko zmorem in toliko dobim. Vendar bo čas prinesel še marsikako bolj logično rešitev.

Franko: Zdaj ima delavec res vpliv na svoje delo in sredstva, ki si jih je z njim pridobil. Nič več ne čakamo, kaj bomo dobili, ampak vemo, da bomo razdelili in gospodarili le s tistim, „kar pridelamo“. Ne smemo pa preveč hiteti in improvizirati, ker uzakonjamo nove relacije in odnose in si napak ne smemo privoščiti.

Delorenzo: Zakon o združenem delu je revolucionaren poseg v naše odnose. Vsega ne bo mogoče naenkrat realizirati, ker tega še nismo zmogli uvesti v celoti. Treba bo marsikaj spremeniti v nas na bolje, da bomo te nove, pozitivne odnose uvedli v celoti v naš delovni vsakdan. Mislim, da bo prišel čas, ko se ne bo zgodilo, da bi nekdo, kot se je na primer zgodilo pri nas, po oceni sodelavca ta zagrozil, da bo ocenjevalcu zlomil roko.

jajo nefunkcionalni. Zato bodo gradili prizidek, kot smo že pisali in v novih prostorih bodo lahko bolje poskrbeli tudi za še boljše delovno okolje. Zdaj jim prostora že tako primanjkuje, da imajo po vseh hodnikih „skladišča“ in se delavci šaljijo, da niti pljuniti ni kam.

Huje je s stanovanji. Imajo precej delavcev iz drugih republik in nekaj le-teh celo stanuje v barakarskem naselju v Tomačevem. Imajo sicer nekaj lastnih stanovanj, nekaj so jih delavci dobili iz solidarnostnega sklada, vendar to ni dovolj. Iz namenskih sredstev se jim bo letos nabralo za stanovanja le 15 starih milijonov, kar je premalo za nakup ene same garsonjere.

Zato prav zdaj pripravljajo akcijo za varčevanje delavcev, oz. za lastno udeležbo, pri kateri bo TOZD pomagala z razpoložljivim denarjem pokriti manjkajoči del. Sicer pa pomagajo pri nakupih stanovanj etažnim lastnikom, individualnim graditeljem in tistim, ki adaptirajo lastna stanovanja, oz. hiše.

Skrbijo tudi za pošten oddih poleti. Poleg Iskrinih zmogljivosti na morju in v planinah (ki pa jih je žal še vedno premalo) imajo lastno avtomobilsko prikolico, v kateri je vsa oprema za družinsko gospodinjstvo. V njej se v sezoni vrstijo po teden, ali po 10 dni v glavnem kar vsi interesi. Stvar je zanimiva še bolj zato, ker je tako letovanje mnogo cenejše. Plačajo le turistično takso in še nekaj malenkosti, hrano pa si kupijo v trgovini.

Imajo pa skrb tudi za socialne primere. Ni jih veliko, večkrat pa kdo pride v škripce zlasti prve mesece zaposlitve, ali pa med daljšo boleznijo. Takrat priskočijo na pomoč, ali prek sindikata, ali pa prek odbora za družbeni standard.

KF

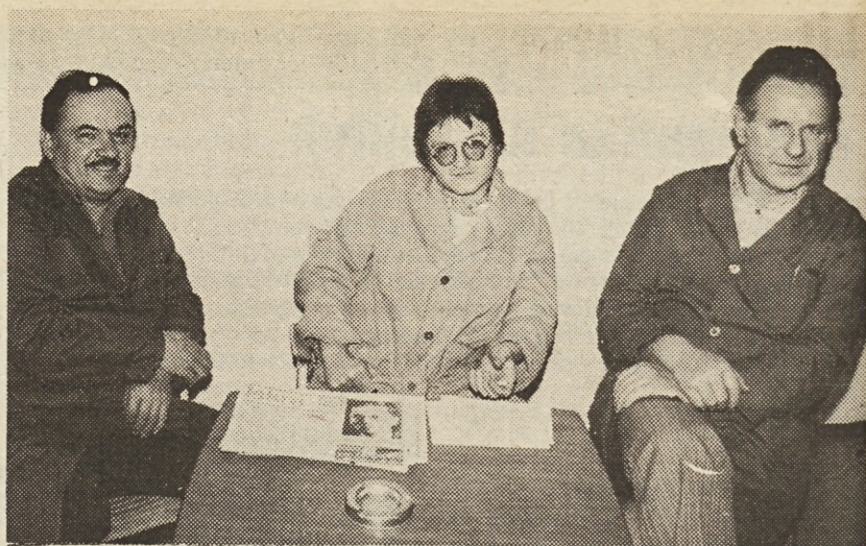
Ali raste odgovornost in samoupravljaljska zavest?

Trtnik: Vsekakor. Že to, da se pri nas, da ne bi zgubljali časa, sestanemo „na žvižg“. Kratko in jedrnatno pretresemo vprašanja, odločimo in se vrnemo na delo. Brez filozofiranja odločamo.

Franko: Če bomo hoteli res široko odločati, se bo treba še izobraževati. Osebnost, na seminarjih in v rednih šolah. Le razgledan človek je zmožen širine samoupravljanja.

Delorenzo: Tudi po moje se bo zavest samoupravljalcev dvigala le z znanjem. Zato ne bomo smeli gledati ljudi, ki hodijo v šolo in na seminarje kot na lenuhe in izmikavce, ampak bo treba bolj resno vzeti voljo do znanja in pripravljenost za šolanje. „Trdonja“ vsekakor manj prispeva skupnosti kot šolan človek.

FY

Sekretar ZK Janez Franko, predsednik ZSMS Robert Delorenzo in predsednik sindikata Marjan Trtnik med razgovorom.

MLADINSKI KOTIČEK

Člani Zveze socialistične mladine iz Industrije elementov so letos na letni konferenci v Poreču sklenili izdajati svoje glasilo. Mnogo razlogov govori za to. Predvsem se morajo mladi vključiti v vse družbenopolitične in samoupravne tokove v svojih TOZD in DO. Da bi pa to dosegli, naj vsak mladinec ve, kaj delajo v drugi osnovni organizaciji ZSMS v IEZE.

Drugi razlog pa je ta, da so TOZD raztresene skoro po vsej Sloveniji in je zato potrebno obveščanje in izmenja-

va mnenj v glasilu. Razmišljali in predlagali so več oblik, na koncu pa sklenili, da bodo občasno s pomočjo novinarja urednika uredili svoj kotiček v Iskri na strani, ki je namenjena IEZE.

Člani ZSMS v IEZE! To bo odlejal občasno vaš kotiček. Napišite kaj delate, kako živite. Kakšne so vaše športne, kulturne, družbenopolitične dejavnosti in kakšne načrte imate? O vsem tem pišite in prispevke pošljite: Iskra IEZE, Stegne 17, 61000 Ljubljana ob koncu pripišite: Za novinarja – urednika.

Novinar – urednik

BRIGADA – KOVAČNICA MLADINSKE AKTIVNOSTI

Mladinska delovna brigada Milan Mravlje iz šišenske občine v Ljubljani je bila na delovni akciji na progi Šamac-Sarajevo ves letošnji april. Brigada je štela 95 mladincev. Med njimi so bile tudi tri brigadirke iz Iskre IEZE: Nada Trampuš iz Keramike in iz Feritov Stanković Sida in Muratagić Zada.

Ob srečanju z njimi kar niso mogle prehaliti brigadirskega življenja. Ista hotenja, najširša razgibanost dela, zabave in izobraževanja, koristna spoznanja pa še in še. Sicer pa naj govore same:

Zada Muratagić: Vse mi je bilo všeč, ne vem kaj bi lahko pohvalila in kaj bi se dalo kritizirati. Predvsem sem bila vesela enakosti nas vseh. Pomešani smo bili brez razlike študentje, delavci in strokovnjaki. Vsak je delal in se udeleževal vsega.

Sida Stanković: Mislim, da so mladinske delovne brigade predvsem kovačnica bratstva in enotnosti med našimi narodi. Srečali smo se s predstavniki vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Razlik ni bilo. Predvsem pa smo vsi govorili med seboj, spoznavali mišljenje, položaj in možnosti na posameznih področjih v Jugoslaviji. Postali smo si bližji, saj ni nič tesnejšega od osebnih stikov. Tako mislim, je brigada dosegla enega poglobitnih ciljev.

Nada Trampuš: Veliko poudarka je bilo na družbenopolitični vzgoji. Kdor je hotel, je lahko končal politično šolo. Seminarjev z najrazličnejšimi temami pa je bilo tudi mnogo. Meni so bila najbolj všeč predavanja veterana – brigadirja Marjana Valeja. Pripovedoval nam je o gradnji prvih kilometrov prvega tira na progi Šamac-Sarajevo. Občudovali smo poštvrtovalnost mladine in njena prizadevanja pri izgradnji porušene domovine. Vnema ni ponehala niti pred najtežjimi zaprekami, ne pred zaostalostjo, ne pred pomanjkanjem orodja. Iznajdljivost mladih ni poznala meja in temelji današnjega štandarda stojijo na tej iznajdljivosti. Na drugem seminarju pa smo spoznali zgodovino Zveze komunistov in njeno vodilno vlogo pri vodstvu našega delavskega razreda.

Vse tri brigadirke pa so mi zatrdile, da je brigada najboljša šola za mladino.

KF

Pogovor s predsednikom ZSMS

Predsednika Koordinacijskega odbora ZSMS IEZE Jožeta Hauptmana moram najprej predstaviti. Izvoljen je bil na letošnji letni konferenci v Poreču. Star je 22 let. Ob delu letos končuje Tehniško srednjo šolo, v Iskri pa je zaposlen 5 let. Z njim sva se pogovarjala o delu mladih v IEZE.

S kakšnimi občutki ste sprejeli predsedniško funkcijo?

Z zelo mešanimi. Precej sem se namreč že ukvarjal z organizacijskim delom in vem, da je vsaka funkcija breme. Zlasti pa še koordinacija dela mladine v IEZE, kjer je zadnje leto delo skoraj zamrlo. Treba bo razgibati osnovne organizacije, poživiti dejavnosti in zlasti narediti več na področju izobraževanja.

Gotovo ste si že naredili vsaj okvirni akcijski načrt?

Po mojem mnenju je bistvo dela Koordinacijskega odbora razgibati Osnovne organizacije po TOZD. Pritegniti bo treba vse mlade, ki imajo voljo do dela in tako spet oživiti delo, ki je bilo rečeno zaspano v nekaterih OO. Povezali se bomo z občinskimi konferencami ZSMS in z njimi organizirali tudi izobraževanje – zlasti seminarje z družbenopolitično vsebino. Predvsem pa bo moje vodilo in cilj: „Vzgojiti take mladince, z zavestjo pripadnosti kolektivu, samoupravnimi enotami. Vsak mladinec mora občutiti, da pripada delavskemu razredu, ki v naši družbi gospodari, odloča in vlada.“ Seveda pa tega ne bomo dosegli jutri. Ta vzgoja in samovzgoja bo zahtevala še in še dela in predvsem samodiscipline nas vseh.

Ta naša prizadevanja morajo odpraviti zmaterializiranost in hedonizem

TOZD KERAMIKA

Kako gospodarijo

Rudija Lepšo, v.d. direktorja v TOZD Keramika Vižmarje smo prosili za kratek pogovor o stanju gospodarjenja v tej tovarni. V Keramiki so se že lani pred koncem leta in letos v prvem četrtletju znašli v težavnem položaju, kakor smo že pisali v našem listu.

Kje so vzroki za slab finančni položaj v vaši TOZD?

Ob četrtletju smo zaključili bilanco z negativnim rezultatom. Mislim, da je eden poglobitnih vzrokov težav visoka stopnja reklamacij, ali slaba kvaliteta če hočete. Zaradi negativne bilance je individualni poslovodni organ postavil komisijo, ki naj bi ugotovila vzroke takemu položaju. Komisija je raziskala proizvodnjo in poslovanje in ugotovila, da so cene proizvodov zadovoljive, da je trga dovolj, le da proizvodni proces ne teče tako kakor bi moral, čemur so predvsem

Predsednik Koordinacijskega odbora ZSMS IEZE Jože Hauptman.

današnjega časa. Večna tekma za stanovanje, avto in ugodnosti ne more biti edini cilj.

Kako boste sodelovali s Klubom študentov Iskre?

Klub oziroma delo Kluba se bo bolj približalo združenemu delu in občinskimi konferencami ZSMS. Mislim, da je še prezgodaj govoriti o oblikah dela, saj jih še nismo dovolj skristalizirali. Za zdaj smo uredili vprašanje mentorjev na počitniški praksi. S tem hočemo doseči boljšo prakso in večjo navezanost na bodočo delovno organizacijo. S tem bomo skušali bodoče strokovne sodelavce vključiti v samouprave in družbenopolitične tokove v naših TOZD.

FY

krivi notranji odnosi, o katerih bi bilo težko reči, da so bili dobri.

Kje so po vašem mnenju rešitve?

Na podlagi rezultatov raziskav komisije in po njenih priporočilih smo naredili več korenitih kadrovskih sprememb, nekaj pa jih še bomo. Predvsem je tu šlo za pravilo „ustrezne ljudi na ustrezna mesta“, seveda tudi ustrezno kvalifikacijam in sposobnostim ter potrebam. Tako smo dobili ustreznejšo organizacijsko in bolj efektivno strukturo. Seveda pa še iščemo nekaj strokovnih sodelavcev in nekaj smo jih že našli, upam, da bodo kmalu v naši TOZD. Premagali smo tudi največji tehnični problem – prešli smo z alkalnega na brezalkalni porcelan.

Po tako kratkem času je seveda težko govoriti o rezultatih, vendar kako uspevajo ukrepi v praksi?

Dokončnega rezultata v drugem mesecu seveda še ni nobenega. Vendar so finalisti vse bolj zadovoljni z našimi izdelki. Imamo še težave, raje bi rekel, da „pilimo“ tehnologijo dela in izdelkov v brezalkalni tehniki. Največja težava v tem času je bila, ker smo morali hkrati z uvajanjem nove tehnolo-

logije hkrati izdelati ustrezne količine keramičnih teles, da ne bi v TOZD Upori stali. Pa je nekako šlo.

Kakšna so še vaša opažanja na novem delovnem mestu?

Prostori sicer zaenkrat še ustrezajo, saj smo računali z dejanskimi možnostmi. Če pa bi hoteli doseči, in to bomo morali, višji nivo kvalitete, bomo rabili ustrežnejšo in sodobnejšo opremo. To pa moramo nekam postaviti in zato bo nujno misliti na nove prostore.

Druga ugotovitev pa je ta, da je za to in tako proizvodnjo zaposlenih preveč ljudi. Zato je tudi zelo obremenjen proračun. Tu bo treba še marsikaj spremeniti v organizaciji dela, na področju tehnologije in seveda smoterneje izrabiti delovni čas.

Z Elektroporcelanom v Izlahak se dogovarjamo, da bi sodelovali z nami pri sušenju nove mase. Pogovori so uspešni in upam, da bomo tako dosegli še višjo raven kvalitete, kar je bistveno za poslovni uspeh.

FY

TOZD MAGNETI

Stanovanja so še vedno problem

V TOZD Magneti skrbijo za standard na delovnem mestu in za standard doma, seveda pa so možnosti še vedno manjše od potreb. Zlasti stanovanja so včasih kar na meji kritičnega. Sicer pa je kljub pomanjkanju prostora v tovarni sorazmerno dobro poskrbljeno za dobro počutje delavcev.

Predvsem imajo dobro urejeno prehrano. Zaposleno imajo eno samo kuharico, ki poskrbi takoj jutraj za kavo vsem, ki jo želijo. Pripelje jo po delovnih mestih. Dopoldne in popoldne imajo okusen in izdaten topla obrok. Če pa komu ni všeč, se še vedno najde kaj drugega. Topli obrok je brezplačen, vso ceno pokrije regres za prehrano. Plačajo delavci le dodatne želje.

Kot vsi na Stegnah imajo tudi v Magnetih dobro poskrbljeno za centralno kurjavo iz centralne kotlovnice. Za ventilacijo morajo temeljito skrbeti že zaradi načina in vrste proizvodnje. Precej je prahu, vročina in plini iz livarne zahtevajo nenehno skrb za dobro prezračevanje.

Vendar kljub temu še ni vse kot bi moralo biti. Zaradi širitve proizvodnje, novih tehnoloških postopkov in večanja strojnega parka je postalo že izredno tesno in tudi prostori posta-

Literarni večer

Klub kulturnih delavcev Kranj je 5. junija organiziral literarni večer, na katerem so se predstavili člani literarne in recitatorske skupine, ki delujeta pri komisiji za kulturo pri sindikalni organizaciji DO Iskre Elektromehanike. Literarnega večera v koncertni dvorani Delavskega doma v Kranju so se udeležili animatorji kulturnega življenja iz številnih organizacij združenega dela, ki so bili v tem času na republiškem seminarju.

Literarne prireditve, ki jih klub kulturnih delavcev vključuje v svoj program dela, naj ne bi imele zgolj strokovni značaj. Zato se klub zavzema za kombinirane predstavitve, kjer bodo poleg samih avtorjev pesmi in prozo brali tudi recitatorji. Tako je bilo tudi tokrat: člani literarne in recitatorske skupine iz kranjske Iskre so predstavili dela pesnikov Staneta

Niča, Marjana Koželja, Adolfa Azmana, Staše Krpan-Vuković, Dušanke Škerk, Mihe Štefeta, Franca Pavčiča Rada, Marjana Stancarja — Monosa, Dušana Furlana in Joža Puklavca. Po branju pesmi je bil razgovor z udeleženci seminarja za animatorje kulturnega življenja v slovenskih OZD. Izmenjane so bile številne izkušnje, ki bodo pomagale pri nadaljnjem ustvarjalnem delu na področju kulturnih dejavnosti tako v Iskri kot tudi v drugih kolektivih. Predsednica komisije za kulturo pri sindikatu Iskre Elektromehanike Biba Uršič je na kratko predstavila dejavnost sekcij, ki delujejo pri naši komisiji. Jože Puklavac pa je povedal, kako so pričeli delati člani naše literarne sekcije, ki so bili še pred nekaj meseci neorganizirani, sedaj pa dosegajo vedno večje uspehe.

Podobni literarni večeri imajo prav gotovo velik pomen za še bolj uspešen razvoj raznih kulturnih aktivnosti v združenem delu, zato bi jih kazalo večkrat organizirati. Alojz Boc

Srečanje pod Storžičem

V okviru praznovanj dneva mladosti so mladinci Tovarne števec pripravili družabno srečanje mladih v Domu pod Storžičem. Mladi iz Števec in še nekateri iz drugih tozdov smo se zbrali v soboto na kranjski avtobusni postaji.

Čeprav je bilo v Kranju zelo slabo vreme, nas je v Trziču presenetilo sonce, ki smo se ga vsi razveselili. Počasi smo odšli proti Domu pod Storžičem. Vso pot je prijetno zvenela pesem iz naših grl. Pot je bila dokaj naporna, vendar smo kmalu prispeli do doma, kjer nas je oskrbnik Stane Meglič postregel z vročim čajem. Nahrbtnike smo znosili v sobo, ki smo jo rezervirali že dva tedna prej. Nato nas je sonce zvalo na teraso, kjer smo priredili piknik in razna tekmovala. Vsi tisti, ki niso igrali nogometa, vlekli vrvi, streljali z lokom — so tekmovalce veselo spodbujali.

Kljub sončnemu vremenu nas je proti večeru majhna ploha prepodila v dom. Kmalu se je razlegla pesem in nam omogočila veliko veselja ob dobri glasbi kitarista Mira iz Trziča. Zvečer smo mladinci iz Iskre pripravili nekaj šaljivih točk, ki so se jih udeležili vsi planinci, ki so tiste dni bivali v domu. Naša pesem se je razlegala tja do zgodnjih jutranjih ur.

Zjutraj — po zajtrku in čiščenju spalnic — se je začel planinski obred: krst. Krstiti je bilo treba vse, ki so bili v domu prvič, med njimi sem bila tudi jaz. Na uho povedano: rabljši z nami niso sočustvovali in so nas tepili kar se je le dalo. Po končanem obredu smo zapeli še nekaj pesmi, nato pa v zgodnjih popoldanskih urah počasi odšli proti Trziču, od koder smo se vrnili v Kranj, kjer smo se poslovili z željo, da bi bilo takih srečanj še več. Za konec pa še kratek razgovor, ki sem ga imela z oskrbnikom Doma pod Storžičem Stanetom Megličem:

Koliko let že oskrbujete dom pod Storžičem?

„Kot vidite sami, stanuje v tem domu vsa moja družina: Z ženo oskrbujeva dom eno leto in pol, Prevzela sva ga pozimi. To delo opravljava z veseljem, čeprav so zelo težki pogoji dela. S tem mislim na dostavo hrane in pijače, ki jo je potrebno dostaviti z nahrbtniki, pri tem mislim na zimo. Pri delu nama pomagajo trije sinovi, za kar sva jim zelo hvaležna.“

Koliko planincev letno obišče vaš dom?

„Glede na to, da je Storžič znan po dokaj dobrih smučarskih terenih, imamo v našem domu dovolj gostov pozimi in poleti. Tako, da lahko rečem, da je dom dobro obiskan.“

Kakšna družba vam najbolj ugaia?

„Odgovarja nam predvsem družba mladih, veselih in discipliniranih ljudi.“

Ali bi še sprejeli mladinke in mladince Iskre Elektromehanike v dom?

„Do sedaj smo bili z vašimi mladinci zelo zadovoljni, saj mladi nimajo kam iti. Veliko mladih sploh ne ve, kaj pomenijo planine, kajti tukaj se mladi spoznavajo. Poleg tega pa se bo samo s tem, da bo prihajalo več mladih v hribe, končalo posodanjanje po raznih lokalih v mestih. Zato bom vaše mladinke in mladince z veseljem spet sprejel.“

Kako dolgo boste še oskrbovali Dom pod Storžičem?

„Oskrbovanje ni lahko. Biti moraš pozoren do vsakega obiskovalca. Poznati moraš težave ljudi. Do vsakogar moraš imeti svoj pristop. Postojanko bomo obdržali, dokler bomo zdravi in bomo vse to zmogli. Z ženo sva poleg oskrbovanja oba v službi. Jaz sem zaposlen v BPT Trzič, žena pa dela v TRIO.“

Ob koncu razgovora smo jim zaželeli še veliko zdravja in uspehov pri delu. In še kratek klepet z našim profesionalnim kitaristom Freddy King Mirom:

Koliko let se že ukvarjaš z glasbo?

13 let.

Ali ti glasba pomeni zabavo ali osebni dohodek?

Glasba mi je osebni dohodek že eno leto in pol, z glasbo se ukvarjam v tujini, kjer sedaj ustvarjam tudi svoj ansambel.

Ali ti je družba nas mladih Elektromehanike ugajala?

Vaša družba mi je zelo ugajala in upam, da me boste še povabili na podobna srečanja.

Hitro sem ustavila še udeleženko našega srečanja mladinko Cveto Andoljšek:

Ali si aktivni član mladinske organizacije?

Mislím, da sem dokaj aktiven član mladinske organizacije.

Koliko časa se že udeležuješ podobnih srečanj?

Od kar sem član OO ZSMS in planinskega društva, veselim do planinarjenja mi je dal oče, za kar sem mu zelo hvaležna.

Ali ti je bilo današnje srečanje všeč?

Srečanje mi je bilo zelo všeč, tako, da sem kar brez besed.

Ali pogrešaš taka srečanja?

Da, zelo in mislim, da bi jih bilo lahko še več, saj se tako spoznavamo še z mladimi iz ostalih OO ZSMS naše delovne organizacije.

Marija Klinar

NOVO V GALERIJA H GO-RENJSKEGA MUZEJA

V galeriji v Mestni hiši v Kranju je odprta razstava del petih goriških umetnikov Lucijana Bratuša, Danila Jejčiča, Nedeljka Pečanca, Negovana Nemca in Miloša Volariča. Razstavo je pripravila in posredovala Pilonova galerija iz Ajdovščine.

V galeriji Prešernove hiše pa je odprta razstava „Idejni osnutki (elaborati) za grb občine Kranj, ki jo je pripravila komisija za pripravo odloka o grbu občine Kranj v sodelovanju z Gorenjskim muzejem.

A. Boc

AKCIJA: LEPO OKOLJE

Osnovna organizacija ZSMS v TOZD Feriti zadnji čas zelo pozitivno delo. Tako so mladi na lastno pobudo prejšnjo soboto organizirali akcijo za lepšo okolico tovarne. Najprej so počistili navlako „okrog hiše“, nato so pokosili travo na zelenicah. Uredili pa so tudi gredice in okopali rože trajnice. Tako je zdaj kar lepo pogledati lepo urejeno okolico, zlasti „mini-park“ pred glavnim vhodom naredi lep vtis.

KF

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta

MIHA BASARCA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem na liniji koordinatnega stikalnika TOZD TEA za izraze sožalja in denarno pomoč

hčerka Fani Zupan

ZAHVALA

Ob izgubi mojega dragega očeta

AVGUŠTINA VILFANA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TPP in pomožne orodjarne ERO za darovani venec, denarno pomoč, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti

sin Vinko.

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta

JOŽEFA TROBICA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TPP in pomožne orodjarne ERO za darovani venec, denarno pomoč, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerka Jožica Ozebek

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar — Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE) in Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisniskarsko podjetje PRAVICA — DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Vsi na sestanke!

O plodnosti in jalovosti sestankov so žuborele že reke črnile, drobni čolnički kritike pa navadno niso zmogli strmega vzpona do izvira. Predlog, ki ga je v karikaturi v „Delu“ (risalni žebli na stoli, ki se pospešeno dvigajo) predlagal avtor morda ni najboljši, je pa na moč konstruktiven — kar se lesne industrije tiče.

Iskra pa po svojem proizvodnem programu pač nima dosti povezave z lesarji, ki tako in tako ne znajo planirati želja potrošnikov (kar Iskra prav dobro uspeva zlasti pri štedilnikih razreda „boutique“), zato raje pogledimo, kako je s sestanki pred letošnjim navalom Iskrašev v prastaro Škofjo Loko.

Velika želja organizatorjev, da bi na pripravljene sestanke poklicali kar vseh 15.000 predvidenih obiskovalcev, žal zaradi pokvarjenih telefonov v polovici TOZD in prekinjenih zvez v drugi polovici,

še ni uspela, čeprav (prej) goreče upanje se tli. Fantje iz materialno dobro stoječe široke potrošnje so bili zato prisiljeni sklicati sestanke tistih, ki bodo v imenu Iskre nosili križ na goro Organizacijski vrh.

Pa je bil delovni in konstruktivni sestanek po prvih treh urah že tako uspešen in na vse strani zadovoljujoč, da sploh ni bilo več problema okrog belega in rdečega vina, ki se bo zlivalo v žejna usta Iskrašev, saj je triurna diskusija jasno začrtala smer — vsakega vina, belega in rdečega malo.

No, pred dvema meseci pričetek ni bil glas lesenega podstavka, pipca in klobase, temveč golaža, ki je sestanka željnim omogočil na račun neposrednih obujanje spomina na tradicionalne fešte s porcijo in kotli. Časa zmanjkalo seveda ni, je pa malo uplahnila volja po zaključku neskončnih sestankov — v delovnih urah seveda.

PRAVNIŠKI KOTIČEK

ALKOHOL IN ODGOVORNOST

Kroničen alkoholik je v alkoholiziranem stanju opravljal službo sprevoznika v avtobusu. Zaradi tega je bil večkrat disciplinsko obravnavan, izrečeni so bili ustrezni ukrepi, ki pa niso dosegli svojega namena. Končno je bil v disciplinskem postopku odpuščen iz TOZD.

Pritožba na delavski svet je bila kot neutemeljena zavrnjena, sprožil je postopek za varstvo pravic.

Sodišče prve in druge stopnje, t. j. občinsko in okrožno, sta zahtevo zavrnili.

Tožnik je trdil, da je kroničen alkoholik, ki v pripitem stanju ne ve, kaj dela in zaradi tega tudi ni odgovoren za dejanja, ki jih v takem stanju naredi. Kot kroničen alkoholik je pa trenutno nevračunljiv in ne odgovarja niti za to, da se na delu opije. Tožnik je trdil, da je trajno duševno bolan.

Sodišče je zavzelo drugačno stališče. Ta delavec ni trajni duševni bolnik, temveč se sam z uživanjem alkohola spravi v tako psihično stanje, da ne ve, kaj dela (ali, da se izgovarja, da v takem stanju ne ve, kaj dela). Kot pripita oseba je res lahko v takem stanju nevračunljiva, toda po lastnem preudarku se opije. Ker se delavec sam in prostovoljno opije, je odgovoren za posledice, če kaj v pripitem stanju napak stori. Iz tega razloga je sodišče na pritožbo potrdilo sodbo prve stopnje in tožbeni zahtevek zavrnilo tudi v pritožbi. Sodba Okrožnega gospodarskega sodišča v Zagrebu GŽ 2844/77 z dne 21. 6. 1977.

Ob tej priložnosti moram opozoriti na naslednje:

Po 145. členu (sedaj veljavnega) zakona o temeljnih varnosti cestnega prometa „voznik ne sme voziti vozila v cestnem prometu, niti ga začeti voziti, če je pod vplivom alkohola.“

Stelo se bo, da je pod učinkom alkohola, za kogar se z analizo krvi ali krvi in urina ali po kakšni drugi znanstveni metodi, s katero se meri količina alkohola v organizmu, ugotovi, da ima v krvi več kot 0,5 % alkohola, ali pa komur se ne glede na količino alkohola v krvi s strokovnim pregledom ugotovi, da kaže znake alkoholnih motenj.

Lojze Cafuta

Prebrali smo za vas

Ko je izšla 1972. leta knjiga publicista in novinarja Dušana Dolinarja pod simboličnim naslovom „Dolge noči potovanje v dan“, smo lahko ugotavljali, da smo dobili takrat izredno zanimivo in politično poglobljeno politološko in originalno delo, ki je obravnavalo probleme sodobnih Združenih držav Amerike. Že takrat smo lahko ugotavljali, da Dolinar ni samo izvrsten poznavalec politološke in ekonomske problematike sodobne Amerike, temveč je tudi izreden stilist, več pisec in esejist, kar nam danes potrjuje tudi drugo njegovo delo na ameriško temo pod naslovom „Sivo jutro Amerike.“

Pri nas imamo žal razmeroma malo publicistov in novinarjev, ki bi se temeljito, znanstveno in tudi polemično, če hočete, lotevali perečih problemov sedanosti, zlasti v svetovnih merilih, in zato je treba še posebej pozdraviti sleherni tovrstno novo slovensko originalno delo. Seveda velja to v polni meri tudi za najnovejšo Dolinarjevo knjigo.

Dolinar se v svojem originalnem delu loteva dokaj zanimive, široke in tudi aktualne teme, to je bodoče razvojne poti Združenih držav Amerike v notranjih zadevah in v mednarodnih odnosih. O osrednjih vprašanjih, ki jih delo obravnava, pa pravi pisec sam v uvodu:

„Kako se je zgodilo, da je postala najhujša zunanje-politična težava Združenih držav njihova notranja razcepljenost, njihova največja zunanje-politična potreba pa nacionalna kohezija?“

Ali je to res zakoreninjeno samo v (denimo) osebni poziciji Henryja Kissingerja, v posebnem značaju zunanje politike, kakršno je sooblikoval in souresničeval v „svojih“ osmih letih, ali pa še v učinkih in posledicah Vietnama, Watergatea in ekonomske krize 1974–1975? Ali pa to nemara korenini še globlje?

In kako je zares s pojavnimi oblikami in vzroki „pomanjkanja cilja in usmeritve v delu zahodnega sveta“ — o čemer govorijo Kissinger in mnogi drugi? Kaj se da o tem razbrati iz proučevanja notranjih ozadij, iz katerih raste ameriška zunanja politika?“

Na ta, nič kaj lahka in zelo kompleksna vprašanja skuša torej znanstveno in podprto s podatki in dejstvi odgovoriti Dolinarjeva knjiga in prav je, da je osrednje vprašanje knjige — povezavo med notranjimi družbenimi procesi v ZDA in njihovo zunanjo politiko — pisec opredelil kot politološko temo, čeprav je hkrati moral seči tudi po drugih disciplinah, ekonomski in sociološki, da nam je tako zares obširno, znanstveno utemeljeno in tudi dialektično odgovoril na zgoraj zastavljena vprašanja, ki s svojimi odgovori in ugotovitvami še kako posegajo v globalno svetovno politiko in vsa dogajanja, ki smo jim priča v današnjem, tako nemirnem in nasprotij polnem svetu.

Knjigo Dušana Dolinarja „Sivo jutro Amerike“, tehten in zanimiv pa tudi aktualen prispevek k originalni slovenski publicistiki, je izdala Cankarjeva založba v opremi Kazimirja Rapoša.

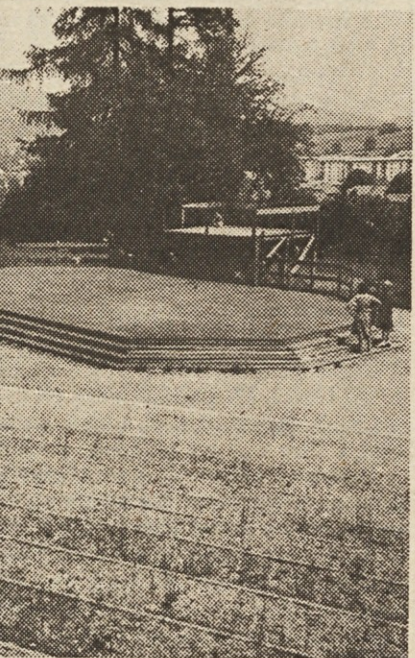
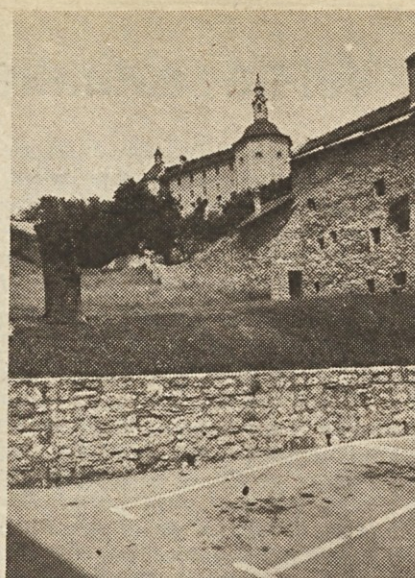
D.Ž.

Pred nedavnim se je od sodelavcev v TOZD TELA postavila Ivanka Saksida. Skoraj dvajset let skupnega dela, ki se je pričelo 1959. leta na Štancih, nato kot evidenčar na razdelilih, potem kot razdelilec in končno kot finančni planer v planskem oddelku je pustilo mnogo spominov. „Bilo je veliko lepih in manj lepih dni, a vendar mi ni bilo težko delati tudi v drugi izmeni, če je bilo potrebno“, nam je povedala Saksidova. Naloge tako v okviru svojega dela kot na področju družbeno-političnih dejavnosti je izvrševala točno in dosledno, so še pritrtili njeni sodelavci, ki so ji ob odhodu zaželeli vse najboljše in na skorajšnje snidenje.

Vsa parkirišča so tako v neposredni bližini – pohvala organizatorjem!

Osrednji prireditveni prostor – letno gledališče.

Športne igre Široke potrošnje

V soboto, 10. junija, so bile na Vrhniki športne igre Široke potrošnje, ki so se odvijale v zelo zagrizenem vzdušju. Udeležilo se jih je približno 200 delavcev, kar pa je lepo število zgolj navidezno. Nezadostna je bila zlasti udeležba iz Železnikov, isto pa bi lahko rekli za propagandiste in propagando nasploh, saj razen 10 zastav in 10 plakatov (pa še ti so bili samo na pol Iskrini), Iskre skoraj ni bilo. Vrhnika je tako bolj ali manj v miru preživela športna srečanja članov kolektiva, ki izdeluje izdelke za široko potrošnjo – lahko bi rekli, da razen nekaj dobro poučenih domačinov zanje sploh nihče ni vedel. Vsakršna podobnost s stanjem propagande za širokopotrošne izdelke pa je seveda zgolj slučajna.

Rezultati

MALI NOGOMET: 1. Železniki, 2. Reteče, 3. Pržan; **ROKOMET – MOŠKI:** 1. Železniki, 2. Pržan, 3. Sežana; **ODBOJKA – MOŠKI:** 1. Sežana, 2. Pržan; **NAMIZNI TENIS – MOŠKI:** 1. Vrhnika, 2. Idrija, 3. Sežana; **BALINANJE:** 1. Vrhnika, 2. Sežana, 3. Reteče, 4. Pržan; **KEGLJANJE** –

Iz Železnikov ni bilo košarkarjev; zaradi tega so pač izgubili z 20:0.

Prodaja 384, 7. Železniki 248; **POSA-MEZNIKI:** 1. Peternelj-Pržan 159, 2. Jesenovc-Vrhnika 148, 3. Grumljevec-Reteče 146, 4. Lazar-Idrija 145, 5. Žakelj-Vrhnika 143, 6. Cukrov-Pržan 142, 7. Mlakar-Idrija 140, 8. Vrhovnik-Reteče 139, 9. Doberšek-Železniki 137; **ŽENSKE:** ekipno je zmagala brez konkurence Sežana, posameznice pa so streljale takole: 1. Kjuder 139, 2. Bernetič 125, Kuret 114 krogov; **ŠAH – MOŠKI:** 1. Pržan, 2. Idrija, 3. Sežana, 4. Reteče, 5. Vrhnika.

Stane Fleischman

V Široki potrošnji balinanje zelo „obrajtajo.“

Opravičeno se je zmagovalna ekipa TOZD Mali zaganjalniki veselila svojega uspeha.

Uspele športne igre

Že tretjič so se v petek in soboto, 9. in 10. junija, srečali športniki temeljnih organizacij združenega dela DO Avtoelektrike, tokrat na športnih igriščih v Novi Gorici. Letošnje športne igre so potekale pod pokroviteljstvom Tovarne malih zaganjalnikov, na njih pa je sodelovalo nekaj nad 600 športnikov in športnic iz vseh TOZD Avtoelektrike.

Športnice in športniki so se med seboj pomerili v 9 moških in 5 ženskih disciplinah, pri čemer so tekmovali v kegljanju, rokometu in namiznem tenisu opravili že v petek, ostale discipline pa v soboto, po slavnostni otvoritvi, ko sta športnike v imenu pokrovitelja – Tovarne malih zaganjalnikov pozdravila direktor Zvonko Repič in glavni direktor DO Avtoelektrika Jože Eržen, ki je po pozdravnih besedah III. športne igre Avtoelektrike tudi odprl.

Igre so bile dobro organizirane in so kljub številnim disciplinam in sodelujočim dobro uspele tako, da so jih lahko že ob 16. uri v soboto popoldne zaključili s slavnostno razglasitvijo rezultatov in podelitvijo ličnih pokalov. Ob tej priložnosti so najzaslužnejšim za razvoj športno rekreacijske dejavnosti v DO Avtoelektrika podelili tudi posebne plakete.

Po zagrizenih bojih so se športniki posameznih TOZD uvrstili takole:

MOŠKI: mali nogomet: 1. VZ, 2. AET, 3. DSSS, 4. DES, 5. Žarnice, 6. MZ, 7. GE; streljanje: moški: 1. DES 631, 2. DSSS 610, 3. GE 604, 4. VZ 557, 5. MZ 544, 6. AET 536, 7. LIT 489, 8. Žarnice 377; ženske: 1. MZ 427, 2. DSSS 364, 3. DES 339, 4. GE 333, 5. AET 277, 6. VZ 255, 7. Žarnice 221; posameznice: 1. Murovec – MZ 172, 2. Rupnik – DSSS 167, 3. Pagon – MZ 138, 4. Gorjan – DES 121, 5. Remec – MZ 123, 6. Posega – DSSS 122, 7. Malič – DES 120, 8. Humar – GE 119, 9. Gregorič – GE 118, 10. Baša – VZ 114; posamezniki: 1. Hrobat – GE 175, 2. Bric – MZ 173, 3. Kogoj – GE 168, 4. Kobal – DES 166, 5. Širok – DSSS 162, 6. Lisac – DES 159, 7. Strehar – VZ 159, 8. Blažič – DES 159, 9. Hvala – DES 157, 10. Maraž – VZ 155 krogov; moški – košarka: 1. ekipa Malih zaganjalnikov, pred ekipami VZ, DSSS in DES; rokomet – ženske: 1. VZ, 2. DSSS, 3. DES, 4. GE, 5. MZ; moški: 1. MZ, 2. DES, 3. DSSS, 4. VZ, 5. GE; odbojka – ženske: 1. DSSS, 2. DES, 3. VZ, 4. GE; moški: 1. VT, 2. DSSS, 3. MZ, 4. DES; kegljanje – ženske: 1. MZ 715, 2. AET 580, 3. Žarnice 551, 4. VZ 508, 5. DSSS 439, 6. GE 365, 7. DES 339; moški: 1. AET 1596, 2. VZ 1595, 3. DES 1551, 4. DSSS 1534, 5. MZ 1215, 6. GE 1211, 7. Žarnice 1151; posameznice: 1. Fornezzi – MZ 199, 2. Marinič – MZ 194, 3. Laharnar – AET 177, 4. Maraž – VZ 173, 5. Benko – MZ 166, 6. Rakovec – ŽA 158, 7. Vidrih – MZ 156, 8. Božič – DSSS 145, 9. Rovšek – AET 137, 10. Hrovat – VZ, itd.; posamezniki: 1. Šinigoj – VZ 416, 2. Mermolja – VZ 412, 3. Farkaš – DSSS 412, 4. Mrak – AET 409, 5. Rutar – AET 405, 6. Bremec – DES 399, 7. Mlekuž – AET 399, 8. Rakušek – DSSS 393, 9. Ščurk – DSSS 392, 10. Štefanič – DES 390, itd.; namizni tenis – ženske: 1. AET, 2. DSSS, 3. DES, 4. MZ; moški: 1. DES, 2. AET, 3. DSSS, 4. Žarnice, 5. MZ; balinanje: 1. VZ, 2. VT, 3. AET, 4. DES, 5.–6. DSSS in MZ; šah: 1. MZ, 2. AET, 3. VT, 4. DES; Končni vrstni red: 1. Mali zaganjalniki 432,5, 2. DES 375, 3. DSSS 362,5, 4. VZ 325, 5. AET 320, 6. GE 135, 7. VT 120, 8. Žarnice 100, 9. LIT 15 točk.

RAZOR – STENAR

Planinska sekcije Iskre Elektromehanike organizira v soboto, 24. junija vzpon z Vršica na Razor (2601 m) in čez Kriške podé na Stenar (2501 m) s povratkom skozi dolino Vrat. Tura sodi v okvir priprav za odpravo v Centralne Alpe, zato je za člane odprave obvezna, vabljeni pa so tudi drugi izkušeni planinci. Ker so razmere v gorah še zimske, je zato potrebna primerna oprema. Zahtevne hoje bo približno osem ur. Čas odhoda bo določen naknadno. Cena prevoza je 10. din. Prijave in vplačila sprejema Volga Pajk, tajništvo ERO, tel. 28-22, do srede, 21. junija.

Vabljenil

Na zgornji skici Kranja so vrisana vsa prizorišča letošnjih XIV. letnih športnih iger Iskre, ki bodo 23. in 24. junija v Kranju. Kranjčani so pripravili vse, skrbno in natančno, da bo ta največja športna manifestacija Iskrašev lahko dobro uspela.

VZPON PO SEVERNI TRIGLAVSKI STENI

Planinsko društvo Iskra bo organiziralo vzpon po Slovenski smeri v Severni triglavski steni v petek, 30. 6. 1978, in v soboto, 1. julija 1978. Odhod bo v petek, 30. 6. 1978, ob 17. uri izpred gostišča Jelen v Šentvidu, z osebnimi avtomobili do Vrat. Vzpon je zahteven in naj se ga udeležijo predvsem izkušeni planinci. Vzpon je obveza za vse udeležence izleta v Dolomite (v mesecu avgustu). S seboj naj imajo čelado, cepine in dereze.

Prijave sprejema planinsko društvo Iskra, Ilirska 27, tel.: 325-587 ali 325-589, do petka, 23. 6. 1978.

Prispevek za člane društva je 60 din, za nečlane pa 90 din.

Vodja izleta bo Breda Jančar, IPT, tel.: 20-341.

ISKRA MIKROELEKTRONIKA
LJUBLJANA – v ustanavljanju
Stegne 17, Ljubljana

Vabimo vas k sodelovanju pri vzpostavitvi sodobne MOS LSI tehnologije in objavljamo

prosto delo ter naloge

VODJE OPERATIVNE PRIPRAVE DELA
za planiranje in analize proizvodnje ter izdelavo tehnološke dokumentacije.

Delo bo v novi tovarni mikroelektronskih vezij v Stegnah. Službo operativne priprave dela je treba še vzpostaviti, zato iščemo sodelavca z delovnimi izkušnjami v proizvodnji.

Pogoji:

- visoka ali višja šola elektrotehniške ali organizacijske smeri
- znanje angleškega jezika
- 2 oz. 3 leta delovnih izkušenj v proizvodnji

Prevoz na delo in z dela je urejen s tovarniškim avtobusom. Če želite osebni razgovor glede nalog in pogojev dela, najavite svoj obisk po telefonu na številko 559-198 ali pismeno. Pismene prijave sprejema kadrovska služba ISKRA-IEZE, Stegne 17, Ljubljana, 15 dni po objavi.

ISKRA MIKROELEKTRONIKA
LJUBLJANA – v ustanavljanju
Stegne 17, Ljubljana

Za delo v novi moderni tovarni za proizvodnjo mikroelektronskih vezij v Ljubljani – Stegne

objavljamo

naslednja prosta dela in naloge:

1. VZDRŽEVALCA

za vzdrževanje naprav in instalacij ter pripravljanje izboljšav naprav, instalacij in delovnih pripomočkov

Pogoj:

- tehniška srednja šola elektro smeri
- pasivno znanje angleškega jezika
- delovne izkušnje zaželeno

2. TAJNICE

za opravljanje administrativnih poslov v tajništvu delovne organizacije

Pogoj:

- srednja šola ekonomske ali administrativne smeri
- 3 leta delovnih izkušenj
- znanje angleškega jezika zaželeno

3. RECEPTORJA

za sprejemanje strank, evidentiranje prisotnosti delavcev, službenih potovanj in podobna opravila

4. ADMINISTRATORJEV (dveh)

za opravljanje poslovne korespondence, vodenje arhive, raznih evidenc in opravljanje ostalih administrativnih opravil

Pogoj:

- ekonomska srednja ali administrativna šola
- lahko začetnik
- znanje angleškega jezika zaželeno

Prevoz na delo in z dela je urejen s tovarniškim avtobusom. Če želite osebni razgovor glede nalog in pogojev dela, najavite svoj obisk po telefonu na številko 559-198 ali pismeno. Pismene prijave sprejema kadrovska služba ISKRA-IEZE, Stegne 17, Ljubljana, 15 dni po objavi.